

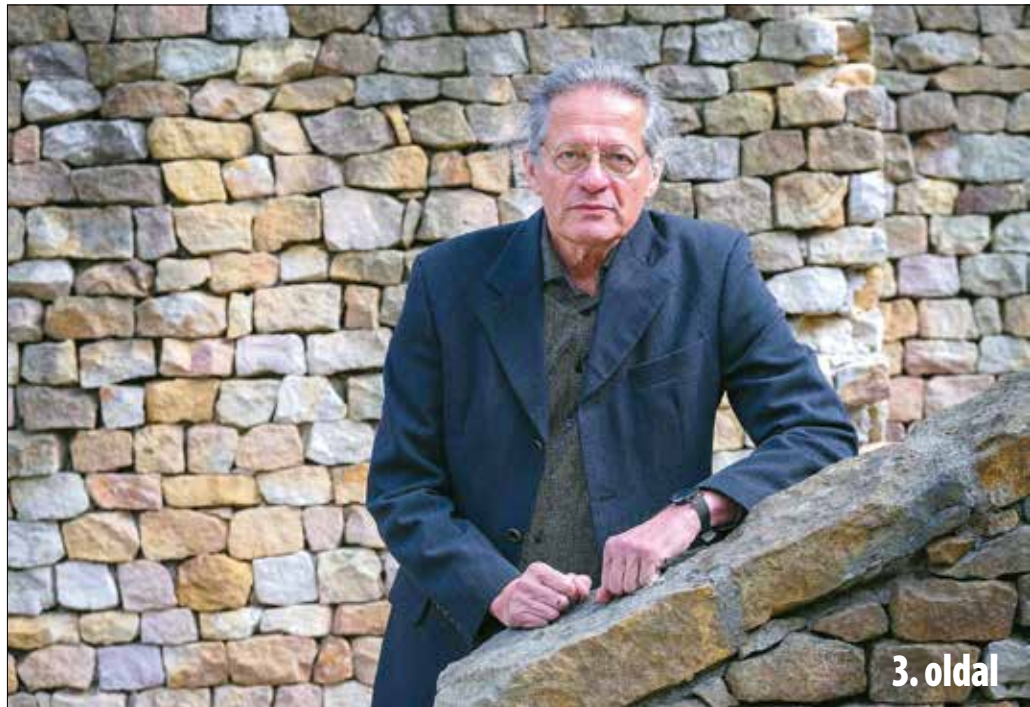
LV./18.

WWW.HEGYVIDEKUJSAG.HU

2025. OKTÓBER 21.

BUDAKESZIERDŐ • CSILLEBÉRC • FARKASRÉT • FARKASVÖLGY • ISTENHEGY • JÁNOSHEGY • KISSVÁBHEGY • KRISZTINAVÁROS • KÚTVÖLGY
MAGASÚT • MÁRTONHEGY • NÉMETVÖLGY • ORBÁNHEGY • SASHEGY • SVÁBHEGY • SZÉCHENYIHEGY • VIRÁNYOS • ZUGLIGET

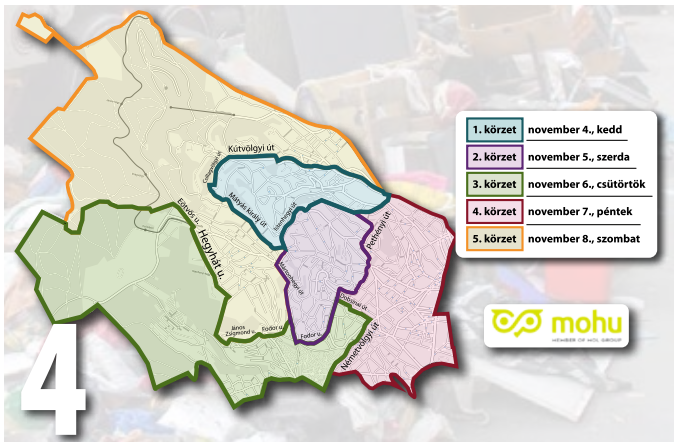
Ahol a kövek is beszélhetnek az emberhez

3. oldal

Művei tükröt tartanak elénk, szembesítenek, gondolkodásra készítetnek – mondta októberi díszpolgárrá avatásakor Zoltán Gáborról Kovács Gergely polgármester. A városmajori nyilas tömeggyilkosságok iránti megmagyarázhatatlan érdeklődéséről, Weöres Sándor bölcs és szellemes tanításairól, egy különleges fáról és a Böszörményi úti Turul-szoborról is beszélgettünk a Déry Tibor-díjas íróval. Akinek a könyvei akár terápiás jelleggel is bírhatnak.

FOTÓ: SÁRKÓZSY GYÖRGY

Lomtalanítás: térképen a kerület

Az apás szülés atyjából lett hajóskapitány

Évente majdnem 1 millió tonna élelmiszer-veszteség keletkezik Magyarországon. Ha ezt a mennyiséget kamionokra tennénk, a dicstelen sor Budapesttől Nürnbergig érne. És ez szinte semmi ahhoz képest, hogy szintén egyetlen év alatt az USA-ban 80 millió, az Európai Unióban 58 millió, az egész világon pedig 1,3 milliárd tonna étel és ital megy veszendőbe. Elképesztő pazarlás, ami ellen tenni kell – és szerencsére vannak, akik tesznek is.

A Magyar Élelmiszerbank Egyesület idén tavasszal megállapodott a Hegyvidéki Szociális Központtal (HSZK), hogy közösen mentenek élelmiszereket, amiket aztán rászorulókhöz juttatnak el. Mivel éjszaka és hétvégén is zajlik a munka, ezért a HSZK a Nagycsaládosok Országos Egyesületével is szövetekezett, amely kiterjedt önkénteshálózattal rendelkezik. „Az önkéntesek este kilenckor veszik át a mentésre váró élelmiszereket a budaörsi Metro áruházról, míg a mi munkatársaink három Aldi üzletben teszik ugyanezt a déli órákban” – mondta el lapunknak Fojtíková Katarína, a HSZK intézményvezetője. Hozzátette: természetesen

kizárólag lejáratú időn belüli termékekről van szó, amik a NÉBIH előírásai alapján alkalmasak emberi fogyasztásra. A zömében pékáru, zöldség és gyümölcsöt tartalmazó szállítmányt még aznap ki is osztják. A csomagokat a Kiss János altábornagy utcai szociális étteremben vehetik át a rászoruló, többségükben idősek. A nagycsaládoknak az önkéntes

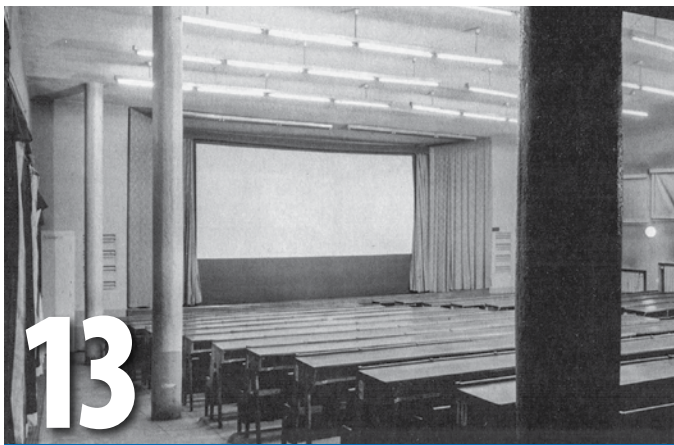

Ahelyett, hogy a szemétként kerülne az élelmiszer, rászorulóknak adják meg

FOTÓ: MAGYAR ÉLELMISZERBANK EGYESÜLET / KOVÁCS BEA

Magyar metál a Lenin-szobor árnyékában

„Moziszentháromság” a Hegyvidéken

7. oldal

FOTÓ: SÁRKÓZSY GYÖRGY

Kiss László a tudósokról kialakult sztereotípiát élő cáfolata: hihetetlenül jó a humora, miközben olyan bonyolult dolgokkal foglalkozik, mint a Naprendszeren kívüli bolygók kutatása, vagy éppen a Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont vezetése. Tudós celebként és influenszerként is elkötelezett, hogy megismertesse és megszerettesse a csillagászatot, a fizikát velünk, földi halandókkal. Többek között neki is köszönhető, hogy mára szexi dolog lett a tudomány – erről is beszélgettünk vele a Mesterségem címere rovatunkban.

A leghitványabb hazai filmek

RÓLUNK IS SZÓL – FŐVÁROSI HÍREK

Varázsvilág, randióra és egy menekülő ételfutár

Ismét hajnalig mozizhatunk. Korábban megtiltotta, most viszont az üzemeltető és a nézők kérésére újból engedélyezte a Margit körüti Bem mozi hosszabb nyitvatartását a II. kerületi önkormányzat. A korlátozás oka az volt, hogy az ott lakók nyugalma érdekében a Margit híd budai hídfője és a Széna tér közötti körüti szórakozóhelyeknek kötelezően be kell zárniuk 23 órakor. Kivételt képeznek azok az egységek, amelyek saját logóval ellátott poharakat használnak, és biztonsági személyzetet foglalkoztatnak, hogy a közterületen is fenntartsák a rendet. A mozi törzsközsége azonban tiltakozott az idő előtti bezárás miatt, a petíciót 2600-nál többen írták alá, és ennek hatására a hely engedélyt kapott arra, hogy 23 óra helyett hajnal 1-ig tarthasson nyitva.

Mesék, középületek, nevezetességek elevenednek meg a Lumina Parkban

Varázsvilág a szigeten. Az őszi-téli időszakra újból megnyílt a Lumina Park fényművészeti attrakció a margitszigeti Palatinus strand területén. A Varázsvilág 2026. március 1-jéig várja a látogatókat, és több mint 200 rendkívül látványos fényinstallációval bővíti

el a közönséget. A gyerekek nagy öröme a Jégvarázs, a Tarzan és a Pocahontas mesék is meglevenednek, számos ismert magyar és külföldi középület, nevezetesség mellett. A Lumina Park mindennap 21 óráig tart nyitva, a pontos nyitási időpont a sötétedés függvénye, így erről mindig aznap kapunk tájékoztatást (luminapark.hu).

Budapest, go! Csak egy frissítés, és a fejlesztéseknek köszönhetően gyorsabban működik az utazásszervezés a BudapestGO applikációban. Megújul a térképes funkció, kényelmesebbé válik az úti célok megtalálása, az útvonalterv nézetben látni lehet majd a megállóhelyek neveit, továbbá megváltozik a bérletesek és a napijegyesek felszállását, valamint a bérletbemutatást megkönnyí-

óban, hanem az éppen aktív felületen elvégezhető.

Szintén újdonság, hogy mostantól a BudapestGO-ban is megvásárolható a kedvezményes, 1000 forintos kiegészítő jegy a 100E Repülőtéri Expressz járatra. Ehhez érvényes Budapest-bérlet (kivéve: félhavi Budapest-bérlet), Pest vármegyebérlet vagy országbérlet szükséges. Az olcsóbb jegy az „Egyéb közlekedési jegyek” menüpont alatt érhető el.

Még több fény az éjszakában. Nemcsak a Margitsziget, hanem a Fűvészkert is fényárba öltözik esténként, ugyanis megnyílt a Garden of Lights: Pán Péter fény- és multimédia-kiállítás. A több mint 250 éves botanikus kertben meglevenedik Sohaország és megannyi csodalény: Pán Péter mellett Csingiling és a tündérek, a Törzsfőnök és az indiánok, no meg a rettegett Hook kapitány. Az örökzöld meséhez kapcsolódva egyebek mellett a Big Ben és a Tower Bridge is felépült.

Minden egy helyen Nagy-Buda-pestről. Hetvenöt évvel ezelőtt jött létre Nagy-Budapest, ebből az alkalomból új online szolgáltatást indított a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK). A Budapest Elektronikus Archívumban (BEA) immár elérhetők a Budapest Gyűjtemény, a Szociológiai Gyűjtemény és a Zenei Gyűjtemény állományának digitalizált, olvasható, hallgatható és nézegethető dokumentumai: művek, források, adattárak, podcastek, előadások, valamint az FSZEK aktuálisan futó projektjeihez kapcsolódó tematikus összeállítások. A dspace.fsze.hu weboldalon jelenleg több mint 69 ezer elektronikus dokumentumban lehet keresni, de a BEA

Mi nevezhetjük el a Blahán lévő randiórárt

folyamatosan bővül további gyűjteményekkel és kategóriákkal.

Adjunk nevet a homokórának! A fővárosi önkormányzat közösségi költségvetési programja keretében új köztéri alkotás került a Blaha Lujza térre, amely utalás az egykor ott álló és fontos találkozási pontként működő randiórára. A 3,14 méter magas, fekete acél homokóraszobor a tér Rákóczi út és József körút közötti sarkán, az aluljáró előtti részen található. Fehér pixelek díszítik, ezek üzenetet rejtenek, valamint egy QR-kód is van köztük,

amely a Blaha Lujza térrrel kapcsolatos zenei válogatásra, mini helytörténeti ismertetőre visz tovább.

Mégis sokkal inkább a személyes találkozások fontosságát hirdeti a jelenleg még randipont néven futó szobor, amelynek pályázat keretében keres végleges nevet a főváros, és november 16-ig várja a javaslatokat. A részletekről a budapest.hu weboldalon vagy a szobron lévő QR-kódok beolvasásával lehet tájékozódni.

Nem volt jogosítványa, odalett az ebéd. Percekig menekült a rendőrök elől egy robogós ételfutár, miután szabálytalanul kanyarodott jobbra a Váci útról, emiatt a mögötte haladó járórr félre akarta állítani. A sebességkülönbség ellenére a motoros megpróbált egéruat nyerni, miközben több közle-

kedési szabályt is megszegett. Annyira igyekezett elkerülni az igazoltatást, hogy még a járdát is üttestnek nézte, a padkára ugratás eredményeként viszont elveszítette a dobozát, benne a kiszállításra váró ebéddel. Ekkor úgy tűnt, hogy nyert ügye van, mert a rendőrök nem tudták követni a gyalogosok között, ám a Petneházy utcában végül mégiscsak lefűlelték és igazoltatták. A 30 éves vietnámi férfiről kiderült, hogy nincs jogosítványa, ezért engedély nélküli vezetés, valamint a menekülése közben elkövetett jogsértések miatt feljelentették.

„Az apokaliptikus terror közepette is bizonyítja a művészet erejét”

A Svéd Királyi Tudományos Akadémia 2025-ben Krasznahorkai Lászlónak ítélte az irodalmi Nobel-díjat. Az indoklás így hangzik: „próza-kö-teteiben az apoka-liptikus terror kö-zepette is bizonyítja a művészet erejét”.

Krasznahorkai László Gyuláról származik, 1954-ben született. 1987-ben elhagyta Magyarországot, Nyugat-Berlinbe költözött, majd a keleti blokk összeomlása után rendszeresen változtatta lakhelyét, Kiotótól New Yorkig beutazta a világot. Több mint húsz művet publikált, díjakat nyert itthon és külföldön, világsikeréhez a fordítók munkája is hozzájárult. Jó néhány alkotásából Tarr Béla készített filmet, ezek közül talán a Sátántangó a legemlékezetesebb. Ez volt Krasznahorkai legelső regénye, épp negyven éve, 1985-ben jelent meg. Pályaindulása óta az egész világot „beírja” a rá jellemző, hosszú, indázó mondataival. Fikciós prózáiban valóságos világokat teremt. „Karakterei annyira élnek, hogy amikor Nobel-díja bejelentése után magamhoz tértem az örömből, úgy gondoltam Florian Herschtre, Valuskára meg a többi regényhősrre, mint valódi em-

Krasznahorkai László a második magyar irodalmi Nobel-díjas író Kertész Imre után

berekre, hogy most ők is kapnak valami visszaigazolást a sorstól!” – fogalmazott lapunknak Szegő János, az író műveinek szerkesztője, aki a Litera ünnepi összeállításában is méltatta Krasznahorkai László művészetét. „Nem olvastál még semmit Krasznahorkaitól? Segítünk, melyik könyvvel kezd!” – ajánlják a Magvető Kiadó munkatársai: 1. **Sátántangó** – örök érvényű példázat az ember törekény mivoltáról, a menekülésről és a maradrásról, a kegyelemről és a könyörületről. Tarr Béla kultikus filmet forgatott belőle. 2. **Seiobo járt odalent** – a kötet elbeszéléseinek nemcsak

emberek a hősei, hanem a világ más elemei is: a természet, a teremtés, a világban feltételezett transzcendens lényeg önmagukban tökéletes, céltalanul és végső soron értelmetlenül szép alkotásai. 3. **Herscht 07769** – a történet napjaink Németországában játszódik, annak is a mélabús keleti felében, amely egyszerre Johann Sebastian Bach műveinek forrásvidéke és a neonáci mozgalmak egyre kevésbé titkos bázisa. **Szepesi Dóra** ■ *A friss Nobel-díjas legújabb könyve novemberben jelenik meg, címe: A magyar nemzet biztonsága.*

@R©

1

1. Best of ARC

25

ARC

A Hegyvidéki Önkormányzat és az ARC erre az alkalomra válogatott az elmúlt 25 év kiállított képeiből 60 alkotást.

Helyszín: XII. Böszörményi út 24. (BBSZ parkoló)

Nyitvatartás: október 20. – november 10., 08:00–20:00

HEGYVIDÉKI ÖNKORMÁNYZAT

BBSZ INGATLAN 2022

relati

SZÉLÉLET

„Itt nemcsak a fák beszélhetnek az emberhez, hanem a kövek is”

(Folytatás az 1. oldalról)

– Műveiben a Városmajor múltját, a nyilasok rémtetteit tárja fel. A díjátadón Sebő Ferenc és zenésztársai Weöres Sándor verseit adták elő megzenésítve, ön pedig felolvasott a mestertől. Szinte fel-emelték ezt a súlyos témát, mintha egy „időtlen” térből láttunk volna rá a világunkra. Miért tette hozzá a díszpolgárávatóhoz ezt az előadást?

– Még soha nem voltam díszpolgár, nem tudtam, hogy megy ez, és csak lassacskán értettem meg, hogy hívhatok művészt, aki az avatási ünnepségen fellép. Evidens lett volna, hogy valaki felolvas a legismertebb műveimből. Egyszer a MOMkultban Alföldi Róbert olvasta fel az Orgia című regényem részleteit Lukács Miklós cimbalomművész kíséretével. Odaszögezte a nézőket a székekhez, és engem legalább annyira. Most mégsem

kísérletre, amiben Weöres részt vett, és amiről aztán később írtam a Szomszéd – Orgia előtt és után és a Szép versek 1944 című könyveimben. Weöressel régóta foglalkozom, a Színművészeti Főiskolán tanultunk rádiórendezést, és legelső vizsgám A teljesség felé című műve alapján készült összeállítás volt. Csupa olyan szöveg, ami szembement az akkori „dialektikus történelmi materialista” világgéppel, de a rádión belül, vizsgaként, lehetett vele foglalkozni.

Weöres úgy fogalmazott, hogy spirituszcsempészetet üzött a szellemi szesztilalom korszakában.

Szintén ilyet csinált Sztéhlo Gábor, a Gaudiopolis megálmodó-

a szocdemeken át a konzervatív katolikusokig

sokan kinyilvánították, hogy ez a költészet, ez a művészetpedagógia káros a gyermeki lélekre.

Weöres megbélyegzettsége csak a hatvanas években kezdett elmúlni. Végül is a Gaudiopolisban folytatott művészeti kísérlet azt kutatta, hogy hogyan kell, hogyan szabad élnie az embernek. Erről volt elképzelése a nyilasoknak meg a kommunistáknak – a két vízió között alig van különbség, és nem véletlen, hogy személyi átfedés is mutatkozik a két csoport között –, miközben mások másféle berendezkedést tar-

Zoltán Gábor 1960 óta él a Városmajorban, és már jó ideje kutatja lakóhelye történetét

A Maros utcai kórház, ahol a betegeket, orvosokat és a személyzetet mészárolták le a nyilasok 1945 januárjában

szerettem volna, hogy az ünnep-lő közönségnek a lelket erősen megerhelő szöveget kelljen hallgatnia. Rendezőkoromban nagyon fontosak voltak számomra a zenészek, zeneszerzők. Közülük is Sebő Ferenc amiatt jutott eszembe, mert 1995-ben a Magyar Rádióban vele együtt készítettem egy nagy Weöres-műsort.

– Értem, szóval onnan jött az ihlet a most látott előadáshoz?

ja és létrehozója a maga köré gyűjtött fiatal pedagógusokkal.

– Hogyan?

– Miután megmentett egy csomó zsidó életet, más segítség-re szorulókat is a védőszárnyai alá vett. Az árván, félárván maradt gyerekek sokaságának nemcsak a testi életben tartásáról, hanem a szellemi épüléséről is gondoskodni akart. Ebben volt partnere többek között Rákosi Zoltán tanár, aki olyan művésze-

tanának ideálisnak. Itt élt Sztéhlo Lili, itt dolgozott és mentett életeket Sztéhlo Gábor, és itt alkottak művészek, mint Schaár Erzsébet és Vilt Tibor.

– Az ünnepi műsorban elhangzott néhány Kovács András Ferenc-mű is.

– Miután megismertem és megszerettem az erdélyi költő verseit, kérlelni kezdtem Sebő Ferencet, hogy olvassa el ezeket, hátha néhányat meg tud zenési-

említi, hogy 10 éves korában lerajzolt egy fát, amiből egy furcsa emberi alak lett. Később derült ki, hogy az a fa, a Városmajor utca 37. szám alatti villa közvetlen közelében, nagy események tanúja. Érdekes, hogy egy gyerek tudat alatt egy fa látványából megérez ilyet...

– Egyetlenegyszer, Erikának említettem azt a furcsa esetet. A figyelmemet magára vonzó fa annak a bizonyos kertnek a közelében állt. Zavarban vagyok ezzel kapcsolatban, úgy vagyok vele, mint Weöres: nem szeretném, ha misztikusnak neveznék. Micsoda a misztika? Istenel, a világleléssel való egyesülés, így mondta a mester, és szó nincs róla, hogy egyesülve lennének a világleléssel – ha van olyan egyáltalán. Mégis, ez egy racionálisan megmagyarázhatatlan vonzalom... Felnőttkoromban különös volt rájönnöm, hogy ezek a városmajori tömeggyilkosságok térben is mennyire közeliek. Nemcsak a Maros utcai kórházról beszélek, hanem az Alma utcai szeretetház és a Bíró Dániel Szanatórium lakóinak a lemészárlásáról is.

A ház, amiben felnöttem, tényleg csak méterekre áll az Alma utcaiak legyilkolásának helyszínétől.

Ismerőseim közt akadtak olyanok, akik ezt tudták, érezték, és számukra a Városmajor riasztó vidék volt.

– Hogyan alakul a kutatásai, könyvei megírása során feltáruló kép?

– Márciusban megjelenik egy új esszékötetem, amiben több írás foglalkozik ezzel a témával.

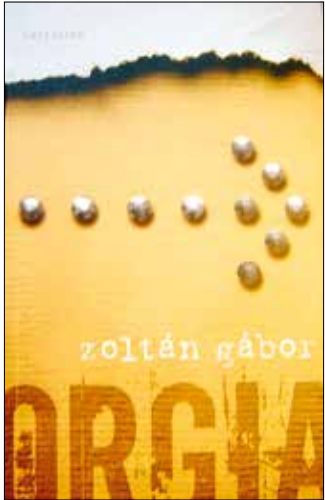
Ezek egy része megjelent folyóiratokban, de lesz közte eddig publikálatlan szöveg is, ami talán minden eddiginél élesebben taglalja ezeket a kérdéseket.

– Olvastam, hogy sokan megkeresik önt a könyvei kapcsán. Lehet, hogy terápiás hatásuk van?

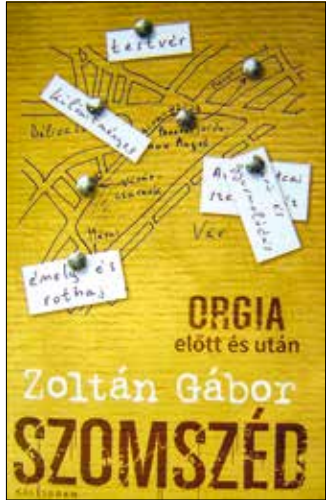
– Volt, aki esetében igen, és előfordult, hogy valaki éppen azt szeretne volna nekem elmon-

Ebben éltünk, ebben nőttünk fel.

– A díjátadón levetítették a XII. kerületi önkormányzat önről szóló portréfilmjét. Ebben a díszpolgári címre reflektálva azt mondja, hogy valószínűleg azok az írásai keltették fel a figyelmet, amiket 2011 után készített, és abban, hogy ezek létrejöhettek, nem kis szerepe volt a kerület akkori veze-

A nyilasok városmajori rémtetteit tárja fel műveiben az író

dani: jó, hogy a könyvemnek köszönhetően már tudja, mi történt '44–45 telén. Itt nemcsak a fák beszélhetnek az emberhez, hanem a kövek is. Egy iskolai évfolyamtársam mesélte, hogy

gyerekként egy kertben játszottak, és ő az ott fehérlő köveket koponyáknak látta.

Persze nyilván nem azok voltak, de valamiért mégis ezt vizionálta egy gyerek a hatvanas években, a Kissvábhegy oldalában.

EGY FORDULAT, AMIRE NEM LEHETETT SZÁMÍTANI

„Művei tükröt tartanak elénk, szembesítenek, gondolkodásra készítetnek; nemcsak a magyar irodalom, hanem a nemzeti emlékezet részei is lettek mostanra” – fogalmazott Kovács Gergely polgármester az október 7-i díjátadón, ahol Zoltán Gábert a Hegyvidék díszpolgárává választották. „Erre a fordulatra nem lehetett számítani, de felmenőim közül azok, akik a 19. században itt éltek Budán – a hajóskapitány, a vaskereskedő –, talán értenék, hogy valaki közülük egyszer csak eldíszpolgárosodik” – válaszolt a laudációra az ünnepelt. A Színművészeti Főiskolán színház-rendező szakon végző, rádiós szerkesztőként is dolgozó író születése, 1960. március 15. óta a Városmajor lakója. Régóta kutatja lakóhelye történetét – az 1944–45-ös nyilas időszakra összpontosítva. Három regényt írt: az Orgia (2016–2021-ig öt kiadás), a Szomszéd – Orgia előtt és után (2018), az Ólomszív – Az Orgia ikerregénye (2024). Szerkesztett egy abszurd antológiát (Szép versek 1944), a Levegőt venni című novelláskötetét pedig 2022-ben publikálta. Munkássága elismeréseként Déry Tibor- és Bródy Sándor-díjat is kapott.

Sebő Ferenc és zenésztársai megzenésített verseket adtak elő a díszpolgárávató ünnepségen

– Abban az összeállításban hangzottak el az általam gyűjtött „Weöres Sándor-mesék”, a költő bölcs és szellemes tanításai. Ezek közt már található utalás a második világháború után a Hegyvidéken zajló pedagógiai

ket hívott a gyerekekhez, mint Weöres Sándor, aki versíró terápia-ra fogta őket. Pechükre Rákosi Zoltán ezt megírta a Válasz című lapban, minek következtében minden irányból ösztűz zúdult rájuk, a kommunistáktól

teni. Megtette, és aztán ebből rádióműsor, majd lemez lett, barátság szövődött közöttük, ami a költő haláláig tartott.

– Csontos Erika irodalomkritikus laudálta munkásságát a díjátadón. Egy vele készült interjúban

tésének, emlékezetpolitikájának. Hogy például ide emelték a turulus emlékművet. Mi a véleménye róla?

– Hogy mi legyen a szoborral? Valamilyen változásra lenne szükség, mindenekelőtt azért, hogy ne az legyen a tapasztalatunk, hogy bármit meg lehet csinálni, bármit el kell tűrni. Nem feltétlenül olyasminek kellene történnie, ami egy politikai oldal triumfálása és egy másik megalázása. Egyfelől jogászok, másfelől művészek szakértelmére lenne szükség. Tudomásom szerint az emlékmű állításakor érvényes jogszabályokat hágtak át, nem vették figyelembe az akkor ebben az ügyben releváns megszólaltatható szakembereket, és végképp nem figyeltek oda a művészi szempontokra. El tudnám képzelni, hogy kiírjanak egy nyílt, akár nemzetközi pályázatot, amiből kiderülhet, hogy a művészek mit tudnának ezzel kezdeni, akár átalakítani a teret, úgy, hogy kifejezze azt a megrendülést, amit az az ember érez, aki szembenéz a '44–45-ben történnel, de az azóta történnel is. Habár általában nem vagyok nagyon optimista, de azt gondolom, hogy ez ügyben igenis létezhet megoldás. Kovács Gergely és az önkormányzati képviselő-testület többségének megválasztása azt mutatja, hogy a kerületben lakók többsége változást szeretne. **Szepesi Dóra**

Amit megszoktunk, az pazarló és környezetkárosító

Hamarosan a XII. kerületben is megkezdődik a lomtalanítás, ami – annak ellenére, hogy a hulladékgazdálkodási feladatokat az FKF-től átvevő MOHU már ebben az évben átalakította volna a rendszert – az idén még a megszokott módon zajlik a fővárosban. Ám látni kell, hogy a kontrollálatlan utcai kipakolás nem fenntartható módszer, hiszen így évente mintegy 30-40 ezer tonna újrahasznosításra alkalmatlan, veszélyes hulladékokkal szennyezett lomot temetünk a földbe.

„A lomtalanítás rendszerében egyelőre nem történt változás, ugyanazok a szabályok érvényesek, mint korábban” – hangsúlyozta érdeklődésünkre dr. Kiss Tibor, a MOHU Budapest hulladékgazdálkodási stratégiai főigazgatója. November 4. és 8. között tehát a XII. kerületben (is) még a hagyományos módon, a ház elé kirakodva szabadulhatnak meg a háztartásban felgyülemmlő lomjainkról. A bútorlapokat és más fahulladékokat elkülönítve gyűjthetjük, a szétválogatás után ezekből újrahasznosított, főként bútor- és papíripari alapanyagok lesznek.

Korábban szó volt arról, hogy a MOHU már ebben az évben új lomtalanítási rendszerre tér át a fővárosban, ami azonban tolódik. Kiss Tibor elmondta, hogy elképzeléseik között a házhoz menő és a gyűjtőpontos lomtalanítás vegyes rendszerének bevezetése szerepel, ám még nem zártak le az egyeztetéseket, nincsenek véglegesen eldöntött tervek.

KÁRBA VÉSZ TÖBB TÍZEZER TONNA HULLADÉK

De miért is szeretné a MOHU átalakítani a lomtalanítás jelenlegi rendszerét? Az igazgató szerint azzal, hogy a budapesti lom-

tanítás során szinte válogatás nélkül az utcára tesszük a régi, megunt tárgyainkat, olyan vegyes, szennyezett hulladékhalom keletkezik, amiből már nem lehet elkülöníteni az újrahasznosítható anyagokat, így sajnos sok értékes hulladék is kárba vész. Ehhez hasonló rossz megoldást – aminek elkerülhetetlen része az utcákon halmozódó, őrizetlen, folyamatosan keveredő, gyakran el is ázó szemét – Nyugat-Európában, sőt Magyarországon más részeit is ritkán látni.

„Amit mi megszoktunk, az valójában környezetkárosító, pazarló, és a városi életet is megnehezíti.

Évente 30-40 ezer tonna veszélyes hulladék keletkezik így Budapesten,

amit lerakással ártalmatlanítanak, vagyis a földbe temetnek” – magyarázta Kiss Tibor. A régi, rossz reflexekre példaként hozta fel, hogy ha elromlik egy lámpa, akkor azt rutinszerűen leviszük a ház elé lomtalanításkor, holott az elektronikai hulladékot a szabályok szerint hulladékudvarban vagy a szakszervezetekben kellene leadni.

Apokaliptikus látvány: valóban eljárt az idő a kipakolás rendszer(telenség) fölött

Nagyszüleink idejében a tárgyakat hosszú éveken át használták, és ha elromlottak, megjavították. Ma viszont sokkal több eszközünk van, és ezek élettartama jóval rövidebb, így jelentősen megnőtt a kidobásra szánt holmik mennyisége.

A helyzetet tovább rontja, hogy lomtalanításkor gyakran kerülnek ki közterületre olyan hulladékok is, amik nem oda valók: lejárt vegyszerek, festékmareadványok, szétszedett hűtők. Sőt előfordul, hogy lakossági lomtalanításkor a cégek is

leslegessé váló, nem javítható tárgyakat helyeznek ki a lakók. A társaság arra is igyekszik felhívni a figyelmet, hogy a háztartási veszélyes hulladékot a kijelölt helyeken, például hulladékudvarban, átvételi pontokon, valamint időszakos telepü-

az utcára hordják az irodai felújításból megmaradt neoncsöveket, építési törmelket.

„A jelenlegi, több mint hatvan éve működő lomtalanítási rendszer felett eljárt az idő” – emelte ki az igazgató, kitérve arra is, hogy a MOHU Budapest a XI. kerületben már szervezett gyűjtőpontos lomtalanítást, próbajelleggel. Sikeresnek ítélték, hiszen két nap alatt közel ezren hozták a gyűjtőpontra, az emberek pedig örültek, hogy a helyszínen egy szakértő segítette őket abban, melyik hulladékot hová helyezhetik.

AZ ÚJRAHASZNOSÍTÁS FONTOS CÉL

A MOHU Budapest a szemléletformálás eszközeivel, tájékoztató kampányokkal szeretné elérni, hogy lomtalanítás előtt minél többen mérlegeljék az újrahasználat lehetőségét, és csak a valóban fe-

lési akciók keretében (akár a XII. kerületi önkormányzat Hegyvidéki Zöld Irodája által november 15-én tervezett veszélyeshulladék-gyűjtés során – a szerk.) lehet leadni. A XI. kerületben már kipróbált gyűjtőpontos lomtalanítás nagy előnye egyébként, hogy lehetőség van veszélyes hulladékok leadására is, amit szintén szakember koordinál.

A lomtalanítás utáni takarítási feladatról – ami az elmúlt hónapokban több fővárosi kerületben is vita tárgya volt a helyi önkormányzat és a MOHU között – Kiss Tibor elmondta, hogy az előírások szerint az ingatlan tulajdonosa, illetve kezelője, használója köteles gondoskodni az ingatlan előtti járda, továbbá a járda és a kocsút közlő, kiépített vagy kiépítetlen terület gondozásáról, tisztításáról, amibe a szemét összeszedése is beletartozik. Ezzel együtt, mivel a cég számára is fontos a főváros tisztasága, a lakók kényelmének biztosítása és a környezetvédelmi szempontok betartása,

a MOHU Budapest a komoly plusz költség ellenére is elvégzi a lomtalanítás utáni piperetakarítást a XII. kerületben.

-vá-

■ A lomtalanítással kapcsolatos kérdésekkel a MOHU Budapest ügyfélszolgálatát lehet keresni. Telefonszám: +36-1/776-7777. E-mail-cím: info@mohubudapest.hu

XII. KERÜLETI LOMTALANÍTÁSI KÖRZETEK

1. körzet

november 4., kedd

2. körzet

november 5., szerda

3. körzet

november 6., csütörtök

4. körzet

november 7., péntek

5. körzet

november 8., szombat

MEMBER OF MOL GROUP

Köszönjük, hogy a rend és tisztaság megóvása érdekében a lomokat csak a címükre vonatkozó napon, 18 óra után készítik ki! Felhívjuk a figyelmet, hogy a lomok 18 óra előtti kikészítése közterület-szennyezési szabálysértésnek minősül.

További információ: mohubudapest.hu

Magasabb áron lassabban halad az ingatlaneladás

Nem teljesül az idei terv, közel 700 millió forinttal kevesebb pénz folyik majd be ingatlanértékesítésből; ugyanakkor az elmaradó bevételek egy részére fedezetet teremt, hogy a felújítási munkákat olcsóbban sikerült elvégezni – derült ki a képviselő-testület októberi ülésén. Téma volt a parkolási követeléskezelés eddigi rendszerének átszervezése is, ugyanis az elmúlt öt évben jóval többet fizetett az önkormányzat behajtásra, mint amennyi bevétele származott ebből.

Az eredetileg tervezett 1,2 milliárdhoz képest ebben az évben várhatóan csak 511 millió forint bevételezhez jut az önkormányzat ingatlanok értékesítéséből – főképpen emiatt kellett módosítani a 2025. évi költségvetést az októberi képviselő-testületi ülésen. A felújítási előirányzatot 363 millió forinttal lehetett csökkenteni a tervezettnél olcsóbban elvégzett munkáknak köszönhetően, valamint egyes feladatok idén várható elmaradása miatt.

Ez utóbbiakat – mintegy 153 millió forintnyi tételt – a 2026-os költségvetésbe kell majd ismét betervezni. A folyamatban lévő fejlesztések esetében ott, ahol 2025-ben még biztosan nem történik pénzügyi teljesítés, a szükséges kiadási előirányzatok – mindösszesen 326 millió forint – átütemezhetők a következő évre.

NINCSENEK LIKVIDITÁSI PROBLÉMÁK

„Ez továbbra is egy jól működő, egyensúlyi költségvetés, nincsenek likviditási problémák” – jelentette ki Pásztor Tibor (MKKP), a pénzügyi és tulajdonosi bizottsági elnöke, aki szerint a stabilitást az is igazolja, hogy

eddig nem kellett hozzányúlni az év elején létrehozott 500 millió forintos általános tartalékhoz.

Kiemelte: az elmaradó bevételek harmada finanszírozható abból, hogy nagyjából 200 millió forinttal olcsóbban tudják elvégezni azokat a munkákat, amiket az év elején terveztek. Hozzátette, hogy az összes olyan szakmailag indokolt beruházás, ami szerepelt az idei tervekben, változatlan műszaki tartalommal valósul meg, legfeljebb egy kis időbeli csúszással.

A vártnál jóval kisebb bevételt Kovács Gergely polgármester azzal magyarázta, hogy az ön-

kormányzat szeretne minél több pénzt kapni értékesítendő ingatlanjaiért, ám épp emiatt nehezebben megy az eladás. Mint mondta, a korábbi gyakorlattal szemben már nem egy, hanem két értékbecslés készül, ráadásul mindkettő tartalmaz egy hozamalapú és egy összehasonlító becslést, és mindig a legmagasabb árat veszik figyelembe. Kitért ugyanakkor arra is, hogy ha már legalább fél éve nincs vevője egy ingatlandnak, az újabb értékbecslésekben erre tekintettel határozzák meg a szakemberek az árat, ami így általában 5-15 százalékkal csökken.

A polgármester szerint sokat tettek annak érdekében, hogy az eladó ingatlanok hirdetési minél szélesebb körben eljussanak

A „mikuláscsomagokkal” az önkormányzat és az autósok sem jártak jól

az érdeklődőkhöz. Emellett pedig három helyett immár hatvan nap áll rendelkezésre a kifizetésre a szerződéskötést követően, hogy azok se essenek ki a potenciális vevők köréből, akik hitelből vásárolnának.

A költségvetési rendeletet Fonti Krisztina képviselő (Fidesz) egyebek mellett azzal módosította volna, hogy az OTP-részvények többletbevételéből költsön az önkormányzat mintegy 50 millió forintot az elszaporodó vaddisznók által leginkább veszélyeztetett parkok és játszóterek bekerítésére. Ezt a többség nem támogatta.

Fekete Orsolya (MKKP) arra hívta fel képviselőtársai figyelmét, hogy 2018-tól – amióta a

sertéspestis miatt nem lehet élve elszállítani az elfogott vaddisznókat a város határain túli erdőkbe – kísérletet sem tett az előző önkormányzat arra, hogy visszaszorítsa az állatállományt. Hozzáfűzte, hogy az új vezetés elindította a gyérítési programot (a csoportos befogás és altatás módszerével), ám idő kell az eredményekhez.

VESZTESÉGES VOLT A PÓTDÍJBELHÁJTÁS

Eddig csak a pótdíjfelszólítások kiküldéséig tartott a parkolási rendszert üzemeltető önkormányzati társaság, a Fáber Kft. követelésérvényesítési feladata, a közszolgáltatási szerződés módosításával azonban a jövőben – ha a fizetési felszólítások nem

Mintegy félmilliárd forintra számít 2025-ben ingatlaneladásból az önkormányzat

Kovács Gergely. Az összköltség különösen elgondolkodtató annak tükrében, hogy mindössze 3,7 millió forint be nem fizetett parkolási díjból keletkezett összesen 161 millió forint pótdíj, ebből jött össze a több mint félmilliárdos önkormányzati követelés. A teljes költségből 147 millió forint ment a végrehajtóknak, 565 millió pedig az ügyvédi irodának. Utóbbi összeg tartalmazta a különböző eljárási díjakat, ezek mellett 35 millió forint volt az ügyvédi sikerdíj, 387 millió pedig a munkadíj.

Fonti Krisztina arról beszélt, hogy az önkormányzatnak akkor is ki kell fizetnie számos díjat és illetéket, ha nem lesz sikeres a behajtás, azt pedig nem lehet előre tudni, ki fizet, és ki nem. Arra sincs lehetőség, hogy a követelések egy részétől eltekintessen, hiszen ezt nem teszik lehetővé a jogszabályok, másrészt pedig meglehetősen rossz hatással lenne a fizetési morálra. A polgármester úgy látja,

jelentős összegeket lehetne spórolni az ügyvédi díjakon

– épp emiatt két hónappal előtt felmondták az éveken át megbízott ügyvédi iroda szerződését. Pásztor Tibor szerint az önkormányzatnak arra kellene törekednie, hogy a kis összegű tartozásokból ne keletkezzenek elképesztő összegű követelések, és a behajtás ne kerüljön többbe, mint amennyi bevétel származik belőle.

ÚJ TELEPÜLÉSTERV KÉSZÜL

A magyar építészetről szóló törvény alapján a XII. kerület teljes területére vonatkozó új településfejlesztési és -rendezési tervet, azaz együttesen egy tele-

püléstervet kell készítenie az önkormányzatnak. Ennek tervezési folyamatát indította el most a képviselő-testület, amely arról is döntött, hogy kezdődjön el a kerületi építési szabályzatok módosításának előkészítése. Ezáltal kiegyensúlyoznának a védett építészeti értékek helyreállítását segítő előírások, az egyes építési övezetekben elhelyezhető épületek számára vonatkozó szabályokban pedig pontosítások történének.

A kerületi tulajdonban lévő Hegyvidéki Sportcsarnok és Sportközpont Kft. a továbbiakban is az eddigi havi bruttó 3,7 millió forintos bérleti díjat fizetheti az önkormányzatnak a MOM Sport épületének, sportpályáinak és parkolójának használatáért – erről is határozott a képviselő-testület. Vadász Gábor alpolgármester tájékoztatása szerint október végéig készülnek el a jelenleg rendkívül költségesen fenntartható sportközpont gazdaságosabb működését célzó javaslatok.

mm.

BEFOGOTT VADDISZNÓK

Nem sokkal a képviselő-testületi ülés után megtörtént az első tervezett csapdázás, öt vaddisznót sikerült elfogni. Az önkormányzat közleménye szerint egyelőre minden a tervezett módon halad, így előreláthatólag az év végére már érezhető lesz a gyérítés hatása a XII. kerületben. A tájékoztató kitért arra is, hogy az utóbbi hónapokban megosztó téma lett a vaddisznóhelyzet: sokak szerint túl lassú a folyamat, míg mások úgy gondolják, nem is lenne szabad gyéríteni. Ezzel együtt, ahogy a közlemény fogalmaz, „az emberi élet és a személyes tulajdon védelme érdekében mindent meg kell tennie a kerületnek, még akkor is, ha belterületen a vadállomány kezelése nem az önkormányzat feladata”.

Startol a Szomszédsági Tanács

Nagyobb beleszólást adna a helyi ügyek intézésébe a XII. kerületi önkormányzat – ennek egyik kézzelfogható eredménye a novemberben induló közösségi költségvetés. Az itt élők javaslatot tehetnek a kerület fejlesztésére, és a beérkező ötletek közül el is dönthetik, melyek valósuljanak meg összesen 100 millió forint értékben.

Évtizedes múltja van külföldön a közösségi költségvetésnek, Európa szinte minden országában alkalmazzák, itthon is számos településen és budapesti kerületben létezik. „A tizenkettedik kerületi program megalkotásakor megvizsgáltuk ezeket a mintákat, több hivatallal egyeztetünk a tapasztalatokról, főként a józsefvárosi és a fővárosi programokat tanulmányoztuk részletesen. Ezek alapján határoztuk el, hogy minél több kapcsolódási lehetőséget biztosítsunk a lakosságnak, amely így még inkább beleszólhat a kerület életébe” – foglalta össze törekvéseiket a Hegyvidéknek Együd Réka, a Községi Részvételi Iroda vezetője.

Online és több kerületi helyszínen személyesen is lehetőség nyílik az ötletek beadására és később a szavazatok leadására. A MOMkult intézményeiben, a polgármesteri hivatal ügyfélszolgálatán, a részvételi irodában, az önkormányzat épülete előtti piacon felállított standon egyaránt lehet majd voksolni.

Szintén a lakók bevonását szolgálja a Szomszédsági Tanács felállítás. A helyiekből álló fórumhoz önkéntes alapon azok a kerületiek csatlakozhatnak novembertől, akik szeretnék részt venni a beadott ötletek értékelésében, módosításában, rangsorolásában. A tanács döntése alapjaiban határozza meg a folyamatot, mivel az általa legjobbnak tartott ötleteket szakmai szempontból ellenőrzi majd a hivatal, mielőtt a szavazólapra kerülhetnek.

„Már az ötletbeadás ideje alatt találkozhatnak egymással az érdeklődők. Egyeztethetnek a hivatal dolgozóival is, akik szakmai segítséget nyújtanak a javaslatok formába öntéséhez” – emlékeztetett Együd Réka. A közös gondolkodásra négy alkalommal nyílik lehetőség az alábbi időpontokban és helyszíneken:

- november 6., csütörtök 18.00–20.00, Hegyvidéki Kulturális Szalon
- november 11., kedd 17.00–19.00, Lóvasút
- november 18., kedd 18.00–20.00, polgármesteri hivatal
- november 24., hétfő 17.00–19.00, Hegyvidéki Kulturális Szalon

A kerületi közösségi költségvetéshez hasonló programoknak köszönhetően Budapesten megvalósult már madárbarát-fejlesztés, mikropark, eső- és napvédett buszmegálló, kutyás közösségfejlesztő program, növény- és kézműves vásár, akadálymentesítés, fedett és zárható kerékpártároló, közösségi kert, köztéri árnyékoló, befogadó játszótér, csomagmegőrző, köztterek zöldítése, művészeti akció – sorolta az inspirációnak sem utolsó jó példákat Gozdnán Dóra, a közösségi költségvetés projektvezetője.

Kiemelte, hogy a most záruló fővárosi közösségi költségvetés szavazásán a nyertesek között szerepel a Hegyvidéket is érintő „Zöld középzsígetek az Alkotás utcán” elnevezésű ötlet, aminek köszönhetően 50 millió forint értékben lesz zöldebb a Déli pályaudvar környéke. Ez is jól mutatja, mennyire fontos, hogy minél többen részt vegyünk a hasonló kezdeményezésekben, és javaslatokat adjunk be. Így érhetjük el, hogy egyre több olyan fejlesztés jöjjön létre, ami jobbá, szebbé teszi a mindennapjainkat.

MM.

Útjavítások a XII. kerületben

FOTÓ: SZARÓZSI GÖRGY

Nagy felületű útjavítások zajlottak az elmúlt hetekben több helyen is: a Kázmér úton, a Karthauzi utcában, a Dániel közben és a Kiss János altábornagy utca felső szakaszának egy részén. Az időjárás alakulásától függően a következő időszakban is folytatódnak majd az útkarbantartási munkák. (Képünkön a Dániel köz, ahol a szakemberek szintbe emelték a fedlapokat és aszfaltozást végeztek)

Faültetéssel mondtak köszönetet Balsai Móniék

A hatalmas sikerű Futni mentem című romantikus dramedy több jelenetét is hegyvidéki helyszíneken forgatta Herendi Gábor filmrendező, sőt a hamarosan a mozikba kerülő csajos vígjátéka, a Szenvedélyes nők is kötődik a XII. kerülethez. A művészek a Woodapest Egyesülettel és a Hegyvidéki Önkormányzattal közösen szervezett faültetéssel szerették volna meghálálni a lakók türelmét „az esetleges fennakadásokért”.

A Futni mentem alkotói több szakmai díjat is elnyertek, de a legnagyobb elismerést a közönségtől kapták: a film az elmúlt 35 év legnézettebb magyar mozija lett. Rekordokat döntött, hetekig vezette a toplistát, végül több mint 737 ezren látták. Herendi Gábor új alkotását, a Szenvedélyes nőket – ismét a Nemzeti Filmintézettől függetlenül, újabb cseh remake-ként – novembertől nézhetjük meg a mozikban.

A filmben – a Futni mentemhez hasonlóan – újból feltűnnek ismerős hegyvidéki helyszínek. Básti Juli, Balsai Móni és Varga-Járó Sára férfi partnerei Lengyel Benjámin, Lengyel Tamás, Bánya Kelemen Barna, Scherer Péter lesznek, és szerepet kapott Frenreisz Károly is.

A faültetéssel foglalkozó Woodapest Egyesület létrehozásának ötlete a koronavírus-járvány idején született. „Arra gondoltunk, hogy szabadtéren találkozzunk barátokkal, együtt ülte-

A gyökere van lent! (Puskás-Dallos Peti, Hrutka Róbert, Balsai Móni, Vadász Gábor)

tünk, és tök sikeres lett!” – mutatta be röviden Puskás-Dallos Peti a Woodapestet, amelynek a tevékenységét feleségével, Puskás-Dallos Bogival közösen népszerűsíti; a legfiatalabb „munkatárs” két éves kisfiuk, Ábel.

A filmes stáb képviselői – köztük Balsai Móni színművész és

Hrutka Róbert a Herendi-filmek zeneszerzője – öt körísfát ültettek el a XII. kerületi Hegyhát úton október 18-án. Ez egy ellenálló, szárazságtűrő fafaj, gömbkoronás, alacsonyra nő, megfelel a hely adottságainak – magyarázta Boromisza Zsombor tájépítész. „A legfontosabb, hogy ne keverjük össze a fa két végét! A gyökere lesz lent, a lombja fent” – tréfálkozott, majd felvázolta az ültetés menetét. Az eligazítás után a csapatok ásót ragadtak, az ültetés végeztével pedig woodapestes szalagot kötöttek a fákra, és csoportképpel örökítették meg a közös munkát.

„Az első növényyszerelmem, egy óriási fűzfa a játszótéren nőtt, ahová nagypapámmal jár-

tunk – elevenítette fel vonzódása kezdetét Balsai Móni. – Gyerekkorom óta nagyon fontos nekem a fa. Amikor kertes házba költöztünk, mi is ültettünk egy fűzfát. Már elég nagy, csak egy baj van: mivel félig-meddig hegyen vagyunk, nem talál elegendő vizet. Sokat foglalkozunk vele, ápoljuk.”

A Szenvedélyes nők című film kerületi kötődéséről is beszélt a Jászai Mari-díjas színművész: „Rögtön a forgatás kezdetekor a Hegyhát úton dolgoztunk. Azért is ültettünk most fát itt, hogy ha esetleg fennakadást okoztunk, megháláljuk a lakók türelmét.”

„Ez egy csodálatos akció – mondta lapunknak Hrutka Róbert. – Az elmúlt évben három faültetésen vettem részt a Woodapesttel. Elvesztett társ, jó barát emlékére helyeztünk el fát, az egyik Tompos Kátya volt... A harmadik esetben pedig egy kihalófélben lévő almafajtát élesztettünk újra. Nemcsak az a közös a faültetésben, hogy zöldebb legyen a természet. Ebben a megosztott, szétszakított világban ki vagyunk éhezve arra, hogy közösen szeressünk valakit, valamit. A fa pont ennek a felelősségvállalásnak a szimbóluma. Együtt vagyunk valamiért, és ez viszatükröződik a világnézetünkben is.”

Szepesi Dóra

Nemzetiségi közmeghallgatások

- **Budapest XII. kerületi Ukrán Nemzetiségi Önkormányzat** – november 10. 10.00, polgármesteri hivatal, 3-as tanácsterem
- **Budapest Hegyvidék XII. kerületi Német Nemzetiségi Önkormányzat** – november 10. 17.45, polgármesteri hivatal, 3-as tanácsterem
- **Budapest XII. kerületi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat** – november 17. 17.00, polgármesteri hivatal, alagsori tárgyaló
- **Budapest XII. kerületi Roma Nemzetiségi Önkormányzat** – november 18. 11.00, polgármesteri hivatal, 3-as tanácsterem
- **Budapest XII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat** – november 20. 18.00, polgármesteri hivatal, 1-es és 2-es tanácsterem összenyitva

Pályázati felhívás

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat a tulajdonában álló ingatlanok bérbeadására pályázatot hirdet a **2025. október 21. napjától 2025. november 11. napjáig** terjedő időszakban.

- A pályázható ingatlanok tulajdoni lap szerinti címei:
1. Bp. XII., 6869/0/A/4 hrsz.-ú, természetben 1122 Budapest, Városmajor utca 33. földszint címen álló, 118 m² alapterületű üzlethelyiség,
 2. Bp. XII., 7729/0/A/40 hrsz.-ú, természetben 1126 Budapest, Márvány utca 25. A. ép. földszint címen álló, 74 m² alapterületű üzlethelyiség.

A pályázati felhívás, amely részletesen tartalmazza az ingatlanok további adatait és a pályázati feltételeket, a pályázat időtartama alatt a polgármesteri hivatal ügyfélszolgálatán, valamint a hegyvidek.hu, zenga.hu, ingatlan.com internetes oldalakon tekinthető meg.

A pályázati ajánlatok 2025. november 11. napján 15.00 óráig nyújthatók be.

Az érdeklődők kérdéseire a polgármesteri hivatal vagyongazdálkodási irodájának dolgozói készséggel adnak felvilágosítást ügyfélfogadási időben vagy a 06-1/224-5943-as telefonszámon.

Kovács Gergely
polgármester

Padfelújítás kreatívan, a lakók bevonásával

Kezdetét vette a városmajori park megújításának első fázisa, a padok felújítása, újrarendezése. A cél, hogy egyéni megoldásokkal tarkított, mégis egységes arculat alakuljon ki, amely korszerűsége mellett a kerület jellegzetességeit is megidézi. A változás október végére már látható lesz, jövőre pedig még látványosabb átalakítások következnek – méghozzá a lakosság bevonásával.

Egyszerű, egységes, letisztult arculatot ígér a Városmajor fejlesztése során Vadász Gábor alpolgármester. Az átalakítást végző II. kerületi, XII. kerületi és fővárosi önkormányzat egyetért abban, hogy az új park korszerű, a modern időkhez illő legyen, kerülje a rikító, hivalkodó színeket, sugározzon harmóniát.

mánygyűjtés részleteiről és az ősi budai közpark emberi léptékű fejlesztésének terveiről, a fák gondozásáról kezdve a sakkasztalokon át a sportpályákig. A padok felújításának grafikai tervei már elkészültek, a helyszíni munka is megkezdődött, kiemelték a Beethoven-szobor körüli, megsüllyedt, rossz állapotú ülőbútorokat, megkezdtek a föld

jén” – folytatta Vadász Gábor (a pontos dátum lapzártánk után derül ki – a szerk.) – Pénzügyi forrásaink jelenleg nem tesznek lehetővé nagyszabású átalakításokat, eredmény viszont, hogy esténként már rendszeren világítanak a lámpák, az év végéig pedig lezárul a faállomány teljes felmérése. Új kukákat is kihelyezünk, amelyek – egy részük biztosa – már a hulladék szelektív gyűjtésére is alkalmasak lesznek. A tervezés és a háttér-munkálatok is zajlanak, jövő tavasztól pedig, a látványosabb szakaszban, megkezdődik legalább egy sportpálya felújítása, valamint a futókör kisebb hibáinak kijavítása.”

Fontos feladat a kutyások és nem kutyások együttélésének megoldása, a kutyafuttatók átalakítása, emellett öntözőrendszer kiépítése is szerepel a tervek között. Több lakossági fórumon felvetődött, hogy szükség lenne „csőszökre”. Vadász Gábor egyetért ezzel, már meg is kezdődtek a tárgyalások a három érintett önkormányzat között a parkkörüli feladatok ellátásáról.

A Városmajor rendbetételét továbbra is a lakosság bevonásával, teljesen átláthatóan bonyolítják le – hangsúlyozta az alpolgármester. Ezt szolgálja az is, hogy újabb fórumokat, közösségi eseményeket szerveznek, a beérkező észrevételeket, javaslatokat pedig igyekeznek minél szélesebb körben beépíteni a készülő tervekbe.

Arday Attila

30 éves az Osztrák-Magyar Európaiskola

Europaschule
Budapest **30** Jahre

Osztrák-Magyar Európaiskola
H-1126 Budapest, Istenhegyi út 32.
Tel: 0036-1-356-4657
www.europaschule.hu

LaSalle

WELTWEIT
UNTERRICHTEN

Nyílt nap

2025. november 8-án, 8:00–11:00-ig

A városmajori padok grafikai tervei már elkészültek

A lakosság bevonása a munkálatok kezdetétől alapelv, közösségi padfestést is szerveznek – mondta el lapunknak az alpolgármester: „A közösségi festésen számítottunk a lakókra, szeretnénk, ha az ő egyéni, kreatív megoldásaik is megjelennének. Tíz pad felújítása különleges lesz: »kerületspecifikusan« történik majd.”

Vadász Gábor az idei első őszi számunkban beszélt az ado-

feltöltését. Október végéig ez a szakasz befejeződik, a folytatás is csak idő kérdése – méghozzá a szó szoros és átvitt értelmében egyaránt.

„Az időjárási, hőmérsékleti körülmények miatt az ülőfelületek és a háttámlák csiszolása után zárt helyszínen, a Hegyvidéki Barkácműhelyben – a Hertelendy utca 9.-ben – lesz a lakossági festés november ele-

„Tapsolnék, ha a Normafán leszálna az idegenek űrhajója”

(Folytatás az 1. oldalról)

Az elég menő, ha valakiről elkeresztelnek egy kisbolygót. Márpedig Kiss László csillagásztól elnevezett egyet a kollégája, Sárnecky Krisztián, a világhírű aszteroidavadász. A Svábhegyi Csillagvizsgálóban tett látogatásomkor tehát azzal indítok, hogy megkérdezem tőle, milyen érzés, ha távol tőlünk, a fejünk felett kering valami, aminek Kiss László a neve.

„Egészen pontosan 113202 Kisslászló, így, szépen egybeírva. Teljesen hidegen hagy – mondja. – Egy vacak, két-három kilométeres krumpli, még a helyzete sem különleges, a Földet sem akarja súrolni. A Mars és a Jupiter között rója a pályáját négy és fél milliárd éve, ennél unalmasabb dolgot elképzelni se tudnék, és még legalább ötmilliárd évig ez lesz a sorsa. Azért nyilván örülök is, mert így a mai modern technikai civilizációnk fennállása alatt biztosított a nevem túlélése a biológiai vég után is.”

INTROVERTÁLT KOCKA LACIKA
Persze gyerekként sokan nem éppen emiatt akarnak csillagászok lenni, sokkal inkább a világtúr izgalma a vonzó. Ám amikor kiderül, ehhez fizika, matematika, sőt kémia is kell, az álom szertefoszlik. De nem mindenkinél!

Ma már annak is örül, ha egy hónapban egy napja jut a tudományra, sok idejét elviszi az intézmény vezetése

„A kezdeti énképem az Introvertált Kocka Lacika, aki folyamatosan olvas. Egy-két barátom volt csak az általános iskolában, ezért sokszor tudtam belemélyedni a saját gondolataimba. Amikor megkaptam az első távcsöveget és mikroszkópomat, azokkal megvizsgáltam, amit csak lehetett. Innen tudom, hogy ha egy tejfölös kupába két deci vizet rakunk, bele száraz szénát, majd hagyjuk az egészet megbűsösödni nagyjából hét-tíz napig, akkor az tele lesz papucsállatkával. És hát

egy érdeklődő fiatal fiú természetesen minden testnedvét megnézi mikroszkóppal.”

Itt vége az önuralomnak, nem bírom tovább. Élőben hallani őt beszélni olyan, mintha egy stand-up comedy előadáson ülnék. Már előtte is fel-felnevettem, de ennél a résznél eldobom a mikrofont, és rám jön a röhögőgörcs, amit nem tudok

kontrollálni. Ez nagyon ritkán fordul elő az emberrel munka közben, hát még az, hogy a riportalanyt hasonló nevetésre készíti.

Úgy öt perc után összekapjuk magunkat. Én még mindig szí-pogok, ő pedig elmeséli, hogy a természettudományok iránti érdeklődése mindig rendkívül mély volt, a középiskolában fizikaosztályba és -fakultációra járt, bár sokkal több volt a kémia és a matek. Mindezt olyan színvonalon oktatták a szabadkai gimnáziumában a 80-as évek végén, hogy később Szegeden, a József Attila Tudományegyetemen is arra a tudásra alapozott, amit akkor kapott.

„A szüleimtől azt az örökséget hozom magammal, hogy

a gyerekek meg kell adni a lehetőséget: ami érdekli, azzal foglalkozzon.

Apám próbált a közgazdaságtan felé telergetni, hogy Laci, azzal majd tudsz pénzt keresni. Anyám próbált az orvoslás felé telergetni, hogy Laci, ezzel majd meggyógyíthatsz. Én meg mondtam, inkább a fizika. Nem tagadom, a nyolcvanas évek legvégén alapvetően a lézerfizika vonzott, mert akkoriban minden tizenéves fiú lézerkarddal akart

Amikor Kiss László megkapta az első távcsövet, mindent megvizsgált, amit csak lehetett, így ma tulajdonképpen a gyerekkori álmait éli tovább

Csillagvizsgáló kifejezést már 1856-ban, az Időjósítás a jövő július hónapban című cikkében használja, amikor még semmilyen csillagvizsgáló nincs a Svábhegyen, csak neki van egy nyaralója. Még a mai belső társadalmi folyamatokat is előre látták a sci-fi írók. George Or-

vényei mindenütt ugyanúgy működnek, tehát ahol az élet számára alkalmasak a körülmények, ott az léte is jön. Én nem tudom, van-e földön kívüli élet, de szeretném, ha lenne. Ha itt, a Normafán leszálna az idegenek űrhajója, hogy békével jöttünk, földlakók, várunk titeket a galaktikus civilizációba, tapsolnék neki.”

Ezek után „A kutatási területei között szerepel-e az idegen lények keresése?” kérdés talán nem is annyira botorság. Kiderül: az, hogy mi izgatja, és mivel foglalkozik tudósként, tízévenként átalakul. A 90-es években a csillagok fényességváltozása, a csillagrezgések kutatása volt a területe, ami – ahogy fogalmaz – unalmas számítógépes adatelemzői munka. A 2000-es években Ausztráliában élt, 4-8 méteres földi óriás teleszkópokkal végzett fény- és színképelemzést.

„Volt ott minden: csillagrezgések, csillagrobbanások, csillaghalmozatok belül a sötét anyag keresése, ami izgalmas, de kudarcos terület volt az életemben. Később bekapcsolódtam az űrtávcsöves programok előkészítésébe, végrehajtásába. Amikor hazajöttem, a Kepler Asztroszeizmológiai Tudományos Konzorcium munkacsoport-vezetője lettem, és a vörös óriáscsillagokon keresztül tanulmányoztuk a csillagrezgéseket. Az MTA Lendület Programja támogatásával az exobolygókat, a Naprendszeren kívüli bolygókat kutattam. És itt jön a válasz a kérdésre, mert itt már benne volt, hogy na, találunk-e olyat, ami Föld 2.0-ként akár élet számára is alkalmas lehet? Az utóbbi három-négy évben pedig egyre többet foglalkozom a bolygóvédelemmel, a Földünk közelében elrepülő kisbolygók felfedezésével, az ehhez szükséges itthoni műszerfejlesztésekkel.”

SZEXIVÉ TENNI A TUDOMÁNYT
Főigazgatóként minderre kevés az ideje. Ha egy hónapban egy napot tudománnyal tud foglalkozni, akkor az egy jó hónap. De megnyugtatta, hogy az intézmény vezetésével 140 tudósának képes biztosítani a hatékony és jó munkát. Hogy nem ír a már publikált 600 cikk mellé másik 300-at? Ez van, de csinál helyette mást.
A koronavírus-járvány idején kezdte el azt a videósorozatot,

amely megélt 100 adást. Hatalmas siker lett. Ráadásul ismertté tette és berobbantotta a Svábhegyi Csillagvizsgáló közösségi médiás felületét.

„Sok mindent köszönhetünk a Covidnak: a zoom-fáradtságot, a home office-t, sok új gyereket, sok válást és az Élő csillagászat Kiss Lászlóval című sorozatot. Terápiás jelleggel vágtam bele, 2024 végén hagytuk abba. Kifáradtunk száz rész után. Élő műsor volt, és már a családjaik sem túrték, hogy minden szerda este kimaradunk. Egy idő után a »Kiss László csillagász« privát brandemet kezdtem el erősíteni, a főigazgatói munkám és a tudományos kutatások mellett ma leg többet a médiagyártással foglalkozom. Tudományos influenszerként szexivé szeretném tenni a tudományt.”

Emellett egy tudományos-csillagászati előadással, a Kozmikus Tudásunk Határai című sorozattal járja az országot. Ez egyszerre komoly és ismeretterjesztő, de Kiss László stílusából, habitusából adódóan humoros is. Viccesen megjegyzi, hogy Introvertált Kocka Lacika ma már kiáll 400 ember elé, és szórakoztatja őket másfél órán keresztül.
De elvállalta az Árulók egyik játékosának szerepét is, és azt mondja, nagyon élvezte. Tudományos celebként keresték meg.
„A műsor után, körülbelül két napig poszttraumás stressz szin-

át a rituálém volt. Szóval nagy hatással volt rám a műsor.”

S hogy Kiss László vajon mekkora hatással van másokra? Az biztos, hogy őt nézve-hallgatva sok kamasz akar majd csillagász lenni. Mint talán a három fia is?

„Ahogy a szüleim tették, én is hagyom érvényesülni a gyerekeket. Az első házasságomból van egy 16 és egy 18 éves fiam, ők túl sokat voltak a csillagvizsgálóban, tele lett a hócipőjük. Az egyik inkább matematikus akar lenni, a másik programozó. A második házasságomban született kisfiam 10 éves, és mivel anyukája a csillagvizsgáló könyvtárosa, ő is sokat van itt. Ám őt tavaly elvittem magammal a Kennedy Űrközpontba, és ha egyszer csillagász, űrkutató, űrmérnök akar lenni, akkor ez alapvetően annak a hatalmas élménynek lesz a következménye.”

A csillagászt nem csábította el a világűr? Nem repülne fel egy űrhajóval? – kérdezem tőle a végén.

„A Nemzetközi Űrállomásra semmiképpen sem, mert két hetet végighálynék

– mondja. – A Holdra igen. Ha utazás közben gyorsítana, lassítana az űrhajó, lenne valamiféle látszólagos gravitáció, és a gyomrom nem fordulna ki a torkomon át, akkor lehet, hogy bevállal-

Családapaként, két nagyobb gyermekével (2009)

rómám volt. Amikor hazaértem, senki sem volt otthon, és egy órán keresztül kontrollálatlanul zokogtam. Hihetetlenül nagy volt a lelki nyomás, 0–24 órában ment a játék, kamerán kívül is. A forgatás után eldobtam az okosórát, mert rájöttem, nincs rá szükségem, és elhagytam az esti szotyizást, ami jó negyven éven

nám. De az embernek vannak vágyai, amikről tudja, hogy nem teljesülnek. A holdutazás éppen ilyen.”

Amikor befejezzük, nevetve még hozzátesszi: „Remélem, az lesz a cikk címe, hogy Röhögőgörcs a Normafán!”

Az lett.

Kálmán Alida

Bujkálás és megmenekülés: egy kert feltárja háborús titkait

Hogyan lehet szemléletesen bemutatni a traumákkal terhes vészkorszakot egy kerületi mikrotörténeten, egy kert bejárásán keresztül? A Városmajor utca 54. szám alatti Lili és Rut projekt olyan városi sétára hívott bennünket, aminek nincs párja.

Gyönyörű, dideregтетő októberi vasárnap délután ismerhette meg újból – korlátozott számban – a közönség a Városmajor utca 54. történelmét, egy zsidó család és megannyi gyermek bujkálásának elbeszélését. Bár az üldözöttek nagy része végül túlélte a

dett harminc-negyven embernek; a hely adottságai – a patinás villákkal körülvett kert, a szűk csigalépcső és pincejáró – miatt ennyien vehettek részt a sétán, habár az érdeklődés nagyobb volt. De a lemaradók is történelmi mélységekbe juthatnak a projekt honlapján, a liliesrut.hu weboldalon, amelyre Zsófia többször is felhívta a figyelmet, és amelyet valóban személyes történetek, dokumentumok, fotók és videók sokaságával látott el.

A személyes érintettség átjárta az eseményt is, hiszen az „Egy kert feltárja titkait” bejárás szervezője és vezetője anyai ági nagyszüleinek drámájáról mesélt, mikrofonnal, kihangosítva, szükség esetén – a lépcsőházba és az óvóhelyre – kettéosztva a társaságot.

NYILAS A SZOMSZÉDBAN

A kert két oldalán látható villában a Sztehlo–Árkay család és a Preisich család lakott a második világháborús nyilas időszak és az ostrom idején. Preisichék, Zsófia nagyszülei zsidók voltak, a szomszéd családban a férj nyilas, a feleség viszont titokban, a férje szándékai ellenére is segítette a bujkálókat.

Akik a nyilas rendelkezésekkel dacolva sem hagyták el a házat, lehúzták a rolókat, a gyerekeknek megtöltötték a beszé-

det, amikor tudtak, játszottak velük – és túléltek. A két villa között pedig a feleségek, az akkor 32 éves Lichter Rut és a 43 éves Sztehlo Lili átjárást biztosítottak az utca használata nélkül is, ajtót létesítve a szomszédokat elválasztó kerítésen.

Lili közeli rokonságban állt Sztehlo Gábor evangélikus lelkésszel, aki a svájci Vöröskereszt együttműködésével gyermekotthonokat hozott létre a háború idején.

Neki köszönhetően mintegy 2000 zsidó származású gyermek menekült meg.

E rokonság és kapcsolat nélkül a Városmajor utcai kert története is tragédiásorozat lenne, túlélő nélkül. A nemzetközi szervezet igazolására is szükség volt ugyanis akkor, amikor a nyila-

Néhány bátor ember kiállításán múlt, hogy a látogatók nem egy sokkal tragikusabb történetet hallgathattak meg

sok felkeresték a házban összegyűlt embereket.

Zsófia egyik forrása Sztehlo Gábor Isten kezében című visz-

szaemlékezése lett, amit megtalált a nagyszülei könyvespolcán, majd elolvasott. De anyai nagyszüleivel is „szoros és mély kapcsolatot” ápolt, egy épületben lakhatott velük, túlélésük minden részletét szívesen továbbadták neki.

Egy másik forrás lett a vészkorszakról a nagypapa naponta írt feljegyzése, amiből megszületett az Ostromnapló, és a Preisich család hagyatékának részévé vált. Közel fél évszázaddal később, a nyolcvanas évek végén napvilágot látott egy részletes visszaemlékezés is, a Rut önéletrajza, amelyet csak néhány példányban nyomtattak ki, ám az egyik legfontosabb forrásmű lett Zsófia számára.

KATALIN LETT A HEPIEND

A Városmajor utcai otthonban a nagyszülők mellett két nagynénje is túlélte Budapest ostro-

mát. Egyikük, Preisich Katalin négyévesen élte meg a bujkálást, utána nyolcvan évig nem járt a Városmajor utca 54.-ben. A 2020-as évek elején induló projekt részeként viszont 2023 júniusára megalakult a „Kert Kollektíva”, Katalin pedig főszereplő lett. Zsófia folyamatosan beszámolt neki a múlt hol fájdalmas, hol energiákat felszabadító feltárásának állomásairól, így egyszer arra kérte őt, vigye magával, mert szeretné újra látni a kertet.

Most, nyolcvanöt évesen a testben-lélekben fiatal, mosolygós „Katit” is megismerhettük, akit Zsófia az egyik segítségként mutatott be, és aki könnyedén végigjárta vele a közel egyórás programot. Ha van mégis hepiendje az egyre hűvösebbé váló őszi délutánon elmesélt történetnek, akkor ő nem más, mint Katalin.

Arday Attila

a bujtatottak között volt gyermek, aki vérhasban meghalt, egy húszéves hölgy pedig sérülés következtében elvérzett.

Minderről Váradai Zsófia, a Lili és Rut projekt vezetője beszélt a regisztráció után a kertbe, lépcsőházba, óvóhelyre beenge-

Preisich Rut és ölében Preisich Katalin (1942 körül)

Időkapu nyílt a jövőbe a MOMkultban

Meg lehet-e szüntetni új technológiák révén az ember veleszületett korlátait, például a ma még gyógyíthatatlan betegségeket, az öregedést? Tudományos beszélgetéssorozat indult a Hegyvidéken jövőnk legizgalmasabb kihívásairól.

Az emberiség történelmét mindig áthatotta a technológiai fejlődés, azonban ennek mértéke, intenzitása és sokoldalúsága drámai módon megnőtt az utóbbi egy évszázadban, főleg az ezredfordulót követő időszakban. Soha nem volt még példa arra, hogy párhuzamosan ilyen sok eltérő, egymással mégis számtalan ponton kapcsolódó fejlesztésen dolgozzon állami szervek és magáncégek sokasága. Az eredmények pedig mára rendelkezésre állnak, és ami talán még fontosabb,

az új technológiák kitörtek a laboratóriumokból, kutatóintézetekből,

és tömegek számára kézzelfogható közelségbe kerültek.

A nanotechnológia, a robotika, a mesterséges intelligencia, a kvantumszámítógép, a szintetikus biológia, a blokklánc, a kibernetika, az önvezetés, a 3D nyomtatás, valamint a kiterjesztett valóság lassan a hétköznapi részeivé válnak. A modern kor emberének muszáj megismer-

kedni ezekkel, megtanulni együtt élni velük, kihasználni előnyeiket, tisztában lenni a veszélyeikkel. Mint ahogy a dzsungelben való boldogulást is jelentősen elősegíti, ha valaki tudja, hogy melyik gyümölcsöt falhatja fel, melyik kígyót közelítheti meg, és melyik macskaféle láttán kell nyakába kapnia a lábát.

HOGYAN NYÚLJUNK A MESTERSÉGES INTELLIGENCIÁHOZ?

Ebben nyújt segítséget egy októberben induló XII. kerületi rendezvénysorozat, a Transzhumán Technológiák Műhely. Valamennyi alkalommal egy-egy jövőbe mutató témát járnak körbe a résztvevők a sorozat házigazdája, Kömlödi Ferenc jövőkutató, író és képzőművész, valamint meghívott szakértők segítségével. Ha minden a tervek szerint alakul, a beszélgetések végén ki is lehet próbálni ezeket az exponenciális technológiákat működés közben.

Gyakorlati tapasztalat gyűjthető például arról, hogyan nyúlhat egy szimpla számítógéppel vagy okostelefonnal rendelkező

Kömlödi Ferenc jövőkutató nem hajlandó szőnyeg alá söpörni a kényes kérdéseket

átlagember a mesterséges intelligenciához. Megtanulhatja, hogy mi módon nyújthat számára segítséget ez a manapság rendkívül divatos technológia a hétköznapi napokban.

A konkrét példák bemutatása mellett Kömlödi Ferenc és vendégei kitérnek az egyes eljárások történelmi, sőt filozófiai vonatkozásaira is. Szélesvásznú képet kaphatunk e tudományterületekről, ennek köszönhetően jobban megérthetjük a technológiák múltját, jelenét, jövőjét.

URALNI A HALÁLT

Transzhumanizmus – ez volt az első alkalom témája a

MOMkultban, vagyis az a filozófiai, tudományos és kulturális mozgalom, amely korunk legjelentősebb technológiai trendjeit megjósolta, és tevékenyen tett is azért, hogy ezek valósággá váljanak. Azaz vallja, hogy az emberi – fizikai, mentális és érzelmi – képességek különféle eszközökkel jelentősen fejleszthetők, és nem utolsósorban, hogy e fejlődés pozitív és kíváncsatos lehet.

Az alap gondolat szerint az ember „nincs kész”. Nem végső formájában létezik, hanem fejlődő lény, akinek veleszületett korlátait, azaz például az öregedést, halált, testi szenvedést,

addikcióra való hajlamot különféle innovatív eljárások révén fel lehet oldani.

A transzhumanizmus a humanizmusból fakad, amely az emberi értelem és tudomány értékét hangsúlyozza. A különbség az, hogy a transzhumanizmus nem csupán az ember életkörülményeit akarja javítani, hanem magát az embert is. Biológiaiailag, vagy akár digitálisan át szeretné alakítani.

Miközben Kömlödi Ferenc körüljárta a transzhumanista mozgalom történelmi gyökereit, és bemutatta az irányzat néhány fontos alakját, ismertette a különféle eltérő nézeteket. Izgalmas volt hallgatni, hogy

saját véleménye olykor markánsan eltér a mainstream médiában olvasható lelkendező fősodortól.

Tagadhatatlan, hogy az innováció szenvedélyes rajongója, támogatója, ám nem hajlandó

ennek érdekében szőnyeg alá söpörni a valóban kényes kérdéseket, a negatívumokat. Azokból pedig mára bőven akad.

TRANZHUMANIZMUS: CÉL A HALHATATLANSÁG

A modern transzhumanizmus egyik végső célja a halhatatlanság elérése. Ennek érdekében sok cég kísérletezik a különféle transzplantációs, hibernációs, kibernetikai, valamint szintetikus biológiai eljárásokkal, ami viszont komoly etikai és morális dilemmákat vet fel. Pláne annak fényében, hogy egyes konszernnek az ehhez szükséges mérhetetlen mennyiségű tőkét, vagy legalábbis annak egy részét kétes forrásból szerzik be. Némely cégek a felhasználói adataikkal kereskednek, vagy egyszerűen csak megszegnek különféle előírásokat. A tech pompa mellett az árnyoldalból is kaptunk ízelítőt.

Ebben az évben még négy alkalommal nyílik lehetőség arra, hogy a jövőt firtató technológiai kérdésekről hallgassunk válaszokat, de a tervek szerint a Transzhumán Technológiák Műhely 2026-ban is folytatódik. Aki akár csak minimális szinten érdeklődik a friss tech trendek, innovációk iránt, és hogy merre is halad a világ, nem hibázik ezzel a programmal.

Szalai Péter

Az apás szülés atyjából lett távoli tengerek kormányosa

Galeriben bunyózott, Mészöly Kálmánnal focizott, bicikliket épített, majd hajókat is akart, de egy síbaleset miatt kis híján utolérte a forradalom utáni megtorlás. Műszaki pályára nem vették fel, így orvos lett, professzor, az apás szülések magyarországi meghonosítója. A 83 évesen is hiperaktív Marton Istvánt rózsadombi lakásából elkísértük gyerekkori, városmajori otthona udvarába, ahol hosszú évtizedek óta nem járt, mégis megismerték az egykori szomszédok. 1956 októberében találtuk magunkat.

Háborús veteránként szálltak be észak-koreai gyerekek az 1956-os forradalomba, a magyarok oldalán. Európában soha nem látott módon harcoltak a szovjet tankok ellen, házilág készített, a konyhából és a kamrából szerzett eszközökkel.

„Letörték a palacsintasütő nyelét, és lefelé fordítva kítették az úttestre, hogy a tankokból

SZÓKE SZIKLA, GALERIK, GIPSZEK

Meg is érkezünk egykori otthonába, a Krisztina körút és a Csaba utca sarkán álló ház udvarába, ahol negyven éve nem járt. Bemutat a segítő szándékkal kérdezősködő szomszédoknak, a lépcsőházba belépő, nála két évvel idősebb, 85 éves úriembernek – Kodály Zoltán másod-

a Kós Károly által tervezett iskolából hazajöttünk. Velünk játszott Mészöly Kálmán, aki a Szamos utca 6.-ban lakott, és már akkor is úgy futballozott, hogy kiérdekelte volna a Szóke Szikla becenevet.”

Az Ignotus utcában megmutatja a legjobb búvóhelyet, a régi templomépület oldalában. Aztán áttérünk vadabb területekre.

okozott áthatoló hasfali sérülés miatt exploratív laparotómiát végeztünk éter maszk narkózisban. A beleket áttekintve sérülés nem látható, máj, lép épnek tűnik, réteges hasfalzárás, drain. 7. napon láztalanul elbocsátjuk, kapocs és varrat szedés a 10. napon.» Szóval, hol lőttek meg? – fordult kedvesebb, tegező hangon hozzám a hölgy.

– Kérem nekem tényleg síbalesetem volt.

– Na mesélj! – mordult keményebben rám.

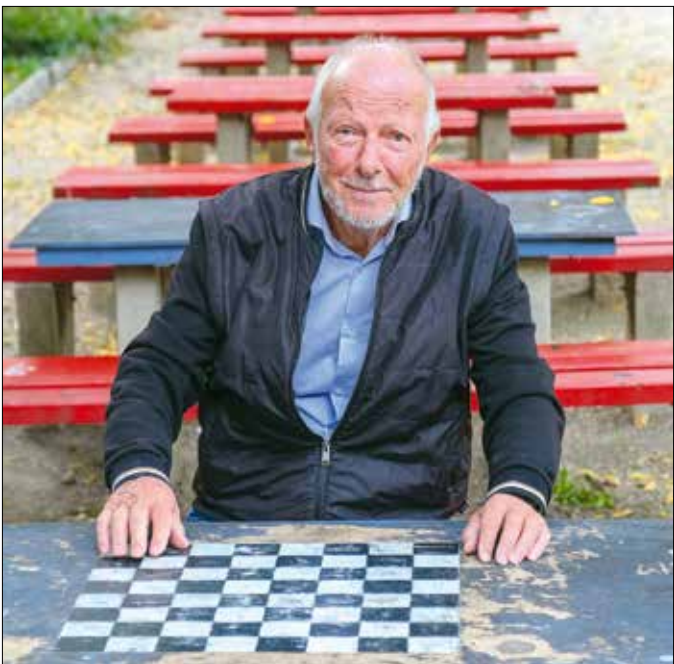
– Háát január legelső napjaiban nagy hó esett, aztán a nap is kisütött, láttuk, hogy jár a Fogas, hát a Tomival felmentünk a Sváb-hegyre síelni.”

Mindez Marton István egyik könyvében olvasható 1956-ról, ami mindent megváltoztatott. Magyarország akár el is veszíthette volna ezt a családot, hiszen megegyeztek: disszidálnak, ha a Csaba utcai ház megsérül a forradalomban – a közelben lévő telefonközpontot ugyanis folyamatosan lőtték a szovjetek a hegyek felől.

A ház egyben maradt, István azonban a következő télen valóban

brutálisan megsérült, amikor síbotokból szlalompályát tűztek ki a Normafa közelében, hogy versenyezzenek.

Ezért vette szűken a kanyart, ám a lécsarka kiütötte az egyik bo-

Marton Istvánnak sok minden hiányzott, ezért nem maradt Angliában

ANTALL JÓZSEFTŐL A KARDSZÁRNYÚ DELFINEKIG

A megtorlás szídebb változataként Antall Józsefet büntetésből a Toldy Ferenc Gimnáziumba helyezték át, így lett Marton István történelemtanára. A későbbi miniszterelnök ekkor még magázódott tíz évvel fiatalabb diákjaival, de érettségi után azonnal összetegeződött velük, a tanórákat közös sörözések váltották fel, ragyogó humorával színesítve.

Marton István viszont a priusza miatt kiváló tanulmányi eredményekkel sem tanulhatott tovább mérnöknek, hiába akart hajókat építeni. Édesapja kapcsolatai révén felvették az orvos-tudományi egyetemre, így orvos

lett. Szülész-nőgyógyász, aki angliai évek után

meghonosította itthon az ott természetesnek tekintett családközpontú apás szülést, akkor még erős szakmai ellenszélben.

Hajókat pedig nem tervez, hanem kormányoz, diákéveiben a Balatonon tanult, vitorlásversenyző és profi skipper (kapitány) lett, akire a tél közeledtével most is számítanak a felső tízezer tagjai a Karib-térségben és a Földközi-tengeren. Bimbó úti otthonában az általa írt szakkönyvek között külön élmény kézbe venni A nagy átke-lés című kötetet, háromszor átvitt ugyanis vitorlást az Atlanti-óceánra.

Mindezt hallva felcsillan a szemünk, hogy a kalandjairól meséljen, de azt mondja az óceánról: „Dögunalom. Ha a Kanári-szigeteken beledobsz valamit, az áramlatokkal előbb-utóbb Kubában köt ki. Az orkákkal viszont vigyázni kell: Gibraltár fölött, a portugál vizeken él egy családjuk, amelyet jobb elkerülni. Elkezdik lökdönsni a kormányt, léket kaphat a hajó, és elsüllyed. Pedig senkit sem akarnak bántani. Csak játszani szeretnének.”

Arday Attila

Osztálykép észak-koreai diákokkal – '56-ban az ázsiai srácok is harcoltak a magyarok oldalán

aknáknak nézzék őket – meséli egykori távol-keleti osztálytársairól dr. Marton István az autójában, mialatt Bimbó úti otthonából a Városmajor felé tartunk. – A tankok inkább felkanyarodtak a járdára, de a házakból felugrottak rájuk a koreai fiúk, és

baracklekvárt húztak a periszkópjukra, hogy semmit se lássanak.

Közben benzint öntöttek a légszívóba, és meggyújtották... A gerillaháború profi szakértőinek számítottak, sokkal cél tudatosabbak voltak, mint mások. Három-négy évnyi tapasztalatot szereztek előtte a koreai háborúban, miután ott elkövezték azt a bűnt, hogy gyerekkatonákat is bevetettek. Nem jártak iskolába, 1953-tól szovjet kezdeményezésre küldték el őket tanulni a szocialista országokba, tízen jártak az osztályunkba, a Városmajorba. Megszerettük őket, egyikükkel olyan barátságba kerültem, hogy a nagymamámnál kapott zsíros kenyereket, aki itt lakott velünk a Csaba utcában, a cse-lédszobában.”

Negyven év után a régi házban

„Vidéken elképzelhetetlen, hogy ennyi ideig ne lássák egymást ismerősök – folytatja Marton István. – Itt rabló-pandúrozunk, számháborúztunk, ipipacsoltunk, és mindennap focizunk a Városmajorban, amikor

„Mi az utcán nőttünk fel. Galerikbe szerveződünk, ilyen volt a Kalefi Galerik, ami a Széll Kálmán – akkor Moszkva – térhez kötődött, kimondottan rendszerellenes fiatalokból állt. Mi voltunk a Majori Galerik, előre megbeszéltük a bunyókat, de nem okoztunk sérülést a másíknak. Féltünk is a rendőrségtől, és soha nem került elő. Ha pedig valamilyen bal eset ért valakit akár futball, verekezés vagy bringázás közben, ment a saját lábán a János kórházba gipszeltetni. És mindenkinek mindenhez értenie kellett, a bicikliket nemcsak javítottuk, hanem építettük is: az egyikünknel találtunk hozzá egy jó vázat, a másikunknál egy pedált, a harmadikunknál egy féket.”

HASLÖVÉS SÍZÉS KÖZBEN

„Na mondja el édes fiam mikor, hol, hogyan lőtték hasba – szölt gúnyos mosolyt villantva a rendőrnő.

– Kit, engem? – kérdeztem értetlenül.

– Neem, a római pápát.
– Engem sose lőttek hasba kérem.
– Akkor miért operálta a doktor január 3-án lőtt sebbe?
– Nekem síbalesetem volt, kilukadt a hasam, azért operáltak a mondtam megszeppenve.
– Síbaleset?? Áthatoló hasi sérülés, itt van leírva a hivatalos kórházi zárójelentésben, ugye, doktor úr? – lobogtatta a kísérőmtől átvett papírt. – Itt van: »All. sí sérülés által

A Krisztina körút és a Csaba utca sarkán álló épületben élt gyerekként

A Majori Galerik tagja volt, előre megbeszélték a bunyókat

tot, hegygel felfelé beleállt a hóba, ő pedig belesiklott. A vérzésre rászorította a kezét, beszaladtak a közeli bentlakós iskolába, ahol egy nővér átmenetileg ellátta „valami porral” a sebet, majd a János kórházat ajánlotta. Felült hát a fogaskerekűre, és bement.

A többi már történelem. Mivel 1957 elején még szórványos ellenállási góccokkal, lövöldözéssel lehetett találkozni Budapesten, márciustól, mint írja, »a rendszer kezdte összegyűjteni az információkat a megbízhatatlan, potenciálisan ellenséges személyekről. Ennek kapcsán a kórházi műtéti naplókat, zárójelentéseket is átvizsgálva kutattak a forradalmárokkal kollaboráló orvosok és az általuk ellátott ellenforradalmárok után. Az a kiváló sebész – nem tudom a nevét – aki engem operált, ebbe a szórásba esett bele, és az én valóban különös sérülésem ellátása sodorta bajba. A tizennyolc ágyas kórteremben legalább tízen valóban a harci események sérültjei voltak, a mellettem fekvő Tihamér lábát repeszszérülés miatt amputálni kellett.”

Tízezrek ünnepelték a halált – kivégzések a Városmajorban

Ahogy a Városmajor történetét bemutató cikksorozatunk első részében írtuk, a parkban egykor sétahely, piac, szórakoztatónegyed és korszolypálya is volt. Kevesen tudják, hogy a 19. század közepén még kivégzőhely is működött a város első közterén. Ma talán nehéz elképzelni, hogy ahol ringlispil forgott, és sört csapoltak, ott korábban bitófa is állt. Térképek, korabeli újságok és Gábor Ármin Barna kutatásai alapján most annak járunk utána, pontosan hol lehetett a városmajori vesztőhely, és hogyan zajlott akkoriban egy nyilvános kivégzés Budán – amikor a halál még a népünnepélyek egyik látványossága volt.

A török uralom után újjászerveződő Budán a városi önállóság egyik legfontosabb jelképe a pallosjog, vagyis a halálbüntetés kiszabásának és végrehajtásának joga volt. A város ezt a jogot a bécsi adminisztráció és a helyi katonai parancsnokság ellenében igyekezett kivívni, hiszen utóbbi saját hatáskörben akarta tartani a büntetőügyeket.

A BUDAI PALLOSJOG SZÜLETÉSE

Hosszú viták és akadályoztatások után végül 1693-ban a kormányzóság Budát támogatta, elismerve jogát saját vesztőhely létesítésére. A város 1695-ben szerződöttetett hóhért, és 1699-ben készült el a kőakasztófa, amely az Óbuda felé vezető úton, a mai Kolosy tér környékén, a Mátyás-hegy oldalában állt. Ez lett Buda első állandó kivégző-

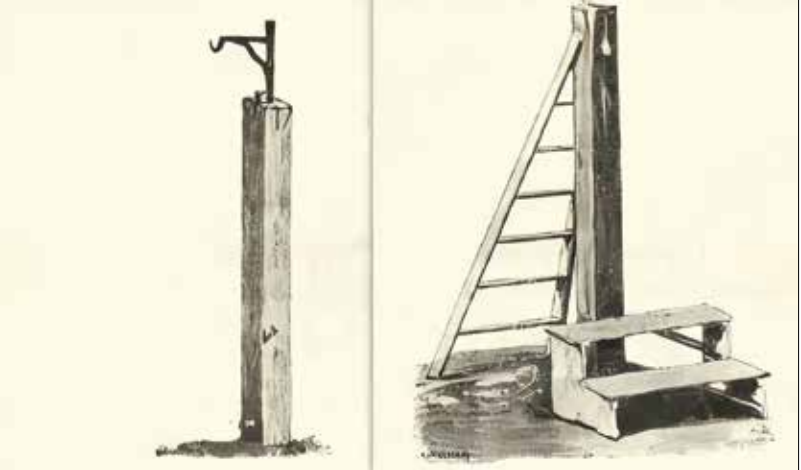
kori elrettentés, hanem inkább a tömeglátványosság, a népünnepély jellegét öltötték magukra.

„NÉPÜNNEP” A VÁROSMAJORI BITÓFA KÖRÜL

A 19. század közepére a Városmajor nemcsak a budaiak egyik legkedveltebb szórakozóhelye, hanem a nyilvános kivégzések új helyszíne is lett. A század elejétől a parkban cirkusz, bábszínház, ringlispil és más vásári látványosságok szórakoztatták az alsóbb néprétegekből érkező közönséget – s ezek sorát egészítették ki olykor a ritkán megrendezett, de hatalmas tömegeket vonzó kivégzések.

A Krisztinaváros peremén fekvő új vesztőhely jóval közelebb esett a lakóházakhoz, mint a korábbi, távoli óbudai akasztófadomb, így a kivégzések könny-

városmajor melletti réten egy közlegény az Este (előbb Esterházy) seregreből, ki káplárját, nem tudjuk bizonyosan mi okból? agyonlőtte. A káplárvadás három napjában tömérdek közönség látogatá az elitétet, úgy hogy végre fegyveres erővel kellett a mindig növekedő tömeget e szomorú, szív- és velőrázó látványtól eltítani, melyhez leginkább nőszemélyek – s nem épen a legalsóbb osztályból – tola-kodtak, hogy az alig 19 éves fiatal rabtól pár virágot kapjanak – emlékül. De ha különféle épületes elmékedésekre adnak alkalmat ezen »magának érdem lett büntetésére, s mások rettentő példájára« szolgálandó kivégzések előzményei, mit mondjunk magáról a kivégzés adá-sáról, midőn látjuk, hogy majd-nem félváros talpon van, s pedig olyanok is, kik mások még ágyban szoktak nyújtózni, hogy a gonosz-tevőt, mint valamely híres vagy közönségesen tisztelt halottat, a vesztőhelyre kiki-sérjék, s a kivégzés után – mint ez alkalommal történt – az akasztófa közelében felállított sátrakban lakomázzanak s dőz-söljenek késő estig, s azután mámoros fő-vel seregesen tódul-nak haza. Az avatlatlan azt gondolná, hogy valamely nép-ünnep voltak.

Van különbség az akasztóhámos oszlopakasztófa és egy modernebb akasztófa között

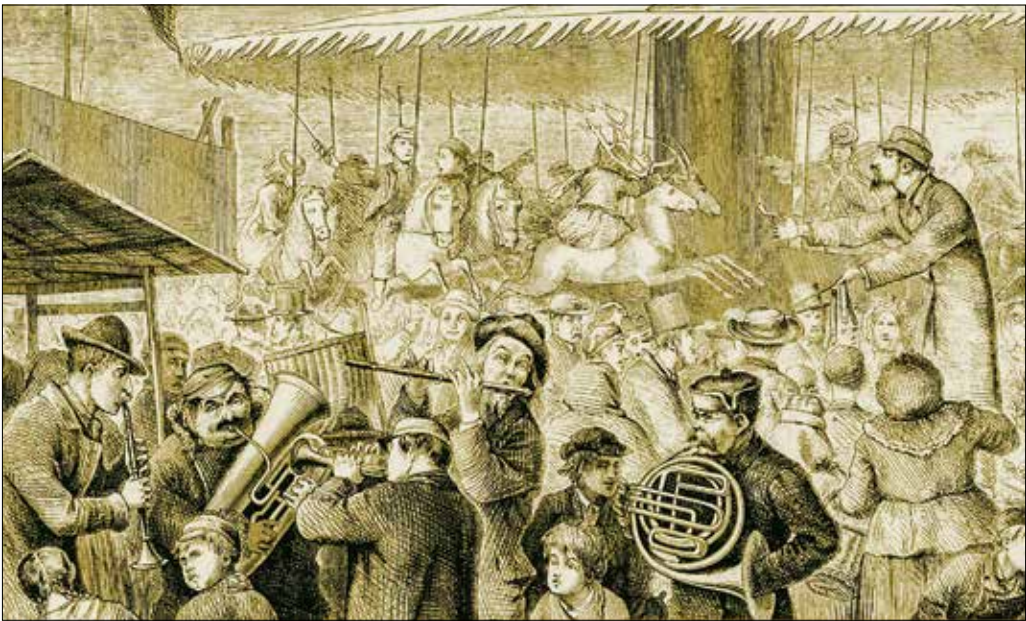
helye, amely egyben a városi önrendelkezés megerősödésének is szimbólumává vált.

Az első budai kőakasztófa felállítása után Buda vesztőhelyei fokozatosan követték a város fejlődését és terjeszkedését. A 18. században a halálbüntetés nemcsak jogi, hanem közegészségügyi eszközként is megjelent: 1739-ben, a pestisjárvány idején gyors-akasztófákat (*schnellgalgen*) állítottak fel Buda és Budakeszi határában, hogy elretentsék a vesztőházat megszegőket. Ez ugyancsak a Hegyvidék területére esett.

A korabeli térképeken még az akasztófa is látszik, a Szépjuhászné utáni leágazáson túl, a mai Budakeszi úton állt egykor.

Ezek fából ácsolt, ideiglenes vesztőhelyek voltak, de a Budakeszi határában emelt akasztófa emléke sokáig fennmaradt – a környéket még a 19. század közepén is Akasztófa-tisztásként emlegették.

Közben fokozatosan csökkent az egykori újlaki vesztőhely jelentősége: a 18. század végére a környék beépült, eltűntek a nyilvános kivégzésekhez szükséges terrek. Ezért az 1840-es években a Városmajorba, az Ecce Homo-rétre (a mai fogaskerekű-állomás, a sportpályák és a Városmajori Gimnázium környékére) helyezték át a budai vesztőhelyet, ahol a kivégzések már nem a közép-

A 19. század elejétől vurstlihangulat uralkodott a parkban, zenészekkel, ringlispillel, mutatványosokkal

1873-ban és ma: a két x-szel jelölt helyen zajlottak a kivégzések a 19. században

csoportonként özönlött már a kandi sokaság Pestről Budára, mely visszajövet közben nem győző magasztalni a bakó piros bársonysüvegének ragyogó arany himzését, s azon ügyességét, mellyel műtetelet végzé. Egész estig számos ember tivornyázott a bitók körül rögtönzött csapszékében. Ez elég szomorú s rendőrségre csakugyan rosszalható, azonban ilyes majd mindenütt fordul elő, hol nyilvános kivégzések történnék.”

A tudósítás jól érzékelteti, hogy a kivégzések sokszor inkább vásári dorbézolással, mulatsággá fajultak, mintsem a törvény tekintélyét erősítették volna. Az akasztófát egyébként nem állandóan, hanem csak a végrehajtás idejére építették fel, ezért térképeken nem jelölték – de a szerkezete valószínűleg megegyezett a korban elterjedt cölöp- vagy oszlopakasztóféával.

Az idők során a vesztőhelyet a Városmajorból kissé kijebb, a mai Kút-völgyi lejtő, Kút-völgyi út és Szilágyi Erzsébet fasor által közrezárt magaslatra helyezték át, amely mögött akkoriban temető húzódtott. Ennek oka részben a Városmajor vigalmi negyedének terjeszkedése, részben pedig a jobb rálátás biztosítása lehetett.

Bizonyára erről számol be a Budai Híradó 1846. január 20-

án: „A budai városmajor azon részét, hol eddig az akasztások mentek véghez, el akarják adni; ismét egy mulatóhelylyel kevesebb lesz tehát, a két város közelében.” Az 1850-es évekre már innen tudósítottak a lapok a kivégzésekről, és a leírások szerint a holttestek napokig lógtak a bitófán – a látványosság és elrettentés hátborzongató egyensúlyában.

A Budapesti Hírlap 1856. május 31-i tudósítása már a kivégzések új helyszínéről, a temető melletti dombról ír, amely a mai Kút-völ-

ben. A korabeli források „Ecce Homo” (Íme, az ember) néven említik, arra utalva, hogy itt állt egykor Buda vesztőhelye, és a szobor a kivégzettek emlékét őrizte.

A kutatások szerint azonban ekkor még Újlakon volt az akasztófa, így a történet inkább csak mítosz, bár nem kizárt, hogy később a vesztőhely idekerülése új értelmet adott a szobornak. A műalkotás német felirata is erre utalhatott; mintha a halálba indulóknak szólt volna a Jeremiás

Sok mindent látott már az 1725-ben emelt Fajdalmas Krisztus-szobor

gyi út és Szilágyi Erzsébet fasor környékén feküdt: „Tegnap máj. 30-a Budán a Krisztinavárosban a városmajorról nem messze a temető melletti dombon egy halálosítélet végrehajtásának volt reggeli 7 óra-kor az oda felgyűlt roppant közönség szemtanúja.” A leírásból azt is megtudjuk, hogy a halálra ítélt Krakkóból érkezett Budára, és

„magát rosz magaviseletével tünteté ki, gáztetteit feleségének meggyilkolásával tetézte,

minek következtében a törvény által rá kimondott kötélt általi halálos büntetés alá jutott. Hullája nap lementéig, szokás szerint, a bitófán függött.”

A FÁJDALMAS KRISZTUS ÜZENETE

Különös legenda fűződik a városmajori vesztőhelyhez. A Fajdalmas Krisztus-szobrot, amely ma is áll a fogaskerekű végállomásánál, egy Rothe Mária nevű asszony emeltette 1725-

síralmainak talapzatra vésett mondata: „Oh, ti mindnyájan, akik átmentek az úton, figyelmezzetek és lássátok, ha vagyon-e fájdalom, mint az én fájdalмам.” Sajnos ma már nem olvasható a felirat.

Egyes kutatások szerint a bitófa a fogaskerekű közelében, négy akácfá között állt, akárcsak a Fajdalmas Krisztus-szobor. Azt, hogy pontosan milyen szerepet játszott a szobor a kivégzések idején, ma már nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy szoros kapcsolat volt a vesztőhely és az alkotás között – akár fizikai közelségben, akár szimbolikus jelentésében. A 19. század második felében a szürreális „népünnep” egyre erőszakosabb és botrányosabb jelenetekkel jártak együtt, ezért Ferenc József az egész monarchia területén betiltotta a nyilvános kivégzéseket.

A Városmajor sötét múltja azóta feledésbe merült, a hely nem a halálra, hanem az élet és az irgalom üzenetére emlékeztet. A Fajdalmas Krisztus-szobor ma a csendes megváltás jelképe ott, ahol egykor az ítélet szólt.

Földváry Gergely

Mária István: Miami

Mária István: Dance

Pinczés József: Rejtett személyek

Szürreális képeken a modern társadalom kritikája

Négy kortárs alkotó groteszk és költői, játékos és nyugtalanító látomásait mutatja be közös térben a Hegyvidék Galéria. A Nightmare Pop című tárlat egyszerre merít a kollektív tudattalan archetipikus képeiből és a populáris kultúra harsány világából.

A szürrealizmus tette evidenssé, hogy a valóság és a képzelet nem egymás ellentéte, ahogy a semmi ellentéte sem a minden, hanem a valami – szögezte le szakmai megnyitójában Fülöp Tímea kurátor, kritikus, aki arra is rávilágított, mit keresnek a vegyes technikával készült alkotások között a 3D-printek, a kolozsvári szalonna vagy a bogarak.

A többféle médium felhasználásával, a tudattalan, az álom és a valóság közötti átjárások, valamint a játékok, a mesék, a képregények, a filmek és a videójátékok vizuális világának és a kísérteties idegenség tapasztalatának vizsgálatával a kiállítók a szürrealizmus hagyományát értelmezik újra. A 20. század végén kibontakozó popszürrealizmus művészeti irányzatát idézve a Nightmare Pop a populáris kultúra motívumait ötvözi a szürrealizmus álomszerű képiségével.

A popszürrealistákhoz hasonlóan a tárlat kiállítói is a modern társadalom kritikáját fogalmazzák meg, a fogyasztás, az identitás és a technológia abszurdításait, ellentmondásait emelik képpé. Máriás István aka Horror Pista abszurd humorú akril-olajvázson festményein és kerámia csempékpein a társadalmi és történelmi ellentmondások, a kelet-európai identitáskeresés, a posztoszocialista lét, valamint az ázsiai, kínai piacok és éttermek giccses jelenségeit tematizálja.

Pinczés József kislíával közösen létrehozott lírai festményei és grafikai meditatív

dimenziót nyitnak, az elmosódó alakok, arcok a láthatóság és a rejtettség határán lebegnek. Nehéz megállapítani, hogy az absztraktkompozíciók a gyermek festményeihez simulnak-e, vagy azokat akarattal simítja tudatos látványba a művész.

Soltis Miklós szürreális figurái – köztük alkotóelemként a kolozsvári szalonna – sokszor játékoknak vagy képregényhősöknek álcázva jelennek meg, vitrinekbe zárva vagy ironikus kommentárokkal ellátva. Szöllősi Géza kitingpáncélos robotrovarjai pedig azt a határteret lakják be, ahol a szerves és a szervetlen, az emberi és a gépi összeolvad.

Szepesi Dóra

■ A Nightmare Pop című kiállítás a Hegyvidék Galériában (Királyhágó tér 10.) látható november 8-ig, keddtől péntekig 10.00–18.00, szombaton 10.00–14.00 óráig.

Soltis Miklós: Zsír és olaj

Soltis Miklós: Dulakodás a muskátlikertben

Szöllősi Géza: Kitin Project No. 1 (2021)

Szöllősi Géza: Kitin Project No. 2 (2023)

Siska Áron (48) talaj- és vízmintavételi laborasszisztens sosem úgy gondolt a pénzre, hogy az különösebben jó dolog volna. Csak a bajt hozza. Látott gazdag embereket, akiket megboldondított a vagyon, többé semmi más nem foglalkoztatta őket, csak a további gyarapodás. Megfeledeztek a környezetükről, elhanyagolták a családjukat sätöbbsi. Persze jó, ha van egy kis pénz: Áron szerint nem ezzel van a baj. Hanem azzal, ha túl sok van.

Akármiről beszélgetett, Áron előbb-utóbb a pénznél kötött ki, és példákkal bizonyította, hogy kevés is el lehet boldogulni. Gyakran idézte fel főiskolás éveit, amikor ösztöndíjból élt – akkor sem kellett mellőznie: eljárt szórakozni a haverjaival, akiknek már volt állásuk, havi fix jövedelemmel; míg ők odabent a diszkóban kezdtek inni, Áron olcsó közérzi piákat öntögetett össze a parkolóban, saját mixét itta, melynek neve is volt: *keine Chance koktél*. Aztán bent már a többiekkel együtt táncolt. Szóval megoldotta. Úgy érezte, kedélyállapotát nem befolyásolja, van-e pénze vagy nincs. (Voltak egyébként nem ivós példái is.) Belső harmóniája nem függött ettől a sokak által túlfetisizált dologtól, a pénztől. Szerette, különösen a válása óta, ismételtetni az anyagi jólét hajszolásának értelmetlenségét. Eleinte csak magának, az Ugocsa utcai huszonhat négyzetméteres lakásában, később már nyilvánosan is hirdette. Maga köré gyűjtött híveket, akiknek a főiskolás-piálós történethez hasonló történetekkel támasztotta alá nézeteit. Rámutatott a pazarló életmód sajnálatos térhódítására, és – szintén saját életéből vett konkrétumokkal – a pazarlás elkerülésére is adott ötleteket. Például elárulta, hogy nincs szennyestartó műanyag ládája, mert minek az, amikor a jóisten a jöjtenessaroknak teremtette a nappali-hálója sarkát. Meggyőző erejével elérte, hogy a tanai köré verbuvált hallgatóság hasonlóan kezdjen hozzáállni a pénzhez. Saját bizonytalanságairól azonban elfelejtett beszámolni nekik. Arról, hogy hónap elején, az előző havi laborasszisztensi fizetésére várva, reggelente nem a belső harmónia kellemes érzésével ébredt, hanem kipattant az ágyból, hogy a töltőn lógó telefonjához sprinteljen, gyors pillantást vessen rá, jött-e sms a banktól, utáltak-e már azok a kizsákmányoló szemetek.

Híveinek száma nőtt. Elsősorban az ismeretségi köréből, de azon kívülről is talált követőket – sosem erőszakosan közelített, csak beszélgetve. Mindig hétköznapi témákból indult ki, ezekről fordult rá a sajátjára. Utcán, piacon, éttermekben, kávézókban tértett. Idővel kialakult egy kisebb kör, akikkel rendszeresen találkozott. Eleinte délutáni sétákat tettek a ke-

Heggyvidéki levegő

Maros András: Pénztagadók

rület kanyargós utcáin, beszélgettek a világvége közeledtéről, lesajnálással szóltak az „anyagiakba beleragadt” emberekről. A sétákból uzsonnák lettek, találkozik egymás lakásán, beszélgetek, felszólalások, felolvasások. Áron elérkezettnek látta az időt, hogy nevet adjon a társaságnak: Pénztagadók. (A név persze jobban hangzott, mint amennyire igaz volt, hiszen ők nem a pénz létezését tagadták, csak a jelentőségéről gondoltak mást, mint mások.) Havi ezerforintos tagdíjat szedett, abból fedezték a közös rágesálnivalót, üdítőt, kávét. Saját bankszámlaszámára kérte, utalással.

Ahogy telt az idő, a Pénztagadók újra kimozdultak a lakásokból: a séták után most már a budai erdőket járták, ahol Áron lehetséges helyszíneket nézett illegális kunyhók felhúzására. Azt mondta, szívesen visszavonulna ide, mint Erlend Loe *Doppler* című regényének főhőse, Andreas Doppler, a norvég családapa, aki egy nap biciklizés közben elesett, beverte a fejét, és az ütéstől megvilágosodott: ki kell szállni a rendszerből! Beköltözött az Oslo közelében fekvő erdőbe, hátat fordított a társadalom elvárásainak, a pénznek, a karriernek és annak az életformának, amit „normálisnak” mondanak – az esés után mindez már értelmetlennek tűnt számára. Áronon kívül egyik Pénztagadó sem olvasta a *Dopplert*, ezért feladta kötelező olvasmányának. Előírta, hogy a következő foglalkozáson – amely az Ilona nevű Pénztagadó tágas nappalijában tartanak – feldolgozzák a könyv mondanivalóját. Egyébiránt, tette hozzá sejtelmesen Áron, erre az alkalomra meglepetéssel készül...

Laza, hosszú ujjú pólóban, a nyaka köré tekert sállal érkezett Ilonához. A sálát, amikor már minden Pénztagadó elfoglalta a helyét, színpadiasan leoldotta: egy nyakszirti tetoválás tárult

fel. Rövid szöveg, cirkalmas, de még épp olvasható betűkkel írva. *No money, still rich*. Ez állt ott. Áron elárulta, sokat tanakodott, magyarul varrassa-e fel – *Pénz nélkül is gazdag* –, tudniillik mindkét nyelven jól hangzik, végül az angol mellett döntött, mégiscsak így szokás. Szünni nem akaró taps fogadta. A vagányabbak megígérték, követik Áront, ők is felíratják magukra, csak nem ennyire központi helyre.

Áron éjjelente esszéket írt. Úgy tervezte, kötetben adja ki őket, a könyv címét a társaságtól kölcsönzi: *Pénztagadók*. Egyik éjszaka, munka közben, sms-t kapott. Telefonja kijelzőjén elsőként Ilona nevét látta meg, az üzenet a banktól jött. Biztosra vette, hogy Ilona ezerforintos tagdíjának beérkezéséről szolt az értesítés... aztán eszébe jutott, hogy a nő már korábban rendezte. Alaposabban megnézte az üzenetet. Igen, Ilonától utáltak pénzt, de nem ezer forintot. Hanem százkilencmillió-kettőszáznyolcvanezer.

Nem, nem, nem, itt valami örült félreértés lehet – pattant fel Áron a székből; a szíve a torkába ugrott, ott csapkodott. Aztán visszahuppant, és megnyitotta gépén az internetbankot, a nagy kapkodásban háromszor félregépelte a jelszavát. Igen, ott volt a képernyőn az összeg, Ilonától. A közleményben ez állt: *Köszönöm, Áron, hogy felnyitottad a szemem*.

Ez valami nagyon hülye tréfa, pattant fel újra Áron. Bár nem ismeri eléggé Ilonát, valamiféle huncutságot mindig is látott a szemében. Az órájára nézett: éjjel háromnegyed három. A nő sem aludhat, hiszen az imént küldte a pénzt azonnali átutalással. Felhívta. Ilona lelkendezve mondta a telefonba, mennyire örül, hogy Árontól megtanulta: a pénz nem érték. Gyorsan meg is szabadult tőle, amint váratlanul egy „nagyobbacska” vagyonhoz jutott. A férje, az az örült, húsz éve lottózik, minden héten. Most nyert. Nem tud róla, a szelvény nem érdekli, nem nézi, nem hisz benne, csak játszik, pontosabban nem is ő: a sorsológépre bízza a számokat. Számára rutin a lottózás, a szombati bevásárlás része, Ilona felelt a számok ellenőrzésért. És ő most, Áron tanításából okulva, lerázta magáról ezt a nyugtot, a pénzt. Már egy ideje tudta, hogy nyertek, de csak most, amikor hozzájutott a nyereményhez, akarta elmondani. Nem jutott eszébe más, mint Áronnak küldeni, nála jobban senki sem tudja, hogyan kell megszabadulni tőle. Majd ő most eldönti, és intézkedik.

Miután letették, Áron még sokáig a képernyőt nézte. A számjegyeket, az összeget, a közleményt. Aztán felállt, kiment a fürdőszobába, megállt a tükör előtt. Levette pizsamafelsőjét, megfordult, nézte nyakszirtjén a tetoválást. *No money, still rich*.

Magyar metál a Lenin-szobor árnyékában

Az Insane a 2000-es évtizedben egyike volt a budapesti underground legfelkapottabb modern hangzású zenekarainak. King Of Fools című harmadik lemezével nemcsak a „nu metal” skatulyából tört ki, de nemzetközileg is egészen szép sikereket ért el. A korai időről, a rakenroll-életforma megpróbáltatásairól és az idén húszéves albumról a kerületi kötődésű Érsek Gáborral, a banda egykori dobosával beszélgettünk a svábhegyi Jókai Klubban.

– Mit keresünk itt a Jókai Klubban? Netán valami nosztalgikus emlék köt ide?

– Ez a történet a 2000-es évek elejére nyúlik vissza. Már fogalmam sincs, ki intézte el nekünk, de a Jókai az első klubok egyike volt, ahol elkezdtünk koncertezni a középiskulis évek után – én itt nőttem fel, a kerületi Arany János gimnáziumba jártam –, anno két-három havonta is felléptünk. Eleinte jobbára a haveri társaság bukant fel, aztán elképedve láttuk, hogy tömegesen jönnek az em-

– A klasszikus gerillamódszerekkel:

éjszakánként teleplakátoltuk a Moszkva tér környékét, különös tekintettel az alagútra,

amin keresztül a villamosok közlekedtek. Rendszeres célpont volt a Kosztolányi Dezső tér és a Móricz Zsigmond körtér is, emellett sulikban próbáltunk szórólapozni, amihez ki kellett

Vörös Yuk – Kék Yuk, a Süss Fel Nap, a Kultiplex, a csepeli Voodoo és hasonló helyek.

– Mennyivel könnyebb vagy nehezebb a mai underground zenekarok helyzete, mint a korai 2000-esekben?

– Mi bizonyos szempontból szerencsésebb helyzetben voltunk, a szélessávú internet elterjedése nagyon megkönnyítette a koncertszervezést, különösen a külföldi bulik lekötését. Megjelentek az első közösségi portálok, mint például a Myspace, ami egy tök jó platform volt a zenénk terjesztéséhez. Ugyanakkor közel sem volt ennyi produkció, mint manapság, a Spotify-korszakban, a koncerteknek is sokkal nagyobb volt a szenzációértéke. Ezzel szemben a stúdiózás jóval körülményesebben ment, most már otthoni körülmények között is bármit fel lehet prűntögni a hangszerrel, de akkor még mindent a stúdióban kellett felvennünk.

MALMOZNI A DEÁKON HÁROM ÓRÁN ÁT

– Nemrég ünnepeltétek a King Of Fools című lemezetek megjelenésének huszadik évfordulóját. Nem szeretnék olyan kozmikus közhelyeket puffogatni, hogy a harmadik album vízválasztó egy zenekar karrierjében, de rátok ez mintha tényleg igaznak bizonyult volna, ugye?

– Abszolút! Ebben az időben rengeteget próbáltunk, ugyanakkor egy gitárról kettőre váltottunk. Az új gitárosok, Laci és Bedő pedig jóval technikásabb zenei közegből érkeztek, miközben mi is folyamatosan fejlődtünk. Emellett elkezdtünk használni mindenféle kütyüket, a samplerektől a zongorán át, amit előben is bele tudtunk vinni a dalokba. A felvételek egyébként a Parkplatz Stúdióban készültek Szűcs Szabi, Szentpéteri Zsolt – Superbutt – közreműködésével, és ha jól emlékszem, Csobánczi Péter – később Wrong Side Of The Wall – is besegített.

– Hasonló szakmai alfahírek között mennyire tudátok megvalósítani a saját elképzeléseiteket? Egyáltalán mennyire voltak türelmesek veletek?

– Én sosem voltam oda a dalszerzésért, ellenben nagyon szerettem a dalszerkezetek osszera-

Üdv újra a klubban!

kását és felépítését, ők pedig nagyon jó partnerek voltak ebben. Ha voltak is vitáink, végül jó konszenzusok születtek. Emellett türelmesek voltak, inkább mi voltunk türelmetlenek, volt ugyanis, hogy Szabira órákat kellett várni. Ezt úgy képzeld el, hogy a felvételek télen folytak, mi pedig a Deák aluljárójában vártunk rá a frontemberünkkel, Oszival, hogy kockára ne fagyjunk. Szabolcs Csepelről érkezett, és volt, hogy két-három óráig is malmoztunk magunkban.

– Az Insane az évek során kisebbfajta átjáróházként funkcionált, és mint tudjuk, a zenészek között elő-előfordulnak nagyobbacska egóval rendelkező és/vagy érzékenyebb egyedek. Te – mint egyedüli alapító tag –, aki végig jelen voltál a zenekarban, kifejlesztettél netán valami speciális konfliktuskezelési módszert?

– Az Insane minden felállásban megmaradt haveri-baráti társaságnak, de kétségtelenül

**voltak
összezörrenések,
pláne amikor
nyolcvan-száz
koncertet is
lenyomtunk évente.**

Volt egy Európa-turnénk, ami különösen embert próbálónak bizonyult: Pestről kimentünk Tallinnba, onnan átkompoz-tunk Helsinkibe, majd más finn városokban is lenyomtunk pár koncertet, miközben az volt a szervezők kérése, hogy lehetőleg ne essünk szét darabokra. Hát, ez nem jött össze, lekéstük a kompot, ebből aztán adódott egy nagyobb patália. De általában még a helyszínen megbeszél-tük a hasonló dolgokat, és egy

öleléssel le is rendeztük. A zenekar történetében egyetlen ember van, akivel nagyon-nagyon sikerült összevesznünk, de ezenkívül rendszeresen összejárunk, jelenleg épp Bálintunk negyvenedik születésnapjára készülünk. Ami pedig a lehetséges jövőbeli kon-certeket illeti, érkezett egy felkérés, amin nagyon meglepőd-tünk: Rigában van egy 200-300 fős underground klub, ahol megfordultunk párszor a 2000-es évek elején. Nemrég megke-resett minket a szervező, hogy nem lenne-e kedvünk fellépni a záróbulin. Jelenleg azon mate-

mellett fesztiválokra is elhívtak minket, például Narvában, az észt–orosz határon játszottunk, ahol a ToiToi-vécék mellett egy hatalmas Lenin-szobor tornyosult. Érdekes, de ezt leszámítva amúgy a balti országoknak nincs semmiféle posztszovjet jellege, a térség rohamosan fejlődik, mindenhol parkok, tisztaság, rendezettség van. Az emberek nagyon közvetlenek, és miközben dumáltunk a helyi srácokkal, végig éreztük, hogy teljesen elszakadtak a múlttól.

– Mint az szoba is került, no-tórius partibrigád voltatok. Érez-

Pergőtűz Kazincbarcikán (2004)

kozunk, hogyan tudnánk ezt lebonyolítani, lehetőleg úgy, hogy ne kelljen egy komplett turnét körészervezni.

A FALRÓL IS LÓGTAK AZ EMBEREK

– Hogy kell elképzelni egy koncertet a balti államokban?

– Tallinnban például egy foglaltházszerű helyen játszottunk egy hétfői napon, és majdnem biztosak voltunk benne, hogy bukás lesz. Erre körülbelül száz ember jelent meg a klubban: a falról is lógtak,

**végig ment a mosh
pit, zúzás közben
csoportos
piramisalakzatot
vettek fel,**

óriási élmény volt. Az MTV egyik helyi régiójába be is került egy klipünk a napi rotációba, ami újabb és újabb fellépéseket eredményezett. A klubbulik

tétek-e valaha, hogy már nektek is sok, amit műveltek?

– Nos, amikor nyakig voltunk a rock 'n' rollban, egyáltalán nem éreztük, hogy vissza kellene venni, egy-két színpadi teljesítményünkön annál inkább. Többnyire csak utólag esett le, hogy úristen, ez már tényleg sok volt. Azóta a legtöbben családos emberek lettek, a munkájuknak élnek, és hát ez a fő oka is egyben, hogy az Insane egy ideje többnyire bypass-üzemmódban működik.

– Ennek ellenére várható-e még tőletek bárminemű új kiadvány?

– Van egy rakás demónk, amit még nem fejeztünk be, amikor ugyanis nem az évi egy-néhány koncertre készülünk, jobbára sörözgetünk, dumálunk, szocializálódunk. De bármi előfordulhat, igazából csak a dobot kell stúdióban felrántani, otthon mindenki fel tudja játszani a maga részét.

Kirsch András

Dezodorientált zenekar a Szigeten (2001)

berek. Pedig ekkoriban nem volt túl kiforrott a produkció, a demók és az első lemez környékén még összevissza csörömpöltünk. Ennek ellenére jó kis szociális élet alakult ki, a környékbeli sulikban is elterjedt a hí-rünk, és hatalmas bulikat hoztunk össze. Egyetlen para volt a Jókai-val: este 10-11 környékén villanyoltás volt, és kitessékelték a tömeget.

– Gondolom, ezután mindenki békésen távozott, és rápihent a másnapi misére. No, de hol folytatódott a bulizás?

– Nagyon jó a felvetés, emlékeim szerint az akkori Moszkva téren ment tovább az ámokfutás, ami részben azért volt trükkös, mert el kellett érniük az utolsó járművet, ami visszarepített minket a civilizációba. Tudniillik akkoriban még egészen más volt a tömegközlekedés, és állandóan logisztikázni kényszerültünk. Emlékszem, hagytam el úgy cines táskát, hogy elaludtam az 59-es villamoson, de másnap szerencsére megtalálták a kocsi-színben. Még nem volt mobilte-lefonom, úgyhogy kénytelen voltam – szolid zöld árnyalattal – személyesen megjelenni, de a BKV-sok nagyon készségesek voltak, és visszaadták.

IGAZGATÓI ENGEDÉLY A SZÓRÓLAPOZÁSHOZ

– Hogyan hírdtétek meg a koncerteket a betárcsázós internet végnapjaiban, amikor még nyoma sem volt közösségi oldalaknak?

Elfogulatlan osztályzat a közelgő nagylemezre (2004)

FONOGRAM-DÍJ A ZSÁKBAN

Az Insane zenekar 1999-ben alakult, hat nagylemeze jelent meg a csapatnak. A kezdetben KoRn-, Deftones-hatásokban bővelkedő nu metalos zenéjüket folyamatosan modernizálták, King Of Fools című harmadik albumukkal pedig lebontották a műfaji korlátokat. Az Insane Európa-szerte sikereket aratott, Our Island – Our Empire című lemezükkel pedig Fonogram-díjat nyertek az „év hazai hard rock/metal albuma” kategóriában.

Alkotás, Ugocsa, Rege: „moziszentháromság” a Hegyvidéken

A mozi neve mozgóképszínház volt mindaddig, amíg Heltai Jenő 1907-ben megírta a Dal a moziról című kuplóját. Akkoriban, ahogy a sláger is tartja, a szerelmesek sokszor használták búvóhelynek a filmszínházakat. Állítólag az 1930-as években a film vége előtt 5 perccel még csöngettek is, hogy valamennyire rendezni tudják magukat a párok. De a mozi elsősorban a legújabb művészet, a film temploma lett. A jelenben pedig az Élő emlékezet című új hegyvidéki beszélgetéssorozat első témája.

A 20. század első felében különlegességnek számított a mozi. „Ma már az egyetlen hely, ahol a néző teljesen jelen lehet, és csak a filmélménnyel foglalja el magát.

Mágia, ahogy egy izzóból egymás után valahogy rákeveredik a vászonra rengeteg kép.

Úgy érzem, én is ott vagyok a vásznon, és elfelejtem, hogy egyébként egy székben ülök Budán, Pesten vagy bárhol a világon” – fogalmazott lírai hangvételű bevezetőjében Hegedűs Emmett, a Tabán mozi üzemvezetője az Élő emlékezet című új sorozat első programjában.

kozás volt. Továbbra is gépésznek hívják a filmvetítéssel foglalkozó kollégákat, a Tabánban most is olyanok dolgoznak, akik egész karrierjük alatt nagyrészt 35 mm-es filmtekercsen vetítettek, és imádták. Szerencsére újabban a Puskinban és a Művészben is kezdik visszahozni ezeket a filmeket. Bár képminőségben már jóval előrébb járunk, 35 mm-es celluloidon filmet nézni, akár digitalizálva, teljesen más hangulatot ad.

Az 1980-as évek hagyományaihoz hozzátartozott, hogy az iskolai filmklubban minden évben ugyanazokat a szovjet filmeket vetítették le, ám a kultuszfilmek esetében – mint például a Házibuli – időnként rákényszerült a néző, hogy jegyüzértől vegyen jegyet. A jegy-

Gojko Mitić-film alatt történt meg. „Ha az ember elmegy egy ilyen hely mellett, ami valamikor nagyon sokat jelentett számára, egyszer csak megjelenik a múlt. Ugyanakkor

nagyon szomorú, hogy már nincsenek mozik a kerületben”

– állapította meg.

Mint mondta, sokszor mentek az Ugocsába és a Május 1-be is, ami most Átrium Színházként működik. A Tabánba jelenleg is jár a feleségével, ott nézik meg az összes olyan filmet, ami érdekli őket. „Nekem a mozi az együttélés, az együttlétt, az érzelmek eleresztésének a helyszíne” – tette hozzá.

A mozihoz sokféle szép emlék kapcsolható: a hegyre fogaskerekűvel jutottak fel, a Regéig tartó sétaút élményszámba ment – emlékezett vissza egy idősebb férfi a televízió nélküli időkre. Első élménye az Alkotásban egy fekete-fehér szovjet film volt,

halálra izgulta magát 5-6 évesen, akkor látott először mozgóképet.

Csodálta a Gyöngyvirágtól lombhullásig természetfilmet, amelyet Homoki Nagy István készített. Az Alkotásban utoljára Tarr Béla Családi tűzfészek című alkotását nézte meg, azóta többször látta ezt a megrázó filmet.

„ÁTSÉTÁLÁS” A MOZIBAN

A nyitható tetejű Ugocsa 1936-ban épült, erkélyes volt, és jó száraz peracet is lehetett kapni, mint akkoriban szinte minden moziban. A második világháború idején katonák karácsonyoztak benne, 1988-ban ott

Az Alkotás mozi kicsit lepukkantabb volt a többinél, néha még aludni is betértek oda az emberek (1975)

alakult meg a XII. kerületi MDF.

Az Ugocsát is bezárták egy időre a 70-es évek végén, amikor a filmszínházak áttértek a modern technológiára. Végül azért áldozott le az ideje, mert nem tudta felvenni a versenyt az új típusú mozikkal. A helyén most könyvtár várja a látogatókat, ahol pedig régen a könyvtár volt, ott ma pékség üzemel.

A Déli pályaudvarhoz közel eső Alkotás mozi egy kicsit lepukkantabb volt, ott délelőtt is voltak vetítések. A legelső sorba 3 forint 50 fillérért lehetett jegyet váltani, aludni is betértek az emberek. Ujj Zsuzsi mesélte, hogy vesprémi lévén csodálta, mennyi mozi van Budapesten, és hogy délelőtt is pörögnek a filmek – náluk csak heti kétszer volt összesen négy előadás.

Egy friss felmérés szerint az I. kerületi Tabánba a XII. kerületből járnak a legtöbben. Ez is mutatja, mekkora igény van erre a mozira. 1910-ben Palota néven nyitott meg az erkélyes filmszínház, és szinte hihetetlen, de a dokumentumok szerint több mint 300 fő befogadására volt alkalmas. Az évek során sokat

változott. A második világháború bombázásait a Tabán épülete valahogy megúsza, végig sértetlen maradt, és katonák vették használatba a helyiségeit.

Később kétféle bontották a cső alakú termet, innen ered a mozi egyik különlegessége, az „átsétálás”. Mivel nem akartak még egy folyosónyt „levenni” a teremből, kívülről nyitottak bejáratot, így

műsorkezdéskor a jegyszedők kísérik át a vendégeket a Fellini-terembe.

A kisterem a belső udvarról nyílik, amin sokan megrökönyödnek, viszont van, aki romantikusnak tartja, Hegedűs Emmett például nagyon szereti.

A mozi nagy korszakában volt egy videotéka időszak. A Tabánban még mindig üzemel téka, a fő profil a magyar film. A Művész moziban található egy még nagyobb videotéka-bázis. „A múlt héten lett egy új beiratkozónk, egyből el is vitte a Sántangót – ennek kifejezetten örültem” – tette hozzá a Tabán üzemvezetője.

A Tabánban egyébként látható egy mozitörténeti állandó kiállítás, egy lapozgatós, képes gyűjtemény. Az érdeklődőknek ajánlotta Hegedűs Emmett a Váltójel című könyvet, amely kifejezetten a rendszerváltásra fókuszálva sztorizik a filmszínházokról, ezenkívül a Mozivilág blog is sok információt tartalmaz. Az I. kerületi mozik együttműködnek a Sétaműhelyel, a programon részt vevő csoportok megnézhetik a Tabán mozi géptermét is.

Minden mozi üzemeltetésénél nehéz kérdés a lakókkal való kapcsolat, mert nem lehet annyira professzionálisan megépíteni egy helyet, hogy semmi hang se szűrődjék ki onnan. A Tabán mozi üzemeltetőinek mázlija van, jó a viszonyuk a jelenlegi lakókkal. Például az Art mozik éjszakáját is reggel 6-ig, 8-ig „tűrik”. Ebben a kezdeményezésben a Puskin, a Toldi, a Kino, a Tabán és a Művész vesz részt; a mozirajongók karszalaggal annyi filmet néznek meg, amennyit csak bírnak, így be tudják pótolni, ami esetleg egész évben kimaradt.

Sz. D.

Az 1936-ban épült Ugocsa mozinak nyitható teteje volt (1973)

A legendás hegyvidéki mozikat, az Alkotást, az Ugocsát és a Regét megidéző est házigazdája Surányi Judit önkormányzati képviselő volt, aki Hegedűs Emmett-tel és Tóth Eszter Zsófia történnel beszélgetett a Barabás Villában. A korabeli mozik világának atmoszféráját Ujj Zsuzsi énekes és Darvas Kristóf billentyűs elevenítette fel hangszerekkel.

NU, PÁGÁGYI! ÉS DISNEY

Kerületi lakosként Tóth Eszter Zsófia sokszor járt az Alkotásban, az Ugocsában, a 80-as években párhuzamosan szocializálódott a Nu, págágyi! szovjet rajzfilmen és a Disney-filmeken. A Hegyvidék első filmszínháza, az Alkotás 1911-ben nyitott meg. Érdekes, hogy egészen közel lakott a mozihoz Jávor Pál, az első magyar férfi filmsztár – emléktábláját a Kék Golyó utca elején találjuk. A Jávor–Karády-korszak filmjei a Filmmúzeumban éltek reneszánszukat, az 1980-as években bérlettel lehetett megnézni a régi magyar és külföldi hangosfilmeket, a Halállos tavasztól az Elfújta a szélig.

Levéltári forrásokból kiderül, hogy a mozigépész menő foglal-

lázásig intézménye kikopott, de a Sulimozi ma is működik, nagyon kedvezményesen, így próbálják a következő generációt művészmoziba járóvá nevelni.

– Van, hogy a filmélményért jönnek a látogatók, de a vetítés után szakértőkkel is tudnak beszélgetni, ahogy régen – mesélte a Tabán üzemvezetője, aki a Művész és a Kino büféjében kezdte a mozis szakmát. Most már részt vesz a műsorszerkesztésben, szeret agyalni a programokon.

GOJKO MITIĆ ÉS A ROMANTIKA

Mesébe illő sztorik fűződnek az 1953-ban megnyitott és 1988-ban bezárt Rege mozihoz. Emlékeik felelevenítésével a közönség soraiból többen bekapcsolódtak a beszélgetésbe. Egy úr napközis korában minden évben eltöltött pár hónapot a Fülemlé útján, és hetente egyszer átgyalogolt a Rege moziba. Szerették csapkodni a lecsukható székeket a teremben – a párt oktatási központjából alakult át a hely mozi-vá, ezért is volt sajátos a berendezése.

Esetében egy diákszerelm emléke is a Regéhez fűződik, az első kamaszos kézfogás egy

Körhinta, Édes Anna, Szerelem, Dérnyé, hol van? – már jelentős filmszerepei is a halhatatlanok közé emelik, és akkor még nem beszélünk számtalan feledhetetlen színpadi alakításáról... Töröcsik Mari november 23-án lenne 90 éves.

A Vasvirág című filmben (1958)

Színészetével arcot és hangot adott egy nemzet emlékezetének – fogalmazott Kozma András, a Nemzeti Színház dramaturga a színművész hatvanéves pályáját bemutató tárlat megnyitóján a Bajor Gizi Színházmúzeumban. A magyar színház- és filmtörténet egyik legnagyobb színművészeinek ritkán vagy eddig még soha nem látott fényképeit is megtekinthetjük most a kiállításon. Egy érzékeny, mosolygós személyiséget, egy kíváncsi nő képét, mozdulatait, mosolyait látjuk a privát fotókon, aki akkor is művész tudott maradni, amikor nem volt színpadon vagy forgatáson.

Albert Camus: Ördögök (Darvas Ivánnal)

A teremben a „rendezői balon” megtekinthető fotókat Novák Emil rendező, egyetemi docens, a tárlat egyik kurátora a riportfilmjéhez készülve fedezte fel a család hagyatékában – mondta köszöntőjében Bodolay Géza színházi rendező, majd személyes emlékeit felidézve elmesélte, hogy már gimnazistaként megcsodálta Töröcsik Marit Az özeveg Karnyónéban és a Ljubimov-féle Háromgarasos operában. Akkor még nem gondolta, hogy évekkel később a művésznő

Henrik Ibsen: Brand (Trill Zsolttal)

maga viszi kocsiján Kecskemétre, ahol a falu rosszában játszott, ő pedig színigazgató volt.

Az életmű legfontosabb szerepeiről készült felvételekből Gajdó Tamás színház-történész és Fecsó Andrea látványtervező válogatott a korszak fotográfusainak munkái közül. A fotók mellett mozgóképeket is végignézhetünk a kiállításon.

Töröcsik Mari titka leginkább talán Pilinszky János költő szavai nyomán fejthető

Kosztolányi Dezsőnével és Mezey Máriával

meg: „...ő nem alakítja, ő táplálja szerepét, lázas ihlettel és folyamatosan. (...) Kivételes lélek, ki egyszerre senkié és mindenkié.”

Szepesi Dóra

■ Az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet új kiállításának létrejöttét a Nemzeti Filmintézet, a Magyar Filmakadémia és a Nemzeti Színház támogatta. Megtekinthető: 2026. március 8-ig, szerdától vasárnapig 10.00–18.00 óráig a Bajor Gizi Színházmúzeumban (Stromfeld Aurél út 16.).

Válogatott játékos is járt a Speciális Sportnapon

Több sportágban is megmutathatták tudásukat négy kerületi iskola diákjai a III. Speciális Sportnapon. A rendezvényt több év kihagyás után szervezte meg újra a Hegyvidéki Szabadidősport Nonprofit Kft., és azokat a XII. kerületi tanintézményeket – Gennaro Verolino Általános Iskola és Speciális Szakiskola, Nyitott Világ Fejlesztő Iskola, Fekete István Általános Iskola és Előkészítő Szakiskola, Vakok Boldog Batthyány-Strattmann László Általános

A bowlingozást és az íjászkodást (lent) is kipróbálhatták a résztvevők

nek a programban. A csapatokba szervezett iskolák tanulói bowlingoztak, sorversenyt játszottak, íjászkodtak, és kosárra

is meg kellett mozgatni a végleges kép elkészítéséhez.

Zárásként megismerhették Kertész Róbertet, a magyar férfi ülőröplabda-válogatott kiválóságát, aki a 2019-es és a 2021-es Európa-bajnokság legponterősebb játékosa címmel is büszkélkedhet, és a sportág fellegvárában, Olaszországban légióskodik. Elkísérte őt Raska Gyula, a magyar röplabda-válogatott szövetségi kapitánya, aki a paraspotokról mesélt a gyerekeknek, és az ülőröplabda szabályaiba is beavatta őket.

Miután Kertész Róbert a gyakorlatban is bemutatta tudását, a diákok „beülhettek” a rögtönzött pályára, és felkészült sportszakemberek segítségével kipróbálhatták az ülőröplabdázást. A közel két óra aktív mozgást követően minden résztvevő érmet, csokoládét és izotóniás italt kapott a szervezők jóvoltából.

Iskola – hívta meg, amelyekbe fogatékka élő gyerekek járnak. A szervezők figyeltek arra, hogy könnyen elvégezhető, de változatos mozgások szerepelje-

dobásban is próbára tehetnék ügyességüket a Városmajor utcai tornateremben. Az óriáskirakó közben nemcsak a testüket tornáztathatták meg, az elméjüket

Pályán a kerület színe-java!

FOCI A HEGYEN!

Láttad már egy pályán a kerület legfontosabb szervezeteit, baráti társaságait és az önkormányzat csapatát? Most itt a lehetőség! November 8-án a Fair Play Football Roadshow keretében izgalmas csapatok mérik össze erejüket egy különleges közösségi focin. A játékot egyedi **fair play szabályok** teszik különlegessé, ahol nem a focitudás, hanem az együttműködés és a tisztelet számít.

Gyertek, rúgjatok labdába ti is!

A részvételhez nem kell profi fociúnak lenni, csak a játék szeretetét kell hozni! Várjuk egyéni és baráti társaságok jelentkezését is.

Időpont:
2025. november 8. (szombat) 11.00–16.00

Helyszín:
Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem,
Dr. Koltai Jenő Sportközpont

A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött.

Jelentkezés és infó:
dora.gottgeisl@utcaifoci.hu • +36-70/518-6600

Legyél te a csillagászat új bajnoka!

Soha nem látott sikereket ért el a magyar csapat a nyáron rendezett 18. Nemzetközi Csillagászati és Asztrófizikai Diákolimpián: 2 arany-, 1 ezüst- és 2 bronzérmet hozott haza. A legjobb női versenyző Elekes Dorottya lett. A Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont évek óta támogatja a hazai mozgalmat, a középiskolások a Normafánál készülnek fel a versenyre. Az országos válogató három selejtezőből és egy döntőből áll, évente közel 100 diák nevez, közülük 25 jut a döntőbe, majd 10-12 a diákolimpiára kerül, ahonnan a felkészítők kiválasztják az 5 indulót.

A következő versenyre november 3-ig lehet nevezni az athleticagalactica.hu weboldalon!

Nyílt nap a kutatóközpontban

A HUN-REN Energiatudományi Kutatóközpont és az Izotóp Intézet Kft. nyílt napot tart **november 8-án, szombaton 9.00 órától** a Konkoly-Thege Miklós út 29–33. alatti KFKI-telephelyen. Az érdeklődők megtekinthetik a reaktort és a radioaktív gyógyszergyártó területet.

A részvétel feltétele: betöltött 16. életév és előzetes regisztráció.

Bejelentkezés: 06-1/391-0802 vagy izotop@izotop.hu

Jelentkezési határidő: október 30-án éjfélig.

MI AZ A ZÖLD RECEPT?

A Hegyvidéken elsőként vezették be a Zöld Receptet, amelyben a háziorvos nem gyógyszert, hanem **mozgást** írhat fel. Ez lehet séta, torna vagy bármilyen aktivitás.

INGYENES PROGRAMOK

XII. kerületi lakosok, akik rendelkeznek **Hegyvidék kártyával** ingyenesen vehetnek részt orvosi javaslat alapján sport- és mozgásprogramokon a Sportközpontban vagy a szabadban az Önkormányzat szervezésében. **Kérje Zöld Receptet háziorvosánál!**

EREDMÉNYEK ÉS HATÁS

Sikeres bevezetés: 2022-ben indult a program, hamar népszerűvé vált a lakosok körében. 2023-ban egy konferencián országos figyelmet kapott: bemutatták a kezdeményezést más kerületek és települések polgármestereinek is. 2024-ben az országos **Mozgás Receptre Program** részeként is elindult a bővítés, a Magyar Életmód Orvostani Társaság és az Aktív Magyarország Program támogatásával.

ŐSZI PROGRAMOK

VÁROSMAJORI FUTÓKLUB

Kedden 18.30–19.30 Városmajori futópálya, rajthely

NORMAFA FUTÓKLUB

Csütörtökön 18.30–19.30 Norma-fa Park Látogatóközpont bejárata

AEROBIK

Csak tanulmányi időszakban!
Hétfőn 19.30–20.30 Tamási Áron iskola (Mártonhegyi út 34.)
Kedden 17.00–18.00 Tamási Áron iskola (Mártonhegyi út 34.)

Szerdán 18.00–19.00 Jókai Mór iskola (Diana utca 4.)
19.00–20.00 Jókai Mór iskola (Diana utca 4.)

Csütörtökön 19.00–20.00 Németvölgyi Általános Iskola (Németvölgyi út 42–46.)
Pénteken 17.00–18.00 Svábhegyi Arany János iskola (Meredek utca 1.)

KÍMÉLŐTORNA

Csak tanulmányi időszakban!
Hétfőn 18.00–19.00 Jókai Mór iskola (Diana utca 4.)

18.30–19.30 Tamási Áron iskola (Mártonhegyi út 34.)
19.00–20.00 (stretching) Jókai Mór iskola (Diana utca 4.)

Csütörtökön 18.00–19.00 Németvölgyi Általános Iskola (Németvölgyi út 42–46.)
Pénteken 16.00–17.00 Svábhegyi Arany János iskola (Meredek utca 1.)

MOZGÁS EGYETEME

Csak tanulmányi időszakban!
Kedden 18.30–19.30 Testnevelési Egyetem, „D” épület, aula (Alkotás utca 44.)

ZUMBA

Hétfőn 16.00–17.00
Szerdán 17.00–18.00
MOM Sport, balett-terem (Csörsz utca 14–16.)

ÚSZÁS

Vasárnap 11.00–15.00

Hegyvidéki Sportközpont és Tanuszoda (Városmajor utca 29.)

Az ingyenes belépőjegy 14.30-ig igényelhető a recepción!

Belépés: XII. kerületi lakcímkártyával. 4 éves kor alatti gyerekek ebben az időpontban nem használhatják az uszodát!

ASZTALITENISZ

Csak tanulmányi időszakban!

Hétfőn 17.30–18.30

Szombaton 9.00–10.30

Városmajor utca 29. (tornaterem)

FUNKCIONÁLIS EDZÉS

Hétfőn 18.15–19.45

Szerdán 18.15–19.45

Városmajor utca 71. (a műfüves labdarúgópályák mellett)

A CrossFit az USA-ból származó fitnessirányzat, amely gimnasztikai, súlyemelő, erőemelő és komplex mozgásformákat egyaránt tartalmaz. A funkcionális edzés nemcsak a fizikai kondíciót formálja, hanem mentálisan is erősé tesz.

INTEGRAL YOGA

Kedden 20.00–21.00

Szerdán 15.30–16.30

MOM Sport, balett-terem (Csörsz utca 14–16.)

TAEKWONDO

Szerdán 17.30–19.00

Testnevelési Egyetem, „D” épület, küzdősportterem (Alkotás utca 44.)

A taekwondo egy közel 2000 éves, dél-koreai eredetű küzdősport, amelyet kortól, nemtől függetlenül bárki bármennyig gyakorolhat. Az edzéseken a fő fókusz az alapvető technikák elsajátítása mellett az önvédelmen van. A szituációs feladatok között szerepelnek a különböző szabadulások, fojtások elleni védekezések, a késes támadások hatástalanítása.

További információ: tfse.hu/ szakosztály/taekwondo

TOLLASLABDA

Csak tanulmányi időszakban!

Szombaton 11.00–12.30

Városmajor utca 29. (tornaterem)

TERMÉSZETJÁRÓ TÚRA

November 8.: Gerecse hegység.

Túrávezető: Sütő-Nagy István. **Találkozó:** 9.05-kor a Nyugati pályaudvaron, a vonatnál (jegyet Dorogig kell venni). **Indulás:** 9.21-kor az Esztergomba induló vonattal. Utána Dorogról indul autóbussz 10.22-kor. **Útvonal:** Péli-földszentkereszt – Muzslai-erdő – Látó-hegy – Kőszikla – Tokodi-pincék – Tűzköves – Kis-kő – Hegyes-kő – Tokod, községháza. **Táv-szint:** 10 km, +440, –470 m. **Érkezés Budapestre:** 17.00–18.00 óra körül. **Költség:** kb. 2200 Ft.

A menetrendek változhatnak, ennek megfelelően az utazások időpontjai módosulhatnak.

Túrávezetők, információ: Sütő-Nagy István – 06-1/202-7849, 06-30/934-6968; dr. Nagy Géza – 06-20/430-2892; Stark Gáspár – 06-20/923-3487.

Szakosztályi klubest: általában minden hónap harmadik szerdáján (15–21-e között) 18.00 órától a Hegyvidéki Kulturális Szalonban (Törpe utca 2.).

A programok – a többnapos túrák (szállás, étkezés, utazási díjak) kivételével – a hegyvidéki lakosoknak **ingyenesek!**

Információ: Hegyvidéki Szabadidősport Nonprofit Kft. (Városmajor utca 29.).

Lohn Angéla sportszervező: lohn.angela@hegyvideksport.hu, 06-70/442-2135.

A résztvevők a programokon történő megjelenésükkel hozzájárulnak képek és videofelvételek készítéséhez, továbbá ezeknek a Hegyvidéki Szabadidősport Nkft. weboldalaira és Facebook-oldalaira történő feltöltéséhez, valamint időbeli korlátozás nélküli felhasználásához a cég kommunikációjához, marketingjéhez.

Ezer forintból harmincezer – ételmentéssel

(Folytatás az 1. oldalról)
JÖN MINDEN IDŐK LEGNAGYOBB ÉLELMISZERGÝÜJTÉSE!

A péksütemények és primőr áruk mellett csomagoláshibás, lejáratí időponthoz közeli és – például húsvéti, karácsonyi – promóciókból megmaradó élelmiszereket is gyűjt az élelmiszerbank. Ahelyett, hogy ezek a szemétkerülnének, mindet rászorulókhöz juttatják el.

Naponta közel 800 áruházba mennek el, sőt még a Foodora és a KFC is beszállt a rendszerbe.

Ma már több mint 600 karitatív szervezettel dolgoznak, országos hálózatot építettek ki, hiszen a leghatékonyabban helyi szinten lehet segíteni.

„Így juttottunk el a XII. kerületi önkormányzathoz és a Hegyvidéki Szociális Központ-

hoz is. Bár korábban volt kapcsolatunk hegyvidéki civilekkel, a zökkenőmentes mindennapos munkához összehangolt szervezésre van szükség” – emelte ki Nagygyörgy András, a Magyar Élelmiszerbank Egyesület kommunikációs vezetője. Együttműködnek a Református Egyház Válaszút Missziójával is, amely az egyik Tesco Express áruházból hozza el a megmaradó élelmiszereket, míg a Bolyai Farkas Gyermekotthoni Központ kerületi tagintézményei a helyi Foodora Marketből kapják meg a felesleget.

Nagygyörgy András hangsúlyozta, hogy a XII. kerületben sem csak jómódúak élnek. Sokan vannak, akik támogatásra szorulnak, elég csak a nagycsaládosokra, az egyedül lévő idősekre vagy a fogyatékkal élőkre gondolni. Közöttük osztják szét a havonta begyűjtött mintegy 5000 kiló élelmiszer-felesleget,

ami nagyjából 1300 csomagot jelent.

Hamarosan ennél sokkal több „áll majd a házhoz”, hiszen november 14–16-ig lesz minden idők legnagyobb magyarországi élelmiszergyűjtése, amit az egyesület szervez. A XII. kerületi élelmiszerboltok is csatlakoznak a kezdeményezéshez, rajtuk keresztül pedig a helyi vásárlók is tehetnek ajánlásokat.

HUNGARIKUM A MELEG ÉTELEK MEGMENTÉSE

Nem csak bolti élelmiszerekkel foglalkozik az egyesület. Két éve indult az ebédmentő program, amiben 25 iskolai menza és konyha vesz részt.

Akár 10 ezer adag étel is „megmenekül” így tanévenként egyetlen intézményben.

Havonta mintegy 5000 kiló élelmiszer-felesleg gyűlik össze a kerületben, ezt osztja szét az élelmiszerbank

Keresik a helyi lehetőségeket, de arról is szó van, hogy a szomszédos kerületekből érkező ételt a hegyvidéki szociális intézmények vegyék át. Egyébként a melegétel-mentés Európában egyedülálló, magyar kezdeményezés, és ezt a jó gyakorlatot várhatóan más országok is átveszik nemsokára. Már működik egy online platform is, a FoodForFree, amihez kisebb üzletek, pékségek csatlakozhatnak.

Az egyesület képviselője arról is beszélt nekünk, hogy az élelmiszerbank alkalmanként több ezer embert koordinál. Teszi mindezt állami támogatás nélkül, kizárólag cégek és magánemberek adományaiból. „Igyekszünk hatékonyak lenni – tette hozzá. – Ezer forint adományból harmincezer forint értékű élel-

miszert tudunk megmenteni és a nélkülözőkhöz eljuttatni helyi partnerek segítségével.”

Élelmiszerekkel kezdték, és ma már háztartási vegyi árukat, írószereket, informatikai eszközöket is mentenek – szinte bármit, ami egy gyártónál vagy kereskedőnél feleslegessé vált, de egy kisebb jövedelemmel rendel-

kező háztartásban még örülnének neki. Mindenkit arra buzdítanak, hogy keresse az élelmiszerbankot, ha munkahelyén, környezetében elvihető feleslegről tud. Ilyenek lehetnek az elfelekvő árukészletek, vagy akár a céges rendezvényről megmaradó meleg ételek is.

-os

Komoly szervezésre és összehangolt munkára van szükség, hogy minél több helyre eljussanak a csomagok

Hogy ne egyedül kelljen szembeszállni a démonokkal

Csak azok tudják, milyen mérhetetlen kihívás mentális problémával küzdő emberrel élni, akik mindennap szembesülnek ezzel a feladattal. Az ő életüket könnyítheti meg a kerületi családsegítő központ hozzátartozói csoportja, amelyben támogatást és erőt ad a közös sors.

Hanisch Erzsébet pszichiátriai nővérként kezdte szakmai pályafutását, majd a szociális munkás képzést is elvégezte. Mielőtt a Hegyvidékre került, olyan kórházban dolgozott, ahol nem a gyógyszerezésre helyezték a hangsúlyt, hanem csoportfoglalkozások keretében is igyekeztek segíteni a mentális betegeken. Bőven volt tehát tapasztalata terápiás közösségben, így szinte adta magát, hogy az 1991-ben a közreműködésével megalakuló XII. kerületi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ is csoportterápiával kezdjen foglalkozni.

Eleinte nem a családtagokkal dolgozott, ám az évek során kiderült, hogy erre igen nagy szükség van.

„A család osztozik a pszichiátriai szempontból problémás emberek gondjain, bajain,

hozzánk pedig egyre több hozzátartozó jött segítségért. Ezért tartozik létre a hozzátartozói csoportot, amit mindig ketten felügyeltünk az elmúlt tizennyolc évben. Ezen a területen lényeges

az állandóság” – kezdte a csoport bemutatását Hanisch Erzsébet, aki elmondta, hogy tudomása szerint Budapesten egyedülálló munkát végeznek, és más kerületekből is fogadnak jelentkezőket.

Kellemes, nyugodt környezet várja a csoporttagokat

GYÓGYSZEREZÉS: ÁLLANDÓ CSATA

A családtagok először inkább a különböző ellátások megszerzésén gondolkodnak, például szeretnék leszázalékoltatni mentális beteg rokonukat. Aztán előkerülnek a napi problémák, hiszen ezek a betegek rendszerint a szüleikkel élnek, nem dolgoznak, furcsán viselkednek, emiatt a családi kapcsolataik lazulnak,

sőt az is előfordul, hogy megszakadnak.

„A csoportban többségben van a felnőtt gyermekével együtt élő vagy róla gondoskodó szülői generáció – folytatta a szakember. – Nekik az a legnagyobb félelmük, hogy mi történik a gyermekükkel, ha ők már nem lesznek. Korábban jöttek testvérek, pszichiátriai betegek gyerekei is, de mára a szülők maradtak, sokan évek óta járnak hozzánk. Felelősnek érzik magukat gyermekük sorsáért.”

gyógyszerezéssel, míg a beteg nem, és ez állandó csata közöttük. A gyerek, aki már felnőtt ember, igyekszik bizonyítani, hogy normális, és nincs szüksége kezelésre. További nehézséget jelent, hogy a gyógyszerek hatása az elhízás, a sok alvás. A pszichiátriai gyógyszert szedők úgy érzik magukat, mintha be lennének betonozva, téveszmékkel, félelmekkel küzdenek. Emiatt panaszkodnak a pszichiáternek, aki aztán az öngyógyító csoportot javasolja a szülőknek.

Amihez egyébként ajánlással lehet csatlakozni. Az ajánló lehet orvos, más szakember vagy magánember is. Először telefonon lehet felvenni a kapcsolatot a csoportvezetőkkel, akik aztán közösen eldöntik, érdemes-e bekapcsolódni.

Fontos, hogy a csoporttagok folyamatosan járjanak a találkozókra, és segítsék egymást.

A résztvevők nemcsak a gyerekekről mesélnek, hanem arról is, hogy mi van velük, mert itt nyíltan, szégyenérzet nélkül beszélhetnek az életükről. Ugyanakkor semmi sem kötelező, bármikor ki lehet lépni – a többség mégis évek óta állandó tag. Évente öt-hat ember csatlakozik, és nagyjából ennyien is maradnak ki, így a létszám szinte mindig azonos. Alkalmanként 12-

14 fő jön össze kéthetente csütörtökön este hattól fél nyolcig.

NEM BAJ, HA ELESIK

„Öngyógyító, nem pedig terápiás csoport vagyunk – hívta fel a figyelmet a csoportvezető. – Nem teszünk mást, csak beszélgetünk a hozzánk fordulókkal, és ők is beszélgetnek egymással. Megosztják a gyakorlati tapasztalataikat, a gondjait, az örömeiket, a bánataikat.”

Annak ellenére, hogy a mentális betegek általában nem állnak meg a saját lábukon, mégis az a szakemberek javaslata, hogy el kell engedni őket. Ez a legnehezebb, mert a szülőkhöz ott van a védelmező ösztön, amit azonban ilyenkor figyelmen kívül kell hagyni. Tény, hogy gyermekeik legtöbbször még beágyazni sem tudnak, és úgy tűnik, képtelenek az önállóságra, de ennek főként az az oka, hogy túlságosan gondoskodnak róluk, így nem alakul ki az önállóságuk.

„Mindenkinek azt tanácsoljuk – összegzett Hanisch Erzsébet –, hogy engedje el gyermeke kezét. Nem baj, ha elesik, hiszen ebből tanul, és ha lassan is, de képes lesz önállóan boldogulni,

Hanisch Erzsébet a csoportmunkában hisz

vagy ha szükséges, akkor segítséget kérni. Az biztosan nem megoldás, hogy mindent megcsinálnak helyette, mert az élet véges, eljön a pillanat, amikor a gyerek szülők nélkül marad.”

Keserves tehát az elengedés, ebben a helyzetben különösen az, ám a hozzátartozói csoport nagy segítséget jelent az útnak indulásban. Végeredményben ez szükséges ahhoz, hogy a magát még ellátni nem tudó mentális beteg később ne kerüljön otthonba. Az öngyógyító csoport valódi célja megmenteni ezeket az embereket, hogy nekik is legyen jövőjük.

MM.

Hogyan kerül a tök az ablakba?

Több ezer évbe telt, amíg a sütőtök a tányérunkra, majd Halloween szimbólumaként az utóbbi időben szinte minden háztartásba, sőt még a tejeskávéba is eljutott. A tököt és a sütőtököt sokáig csak az amerikai őslakosok értékelték, majd a falusi romantika beemelte a városi háztartásokba.

Az ősz nagy sztárja, a sárga sütőtök is azon növények közé tartozik, amelyeket az amerikai kontinens felfedezése előtt nem ismertek Európában. Észak- és Közép-Amerikában a három legfontosabb alapanyag a kukorica, a bab és a tök volt – ezeket három nővérnek is hívták az őslakosok, hiszen remekül termesztethők együtt. A babnak támasztékra van szüksége, így felkúszik a kukorica magas szárain, a tök pedig hatalmas leveleivel árnyékolja a földet, és nem engedi kiszáradni. A három nővér egyúttal nagyon egészséges étrendet is kínál.

TÖKTÖRTÉNELEM

Ma már furcsa ezt elképzelni, de nagyon hosszú ideig sem a tökfőzelék, sem a melengető sü-

tek voltak, mint a dinnye, vagy az uborka, sőt a rómaiak már a lopótök és a cukkini egyes változatait is termesztették. Persze ez még egy egészen másféle cukkini volt, a most ismert fajta ugyanis a spárgatökkel, az úritökkel, a pézsmatökkel, a csillagtökkel és a Halloween-tökkel együtt Közép-Amerikából utazott hozzánk.

Az őshaza kedvező éghajlata miatt a tök egész évben terem a tengerentúlon. Két csoportra osztják: a nyári tökre és a téli tökre. Utóbbi hosszabb ideig érlik, és idetartozik a sütőtök is. Az amerikaiak nagyon magukénak érzik, egyenesen amerikai szimbólumnak tartják, igaz, az almás pitét is, pedig az almának aztán származását nézve tényleg semmi köze az Egyesült Államokhoz.

szont óriási tökfesztiválokat és tökfáragó versenyeket rendeznek minden évben, nem beszélve a Halloweenről, amelynek mára globális szimbóluma lett az óriási, narancssárga Halloween-tök.

A SZEGÉNYEK ELEDELE

Pedig a töknek sokáig mostoha sorsa volt, mint ahogy egyébként sok más amerikai növény, például a paradicsom, vagy a krumpli is nagyon lassan épült be az európai étkezésbe. Megvetett élelmiszereknek számítottak, amiktől sokan ódzkodtak.

Az Újvilágba érkező telepesek is csak akkor ettek sütőtököt – vagy hivatalos nevén téli tököt –, ha nagyon nem volt más. Ínséges időkben még sört is erjesztettek belőle, de ha lehet, inkább messzire elkerülték, illetve takarmányként az állatoknak adták. A tököt sokáig a szegények eledelének tartották.

Cindy Ott amerikai történész szerint egészen a 19. század végéig a tök tulajdonképpen senkit sem érdekelt. Ahogy azonban hirtelen megnőtt az amerikai

sokáig a téli tök volt, elkezdtek mindenféle romantikus képzeteket társítani a sütőtökhöz. Ráadásul felfedezték, hogy deszertként is fogyasztható, így a városi lakosság körében egyre nagyobb népszerűsége telt szert. Ezt aztán csak fokozta a hálaadás elterjedése, a hálaadás napi vacsorának ugyanis tradicionális lezárása a fűszeres, sütőtökös pite.

Így a megvetett, állateledelként használt téli tökből hamarosan az egész USA szimbóluma lett, nem mellesleg sok termelőt megmentett a csődtől. Főleg amikor a 19. század végén rákapcsolódott a sütőtökre a Halloween ünnepe – amellyel egyébként csodálatosan összeért az Ő- és az Újvilág.

PARASZAS RÉPÁBÓL VILÁGÍTÓ TÖK

A Halloween régi kelta hagyomány, már kétezer éve is megemlékeztek október utolsó napjáról, amit a sötétség kezdetének tekintettek. Úgy tartották, november 1-jére virradó éjjel az ég és a föld, azaz a halottak és az élők közötti határ elvékonyodik, a gonosz, ártó szellemek és a halottak vissza tudnak térni a földre. Ezért nagy tüzeket gyújtottak, és álarcot viseltek, hogy elriasszák a szellemeket.

Ehhez kapcsolódott az íreknél Stingy Jack, a nem túl jó életű férfi legendája, aki kétszer is rászedte az ördögöt. Mivel eléggé züllött életet élt, halála után nem kerülhetett a mennybe, a pokolba viszont az ördög nem engedte be, hanem egy izzó paraszat adott neki, hogy a sötétben bolyongva világíthasson magának. A paraszat Jack egy kivájt tarlórépába tette. Az írek Halloweenkor lámpásokat faragtak répából, hogy elűzzék Jack szellemét és a többi gonosz lelket.

Amikor aztán az ír bevándorlók tömegével megérkeztek az Egyesült Államokba, kiderült, hogy a nagy, sárga tök sokkal könnyebben faragható, és szebben is világít, mint a répa, így igen gyorsan elterjedt a töklámpás hagyománya. Bár a Halloween már a 19. század közepe óta kedvelt ünnep odaát,

FOTÓ: GATTEFUGRAZER.COM

ÖT IZGALMAS TÉNY A SÜTŐTÖKRŐL

- **Valójában gyümölcs!** Bár a konyhában zöldségként használjuk, botanikailag a sütőtök termés, így a gyümölcsök közé sorolják – csakúgy, mint a paradicsomot vagy az uborkát.
- **Rendkívül sok fajtája van!** Közel 200 sütőtökfajta létezik. Magyarországon a legismertebb a kanadai sütőtök és a sonkatök.
- **A tök minden része ehető!** Azon növények közé tartozik, amelyeknek nemcsak a húsa, hanem a levele, a héja és a magja is fogyasztható. Kevésbé elterjedt, de nagyon édes, zamatos fajta a hokkaido tök, aminek jól ehető a vékonyabb héja. Sütés után teljesen megpuhul, és rengeteg tápanyagot tartalmaz.
- **A sütőtök színe nem véletlenül narancsos!** A béta-karotin adja a narancssárga árnyalatát – ugyanaz az anyag, ami a répát is színezi. Ez az egyik legerősebb természetes antioxidáns. Minél élénkebb a színe, annál több tápanyag van benne. A mélynarancssárga hús a magas karotin- és vitamintartalom jele.
- **A Halloween-tök is ehető!** A hiedelemmel ellentétben fogyasztható, csak éppen semmi íze nincs, és az állaga sem jó. Ezért tényleg inkább faragásra érdemes használni.

globálisan csak a kilencvenes években kezdett népszerűvé válni. Európában eleinte volt vele szemben némi ellenállás, de mára az amerikai kultúra egyik legfontosabb exportterméke lett. És ebben igen nagy szerepe volt a világító sütőtöknek.

Halloween ide vagy oda, a téli tökök sokkal jobban beépültek az európai étkezésbe, mint az amerikaiba, amelyben szinte

tényleg csak desszertek ízesítésére használják ezt a növényt. Nálunk önmagában is értéket képvisel a sült tök, de tésztaszósznak és krémlevesnek is remek, sőt még a tök magja is nagy megbecsülésnek örvend. Az Őrség egyik leghíresebb terméke a tökök rétes mellett a tökmagolaj, amely nemcsak finom, hanem nagyon egészséges is.

Kalás Györgyi

FOTÓ: SHORBACKOROP.COM

Az írek eleinte répát használtak szelleműzésre, később viszont kiderült, hogy a tököt könnyebb farigszálni

tőtök nem volt része az európai étrendnek – hát még a Pumpkin spice latte! Tökhöz hasonlatos (de más fajba tartozó növények) Európában is teremtek és ismer-

A sütőtöknek óriási kultusza lett az USA-ban, annak ellenére, hogy nem is fogyasztják túl sokan, tulajdonképpen nem nagyon épült be az étrendbe. Vi-

városok lakóinak száma, úgy kezdett kialakulni egyfajta vidék felé forduló nosztalgia.

Mivel a paraszti élet megtestesítője az Egyesült Államokban

Tököt a sütihe – ime, a fűszeres-sütőtökös fánkocskák!

Az elmúlt időszakban óriási divat, az ősz sztárja lett a Pumpkin spice latte, amit 2003-ban emelt be kínálatába a Starbucks, és azóta az egész világon megőrülnek érte. Sokan tévesen azt gondolják, hogy ez egy sütőtökös tejeskávé, de a neve valójában azokra a fűszerekre utal, amiket az amerikaiak a hálaadás napi sütőtökös pitébe tesznek. Ezek az illatos fűszerek kerülnek a tejeskávéba – illetve fogyasztói nyomásra most már némi sütőtökös szirup is.

A pumpkin spice fűszerkeverék főbb összetevői: fahéj, gyömbér, szegfűszeg, szerecsendió és szegfűbors. Tulajdonképpen majdnem ugyanaz tehát, mint a mézeskalács, csak abban sokszor ánizs és kardamon is van, így az íze csípősebb, intenzívebb.

A Pumpkin spice latte otthon is egyszerűen elkészíthető, most azonban inkább egy sütőtökös fánk receptjét adjuk közre, ami olaj nélkül, sütőben készül. Ha nincs otthon fánküst, akkor muffinformában is megsüthetjük.

K. Gy.

FOTÓ: KALÁS GYÖRGYI

- Hozzávalók:**
240 g liszt
2 teáskanál sütőpor
1 teáskanál só
1 teáskanál vaníliakivonat
1 teáskanál őrölt fahéj
½ teáskanál őrölt gyömbér
½ teáskanál őrölt szerecsendió
½ teáskanál őrölt szegfűszeg
200 g cukor
200 g sütőtökpüré (egy kisebb sütőtök harmada)
3 tojás
1 dl tej
1 dl olaj

1 A sütőtököt először süssük meg a sütőben; ezt korábban is megcsinálhatjuk. Ha megsült a tök, kanalazzuk ki a belsejét, tegyük egy tálba, és nyomkodjuk össze.

2 Ha frissen süttöttük a sütőtököt, akkor hagyjuk bekapcsolva a sütőt, ha nem, akkor melegítsük elő 180 fokra.

3 Egy tálba mérjük ki a száraz hozzávalókat, a lisztet, a sütőport, a sőt és a fűszereket, tegyük egy nagyobb tálba, és jól keverjük össze.

4 Egy másik tálba a nedves hozzávalók kerülnek: verjük fel a tojásokat, majd jól keverjük el benne a cukrot, aztán mehet hozzá az olaj, a tej, a vaníliakivonat.

5 Ha minden nedves hozzávalót elkevertünk, adjuk hozzá a sütőtökpürét is, majd vegyítsük a száraz hozzávalókat a nedvessel. Ízlés szerint több sütőtököt is tehetünk bele, de azért figyeljünk arra, hogy a tészta még folyékony maradjon.

6 Olajjal kenjük ki a fánküstformák alját, majd öntsük a formába a fánkot. Ehhez vagy csőrös kiöntő edényt használjunk, vagy öntsük az egész tésztát egy tiszta zacskóba (én ikeás uzsonnás zsákokat használok erre a célra), majd vágjunk egy kis lyukat az egyik csücskén, és így adagoljuk a tésztát a formába.

7 A fánkocskákat tegyük a sütőbe; kb. 15-16 perc alatt készre sülnék, akkor jó, ha a tetejük már kissé megbarnul.

8 Közben egy nagy tálba keverjük össze 1 teáskanál fahéjat kb. 50 gramm kristálycukorral, és amikor a fánkocskák már kissé kihűltek, forgassuk bele a cukorba.

Hitvány hazai filmek az IMDB kanálisának legmélyéről

A mai napig ádáz viták folynak arról, hogy a rossz magyar film mikor vált fogalomná. Talán 1996-ra tehető ez, amikor is egy tízfős kontingens az olasz ősmagyar vezetésével – mit sem törődve a toxikus kondenzcsikkokkal – benyomult a drótkerítések által barázdált Kárpát-medencébe. Ám akár hisszük, akár nem, az IMDB közönségsvavazásán a Honfoglalás még csak dobogós helyen sincs Az ötödik pecsét, vagy A tanú színvonalbeli antitézisei között. Merüljünk hát le a latrina legmélyére, és lássuk, melyik hazai celluloidmerénylet ítéltetett a legbestiálisabbnak a filmes portál látogatói által!

5. ELK*RTUK (2021 – 1,5 PONT)

Szalacsi Sándor azáltal vált legendává, hogy pityókásan állt kamera elé, Gyurcsány Ferencnek ehhez egy diktafon is elégnek bizonyult. Utóbbinak azonban legkevésbé sem vagyunk hálásak, és nemcsak azért, mert dokumentarizmusa következtében egyetlen éjszaka alatt elfogyott a Túró Rudi a Magyar Televízió büféjében.

Amikor levették a műsorról A homok titkait

Ha ugyanis a Fidesz Donnie Brascója meghagyja saját használatra a hangfelvételt, esetleg házbuli-katalizátorként zárt körben le-lejátssza, az Elk*rtuk sosem születik meg. És ugyan érteni véljük a kétórányi vegy-

tiszta propagandát övező IMDB-népharagot, a rákosista Filmhíradó-objektivitás talán a film legelenyészőbb hibája.

Sokkal inkább említenénk baklövésként az alkotás feszültségfaktort, amelyet Harrach Péter sem tudna alulmúlni, ha hangoskönyvben olvasná fel egy Hajdu bojler karbantartási kézikönyvét. Mindemellert élünk a gyanúperrel, hogy Keith English

4. SUPERBOJZ (2009 – 1,4 PONT)

A Szomszédok és Oli úr jóvoltából anno reális képet kaphattunk, hogyan élnek az ún. bubuk litániára járó nagyanyánk fantazmagóriáiban. A Superbojz alkotói pedig legalább ennyire valóságos képet festettek az Amerikából hazatérő rocksztár karakteréről, amelyet szintén szegény Bajor Imre formált meg drámai hiteltelenséggel.

Az általa életre keltett Johnny G. rojtos Old Shatterhand-kabátjában sokkal inkább egy homokbödögei 100 Folk Celsius-emlékzenekar frontemberét juttatja eszünkbe, aki még a takarítónőt sem képes becserkészni a kultúrház koncert után. Ugyanakkor a főszereplő instrukció gyanánt vélhetőleg annyit kapott Kabay Barnától: viselkedjen úgy a kamera előtt, mintha egy kisiskolás parodizálná őt egy Koós Jánossal közös szombat esti hársfateamaraton után. Mindeközben természetesen ömlesztve kapjuk a kistérségi magyar apóshumort, csak éppen Forgács Gábor Szeszélyes évszakkobbeli micisapkája cowboykalappá transzformálódik át.

3. KIS VUK (2008 – 1,3 PONT)

A Három kívánság egykor nem kis szerepet játszott abban, hogy felnőttként tömegközlekedésen is nyomasztó kényszert éreztünk partedli viselésére és kesztyűsbábbal való kommunikációra. Ki gondolta volna akkor, hogy legtraumatikusabb audiovizuális élményünk mégsem a szóban forgó műsorhoz, hanem az általunk hön szeretett Vukhoz kötődik majd? Pontosabban az ő péklapáttal agyonvert, Kedvencek temetőjébe hantolt gyépés mutációjához, aki Kis Vuk fedőnéven tette hallatlanul rokonszenvessé a Simabőrű karakterét.

A főhős amorf külsején szakemberi segítséggel megültettük volna magunkat, de a Ganxsta Zolee orgánumán rappelő varjút mocsárláz okozta hallucinációként sem lettünk volna hajlandók tolerálni. Az IMDB-népítélet több mint jogos, a Kis Vuk ugyanis gondoskodott arról, hogy a „róka” kifejezésre jó ideig csak átvitt értelmében tudjunk aszszociálni.

2. ELMENT AZ ÖSZÖD (2013 – 1,1 PONT)

Mint ahogy keringtek legendák virtuóz vuvuzelaművészekről, úgy időről időre hallani lehetett szóbeszédeket arról is, hogy az Elk*rtuknál létezik nyomorúságosabb filmélmény a 2006-os eseményekről. Ezeket egészen addig a Hihetetlen magazin szerzőinek tulajdonítottuk, amíg az Elment az őszöd című audiovizuális süjtőlég le nem tarolta pszichénket.

A produkció ugyanis a ‘21-es Gyurcsány-filmhez képest is jóval hendikepesebb: egyrészt mert megkísérelték humorral feldobni, ami a humorérzék teljes hiányában kétes értékű döntés volt. Másrészt pedig mert egy regionális tévés tetőcserépreklám költségvetését áldozták rá.

Sás Péter parodista(?) azonban kétségtőlül autentikusnak bizo-

ma is dívik köreikben az ásóbotos földművelés intézménye. A vezetőség idővel úgy döntött, a nézői szürkeállomány műholdról történő szőnyegbombázása édeskeves, ideje a mozilátogatók IQ-ját is a közönséges papucsálatka szintjére süllyeszteni.

Csatorba állították hát Anettkát, Kiszél Tündét, Terry Blacket, Fekete Pákót és min-

Elszámoltatták Feri szemüvegét

nyult az antihős szerepében, ugyanis hasonlóan meggyőzően alakított, mint maga az egykor miniszterelnöknek látszó tompa tárgy a politikai palettán. Mindenesetre az Elment az őszöd kiharcolta, hogy ún. politikai szatíra is szerepeljen a „százkarátos hígfos” titulusú magyar filmek listáján.

1. HOLNAP TÖRTÉNT (2009 – 1,0 PONT)

A Budapest Televízió alig titkolt küldetése nem volt más, mint hogy elhitesse a világgal: a magyarok jurtában laknak, és

den két lábon járó sorozatvetőt, aki bevezethetőnek bizonyult a jóízű elleni bozótharcban. Megszületett a nagy magyar bulvárfilm is, a Holnap történt pedig aranykeresztet oktrojált a trashkultúra koronájára. Más kérdés, hogy a mozik végül akkor sem adták volna le, ha a jegyszedők egy túszyvideón könyörögnek az életükért. Az mindenesetre a készítők mellett szól, hogy mindezt egy fillér közpénz nélkül, feltehetőleg jómódú éticsigák adományaiból finanszírozták.

Kirsch András

TAYLOR SWIFT: THE LIFE OF A SHOWGIRL

Negyedszázada írok lemezkritikákat, valószínűleg túl vagyok több mint kétezer album recenzióján. Lehúzóznak, gúnyosnak, negatívnak lenni a világ legegyszerűbb feladata. Röhejesen egyszerű, nem

érdemes időt pazarolni rá. Taylor Swiftnek, a világ legnagyobb pillanatnyilag legnagyobb popsztárjának az október elején megjelenő friss albumát valósággal gyűlöletcunami sújtja, tinta helyett epét töltöttek a tollakba a zsrnaliszták, az önjelölt fröcsögők, de még a rajongók egy része is. Oké, Taylor Swiftnek, a világ legnagyobb popsztárjának a legújabb albuma nem jó. Mondjuk a legtöbb albuma sem jó. De ez esetben nem érdemes különösebben elveszni a széles közönségigény, ízlés és zenefogyasztás általános és az életműre szabható (bermuda) háromszögében. Sokkal érdekesebb azon elmélkedni, hogy a jó és rossz ízlés definiálható-e, vagy sem. Celine Dion *Let's Talk About Love* című, szerény fogadtatású, 1997-es felnőttpopalbuma apropóján született egy letehetetlen tanulmány a téma filozófiai, társadalmi, esztétikai oldaláról – alighanem erről a Swift-lemezről is lehetne évek múlva hasonló indíttatásból írni egy ilyet. Swift középutas hangjával, átlagon felüli dallamaival, a mainstream country pophoz képest kitárkózóbb szövegeivel emelkedett ki, a minden egyéb másban mérhető legszélesebb közönségigényeket pedig a legtökéletesebben elégítette ki. Aztán sztárkorától kezdve a legnagyobb slágergyárosok segítettek. Amikor először zuhanni kezdett az ázsiója, akkor indie-körökben is elfogadott lemezekkel hitelesítette magát újra, szabadságharcolt korábbi kiadójával, az elmúlt öt évben (majdnem) mindenből jól jött ki. A rendes soralbumai ugyan kezdtek kilúgozódni, de ez sem készítette elő

a terepet ennek a mostani fogadtatásnak. Taylor Swiftnek, a világ legnagyobb popsztárjának a legújabb lemeze nem jó – de azért annnyival nem rosszabb az előzőeknél, mint amennyire erről szól most minden a zenei világban. Ártalmatlan, semmilyen popzene, mint a legtöbb terméke (alkotása), ismét Max Martin slágermágus már nagyon régóta divatjamúlt megoldásaival, hangzásaival. Itt most az is vonatszerencsétlenség – a dalszövegek –, amiben még jellemzően jó Swift. Huh, továbbra is nagyon könnyű egy privilegizált ember teljesítményét lekezelni. Rajongani is könnyű érte. Ez a kegyetlen hullámvasút a popzene. (2025, Republic/Universal)

BLAWAN: SICKELIXIR

Ha valaki Taylor Swift ellentétjét szeretné hallani, akkor tegye fel az új Blawan-lemezt. Zene, amit kivetetnének a szüleid a lejátszóból. Már persze ha nem olyan jó fejek, hogy ők is ott voltak 2013-ban az A38-on, amikor először lehetett itthon azt mondani, hogy: „Ma van Blawan!” (elnézést). A brit producer-dj poszt-dubstepes, csörömpölős technóval tűnt fel, leghíresebb dala (*Why They Hide Their Bodies Under My Garage?*) tényleg mindenkinek levitte a fejét 2012-ben egy buliban. Indítsuk el most azonnal, és ugyanúgy leviszi. Extra hangzás, amit még az elmúlt évek egyik legjobb zajos poszt-punkzenekara, a Gilla Band is szuperül feldolgozott. A tánczenében megszokott módon Blawan sokáig csak maxikat, EP-eket adott ki. Első nagylemeze 2018-ban jelent meg *Wet Will Always Dry* címmel, és ugyan nem tartalmazott annyira újító zenét, mint amit a 2010-es évek elején jegyzett, de közben igen tisztességes iparitechno-klubzenész lett belőle. Hét évet kellett várni a következő albumra, és ez a borítóján színes galambokkal csábító anyag ismét csavart egyet a Blawan-megszólaláson. A korai basses dalainak, az általa sajátosan dekonstruált uk-garage-nek, technónak egy keményen pattogó, szürreális, komplex változatát rakta össze. Zenét, amit van, akivel kivetnének, hogy ez nem zene. És van, aki kortól és más korlátoktól függetlenül bele tud veszni, mert agybizsergető. (2025, XL Recordings)

BJ

A zsebünkbe bújt nyelvtanár

A hangszóróval, mikrofonnal, színes érintőképernyővel megtámogatott hordozható számítógép, azaz az okostelefon kiváló segítőtárs lehet az önfejlesztés, tanulás során. Kényelmes, sokoldalú, bárhová elvihetjük, és nem véletlen, hogy rengeteg oktatási célú alkalmazást fejlesztettek hozzá.

A matematikára, fizikára és földrajzra összpontosító appokat megelőzve a nyelvtanulós alkalmazások a legnépszerűbbek és legkeresettebbek – sok közülük valóban hasznos. Az óriási kínálat egyik királya a Duolingo, amely sokak szerint a valaha volt legjobb ilyen típusú szoftver. A puding próbája az evés, döntsük el mi, hogy így van-e!

NINCS LÓGÁSI!

Tud magyarul, ami önmagában nagy dolog, elképesztő sokoldalúsága pedig igazán kiemeli a riválisok közül. Számos különféle típusú feladattal áll össze egy-egy villámlecke, ezek között megtalálható a szópárosítás, a kvíz és a kész mondatok beírása is.

Minden egyes kiejtett szó vagy mondat elhangzik benne a kiválasztott nyelven, ami alapos segítséget nyújthat a hallás utáni megértéshez. Kínál olyan feladatot is, amelyben a felhasználónak kell beszélnie, amit a program felismer és értékeli. Így tehát a kiejtést is csiszolhatjuk. Nulláról kezdünk, és onnan indulunk tovább a nehezebb, összetettebb mondatok, valamint a komplikáltabb nyelvtan irányába.

A Duolingo sem csodafegyver, nagyjából a középfokú alsó szintjéig lehet vele eljutni – de rengeteg embernek eddig sem sikerül az iskolai tanórák, nyelvtanfolyamok segítségével. A legjobb valamilyen hagyományos nyelvkönyvvel együtt használni, mert a nyelvtani szabályokról kevés információt szolgáltat. Arra viszont igazán alkalmas, hogy a nyelvi minimumokat, így például a szórendet, vagy egyes témák legfontosabb kifejezéseit, mondatait beleverje az ember fejébe.

A gyakorlati haszna a hibái, gyenge pontjai ellenére óriási. Szinten tarthatjuk vele a tudásunkat,

és ehhez elég napi öt-tíz percet használni. Sok sikerélményt kínál, mindezt úgy, hogy nem veszékszük, nem szid le, nem kér számon, csak akkor, ha ellógunk egy-két napot. Nincs tragédia, ha elron-

tunk valamit, egy-egy leckét ugyanis bármennyiszer megcsinálhatunk, visszatérhetünk akármelyik témához.

SZUAHÉLI VAN? NANÁ!

A megszokott angol, német, spanyol és francia mellett számos egyéb nyelv közül lehet választani. Még olyan egzotikumok is megtalálhatók benne, mint a navajo, a szuahéli vagy a magyar. A kezelése pofonegyszerű, még az is könnyedén boldogulhat vele, aki egyébként idegenként mozog a telefonos alkalmazások világában.

Mindezt egy forintot sem kell fizetni, az ingyenes verzió cserébe reklámok futnak. A Duolingo – emblemikus kabalafigurájával, a zöld bagollyal együtt – mára meghódította az egész világot. Nem is érdemtelenül, mi is csak ajánlani tudjuk mindenkinek!

Szalai Péter

SZOLGÁLTATÁS

ABLAK, AJTÓ, REDŐNY

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

REDŐNY, RELUXA, szúnyogháló, napellenző, roletta készítése, javítása, 06-1/356-4840, 06-30/954-4894.

ASZTALOSMUNKÁK/ KÁRPITOSMUNKÁK

IKEA TÍPUSÚ könyvszekrények, konyhabútorok, beépített szekrények, irodabútorok méretre gyártása legolcsóbban. Például könyvszekrény: 228x80x28 cm, 18 800 Ft. Ingyenes munka, rövid határidő. 06-30/368-1354.

ELTARTÁS, GONDOZÁS, ÉLETJÁRADÉK

RÁSZORULÓ IDŐS embernek segítséget nyújtanék: bevásárlás, lakás rendbetétele, életvitelének megkönnyítése. 06-30/538-7904.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

ÉLETJÁRADÉKOT FIZETNE leinformálható ügyvéd/pedagógus házaspár ingatlan örökléséért. Telefonszám: 06-70/252-4897.

KIEGÉSZÍTENÉ NYUGDÍJÁT? Nagyobb készpénzre van szüksége? Kössön életjáradéki szerződést ápolással és akár ottlakással. 06-20/553-5474.

INGYENES ÉTKEZTETÉS nyugdíjasoknak! Alapítványi alapú. Jelentkezni: 06-30/242-3669, jobbkézekben@gmail.com

IDŐSGONDOZÁS, házi segítségnyújtás, társas támogatás, takarítás, bevásárlás, étkeztetés, teljes ellátás biztosítása. 06-20/932-0983.

PÁLYAKEZDŐ, fiatal orvos örökösödési szerződést kötne idős személyel. Kérem, hívjon hétköznap du-ként 17.30-tól. Tel.: 06-30/501-3121.

IDŐSGONDOZÁS: megbízható házi gondozókat ajánlunk magánszemélyekhez, bejárással, bentlakással. Empátia Iroda, 06-70/380-5650, 06-70/380-5522, empatiairoda.hu

KERT, FAKIVÁGÁS

KERTÉPÍTÉS, -RENDEZÉS, öntözőrendszer-telepítés, fákivágás, gallyazás, metszés, permetezés, lombgyűjtés, termőföldszállítás, számlával. Szócsi Dénes, 06-30/784-6452.

KERTÉPÍTÉS, öreg kertek ifjítása, metszés, permetezés, fűnyírás, fákivágás, szállítás, bokrok, sövények vágása. Egyéb kertészeti munkákat vállalok. Szilágyi Csaba, 06-20/970-7506.

LAKÁSSZERVIZ

FESTÉS-MÁZOLÁS-TAPÉ-TÁZÁS, kőműves-, burkolatjavítás, díszlécfelrakás, bontás, sittelszállítás. 06-30/568-6255, Kovács Gergely.

FESTÉS-, BURKOLÁS-, KŐMŰVESMUNKÁT vállalom. Nyugdíjasoknak kedvezményrel, bútormozgatással, takarítással. Tel.: 06-30/422-1739.

LAPOS TETŐK csapadékvíz el- leni szigetelése bádigos munkákkal együtt, garanciával, referenciával. Zsíndelytetők javítása és készítése. 06-20/471-1870, 06-70/627-1913.

ALPINISTA munkák: homlok- zatfelújítás, lefolyó és ereszcatornák szerelése, kőműves- és festőmun- kák, veszélyelhárítás, függőfolyosók felújítása, veszélyes fák kivágása, dryvit szigetelés. Tel.: 06-20/471-1870, 06-70/627-1913.

FÉMKAPOK JAVÍTÁSA, kítá- masztók, aknafedelek, ajtóbehúzó, postaládazárak cseréje, kapaszkodó- korlátok készítése. Tel.: 06-20/380-8988.

KONTÉNERES SITTSZÁLLÍTÁS, sóder, homok, murva, zöldhulladék, termőföld. Tel.: 06-20/464-6233.

LAKÁSFELÚJÍTÁS, SZOBA- FESTÉS, tapétázás, parkettázás, csempézés, vízszelelés, villanyszere- relés, kőművesmunkákat és kisebb munkákat is vállalom, garanciával. Halász Tibor. Tel.: 06-1/202-2505, 06-30/251-3800.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

TETŐDOKTOR! Régi, hajlott te- tők javítása, cseréje, beázáselhárítás, bádogozás, Lindab tető, új tető cserepezése, kisebb javítások, SOS munkák: 06-20/466-2774, 06-30/622-5805.

KŐMŰVESMUNKÁK, KERÍTÉ- SEK, járdák, vízóraaknak készítése, javítása, utólagos falszigetelés, bur- kolatjavítás, térkövezés. 06-30/341-3423, Kara László.

II. KERÜLETI LAKOS professzio- nális gépekkel vállal térkő-, terasz- és ablaktisztítást 10 m magasságig, to- vábbá szőnyeg- és kárpittisztítást. Tel.: 06-30/309-8639.

VÍZSZERELÉS! Villanybojlerék vízkötelenítése, csapok, szifonok, vé- cétartályok, cseréje, javítása. Anyag- beszerzéssel. Tel.: 06-30/655-8074.

VÍZSZERELÉS! Csapok, szifonok, vécétartályok javítása, cseréje, mosó-, mosogatógépek bekötése. Ingyenes kiszállással. Anyagbeszerzéssel. Tel.: 06-30/447-3603.

FÜRDŐSZOBÁK, LAKÁSOK felújítása. Gyors felmérés, ajánlat- tétel. Burkolás, festés, kőműves, víz/gáz, villanyszerelés, ablak/ ajtócsere, parkettázás. Kulturált kivitelezőcsapat, helyi referenciák- kal. 06-70/245-8334.

TÁRSASHÁZAK

TÁRSASHÁZAK/LAKÁS- SZÖVETKEZETEK könyvelését, bevallások, beszámolók elkészítését vállaljuk 1000 Ft/hó/albétét díjtól. Érdeklődés csak K-SZ-CS: 06-1/605-5000 vagy petpek.hu.

TÁRSASHÁZI LÉPCSŐHÁ- ZAK takarítását, télen hólapátolá- sát vállaljuk 25 000 Ft/hó díjtól. Érdeklődés csak K-SZ-CS: 06-1/605-5000 vagy petpek.hu.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

TÁRSASHÁZI KÖZÖS képviselet. 06-70/338-6723, kozoskepviselo.hu

TÁRSASHÁZAK KÖZÖS kép- viseletét vállalom. 06-30/394-3411, andrea.szivos@gmail.com

XII. KERÜLETI, ÚJSZERŰ, kis társasház keres kültéri-beltéri rend- ben tartási munkákra rendszeresen megbízható, környékbeli segítséget. Tel.: 06-20/944-9524.

TAKARÍTÁS

TAKARÍTÁST VÁLLALOK kisebb lakásban vagy családi ház- nál. Megbízható, nyugdíjas hölgy vagyok. 06-30/538-7904.

MEGBÍZHATÓ, NYUGDÍJAS asszony vagyok. Gyakorlattal kere- sek takarítói munkát (ablaktisztítást is) kisebb lakásban, hivatalban. Max 4-6 óra. 06-70/354-4875.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

MAGÁN-LAKÁSOK takarítását vállalom! Tel.: 06-30/129-9551.

VÍZ, GÁZ, VILLANY, FŰTÉS

KÖRNYÉKEN ÉLŐ villanyszerelő rövid határidővel, korrekt áron vál- lalja elektromos hálózatok felújítását, kiépítését, háztartási gépek bekötését, lámpák, kapcsolók, konnektorok fel- szerelését, biztosítéktáblák korszerű- sítését. Tel.: 06-20/423-9923.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

VILLANYSZERELÉS AZONNAL! Hibaelhárítástól a teljes felújításig. Petrás József villanyszerelő mester. ELMŰ-ügyintézésel. Tel.: 06-1/246-9021, 06-20/934-4664.

GÁZKÉSZÜLÉK-SZERELÉS! Gázkonvektorok, FÉG készülékek, gáztűzhelyek, gázkazánok karban- tartása, javítása, beüzemelése. 06-30/443-2031.

LAKÁS/INGATLAN/ BÉRLEMÉNY

„BUDAVÁR ‘89” Ingatlanköz- vetítő Magániroda! 06-1/201-7719, Zwillingert.

BAKOSLAK INGATLAN kész- pénzes ügyfelei részére keres eladó ingatlanokat azonnali fizetéssel. Tel.: 06-1/326-0618, 06-20/974-0571.

BAKOSLAK INGATLAN KE- RES hosszú távra kiadó igényes házat, ikerházat, sorházat és laká- sokat külföldi és magyar ügyfelei és családjaik részére. Tel.: 06-1/326-0618, 06-20/974-0571.

KÉSZPÉNZÉRT VÁSÁROL- NÉK tulajdonjogot, tulajdonrész, hányadot, terhelten is. Életjáradéki szerződést kötnék az Ön által vá- lasztott ügyvéddel. Markó István, 06-70/428-7664.

OKTATÁS

MATEMATIKÁBÓL, ANGOL- BÓL vizsgafelkészítés egyénileg: 06-30/074-1572.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

FRANCIANYELV-OKTATÁST, érettségire, nyelvvizsgára online felké- szítést vállal nagy szakmai tapasztalat- tal rendelkező, diplomás franciatanár. 06-30/830-2116.

RÉGISÉG

ALMÁSI KATALIN VÁSÁROL legmagasabb áron bútorokat, por- celánokat, festményeket, órákat, dísztárgyakat, kristályt, könyveket, lemezeket, bizsukat, ezüstöt, arany ékszereket, kitüntetőt, régi pénzt, tel- jes hagyatékot, értékbecsléssel, díjta- lan kiszállással! Tel.: 06-30/308-9148.

KELETI SZŐNYEG- ÉS MŰ- TÁRGYBECSŰS vásárol régi keleti szőnyegeket és műtárgyakat, sérült állapotban is. Készpénzfizetéssel. Ki- szállás díjtalán. Tel.: 06-30/456-3938.

KÉSZPÉNZÉRT VESZEK, érték- becsléssel, bútorokat, dísztárgyakat, írógépet, varrógépet, zongorát, köny- veket, bakelitlemezeket, porcelánokat, csipkét, kitüntetőt, ezüstöket, régi pénzt, bizsukat, aranyat, teljes hagyat- ékot. Díjtalán kiszállással. Németh Dániel, 06-70/756-9733.

MEGNYITOTTUK ÜZLETŰN- KET! Vásárolunk: bundákat, ruhane- műket, festményeket, porcelánokat, órákat, arany-ezüst ékszereket. Teljes körű hagyatékfelszámolás. II. kerület, Török utca 4. 06-20/231-0572, 06-20/324-6562.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

NAPI LEGMAGASABB ÁRON vásárlók! Arany ékszereket, -érmé- ket, -fogat. Házhöz megyek, díjtalán kiszállással. 06-70/392-4354.

BÉLYEGET, PAPÍR-, FÉMPÉN- ZEKET, festményeket, egyéb régiséget vásárlunk, árverésre átvesszünk. V1., Andrássy út 16. Tel.: 06-1/317-4757, H: 12–17, K–Sz: 10–17, Cs: 10–19.

KÉRI GALÉRIA vásárol ékszereket, karórákat, Zsolnayt, herendit, bútorokat, festményeket, régi katonai eszközöket, érméket, kitüntéseket, hagyatékot stb. II. ker., Fillér u. 1. 06-70/620-3636, H–P 10–17 óráig.

VÁR ANTIK KÉSZPÉNZÉRT vásárol: arany-ezüst tárgyakat, nemes szőrű bundákat, arany vásárlása esetén 50-500 ezer forintig, állapottól és fajtától függően, osztrák partnereink részére. I. kerület, Mészáros utca 6., 06-20/800-5211.

VÁR ANTIK OSZTRÁK ÁRAKON vásárol: bútorokat, festményeket, bronzokat, szőnyeget, katonai eszközöket, papír-, fémpénzeket, régi bizsukat, aranyat-ezüstöt napi legmagasabb áron. Cím: I. kerület, Mészáros utca 6., 06-20/800-5211.

VÁR ANTIK AUKCIÓS ÁRAKON vásárol mindenféle mechanikus antik órákat (karóra, falióra, asztali óra, zsebóra), akár hibásat is. Rolex, Omega, Cartier, Doxa, Marvin, TAG Heuer, IWC, Patek Philippe, Longines stb. Cím: I. kerület, Mészáros utca 6., 06-20/800-5211.

FIGYELEM! Készpénzért vásár- lunk ezüstöket, festményeket, öltö- nyöket, Zinger varrógépet, porce- lánokat, aranyakat, pénzerméket, hagyatékot. II. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

MAGAS ÁRON vásárlók tört és fa- zon arany ékszereket, arany és ezüst pénzerméket, régi kitüntetések, numizmatikai dolgokat, kar- és zseb- órákat, valamint ezüst- és kristálytár- gyakat. 06-20/229-0986.

NERC, RÓKA, mindenfajta szőr- mebundát vásárlók, teljes ruhanemű- hagyatékot, kiegészítőket, ékszereket, könyveket és dísztárgyakat, régisége- ket, 06-20/229-0986.

BUNDAFELVÁSÁRLÁS arany- nal, azonnali készpénzfizetéssel. 50 000 Ft-tól 2,5 millió Ft-ig. 06-20/990-9150.

EGÉSZSÉG/SZÉPSÉG

LÉZERTERÁPIA, REUMA- TOLÓGIA, akupunktúra, gerinc- ferdülés, csonttritkulás, csípő- és térdkopás kezelése, fejfájásellátás, lumbágóügyelet, porckorongsér- v el- látása. teledoktor.hu, lumbagougyelet. hu, surgossegireuma.hu, 06-1/368-6349, 06-20/968-6886.

KÖNYV

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

KÖNYVEKET, MŰTÁRGYA- KAT, festményeket Vértesi Antikvá- rium vásárol. Díjtalán kiszállással, vertesianantikvarium.hu, 06-20/425-6437.

EGYÉB

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

TEHERAUTÓ-BÉRLÉS, 06-20/213-0693.

ONLINE APRÓHIRDETÉS-FELADÁS A NAP 24 ÓRÁJÁBAN

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

Az aprohirdetesguru.hu/ budapesti- kerületi-lapok/ hegyvidek weboldalon keresztül lehetséges. Fizetési lehetőségek: bankkártyával, vagy készpénzzel bármely bankfiókban, vagy banki utalással.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

BŰNMEGELŐZÉSI TANÁCSOK MINDENSZENTEK ÉS HALOTTAK NAPJA ALKALMÁBÓL

A Budapesti Rendőr-főkapitányság a következő ajánlásokkal szeretne segíteni, hogy az emlékezést ne zavarja meg semmi:

A temetőben ilyenkor megerősített szolgálatot látnak el egyenruhás munkatársaink. Ha valamilyen gondot, bajt észlelnék, forduljanak bizalommal hozzájuk, a temetői biztonsági szolgálathoz vagy a polgárőrökhöz! A látható rendőri jelenlét mellett civil ruhás nyomozók is ügyelnek a biztonságra.

Kérjük, hogy a sírkertekben is ügyeljenek a vagyontbiztonságra! Még néhány pillanatra se hagyja őrizetlenül táskáját, pénztárcáját, mobiltelefonját vagy slusszkulcsát! Sajnos, tolvajok itt is felbukkanhatnak.

Ha teheti, ne egyedül, hanem hozzátartozóival, ismerőseivel közösen keressék fel a sírkerteket.

Köszönjük, hogy megfogadják tanácsainkat!

Önökkel- az Önök biztonságaért;

Budapesti Rendőr-kapitányság Bűnmegelőzési Osztály

BUDAPESTI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG

HEGYVIDÉK

Kiadja: Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat megbízásából a Hegyvidék Lapkiadó

Főszerkesztő: GABAY BALÁZS ♦ Főszerkesztő-helyettes: STOFF CSABA ♦ Szerkesztőségi titkár: BOUSSEBAA HADJER SELIMA ♦ Fotók: a Hegyvidék Lapkiadó archívuma ♦ Tördelészerkesztő: KOVENCZ PÉTER ♦ Cím: 1126 Budapest, Beethoven utca 2/a fszt. Telefonszám: 06-1/356-3446 Internet: <http://www.hegyvidekujsag.hu>. E-mail: szerkesztoseg@hegyvidekujsag.hu. ♦ Eng. szám: 84-5965 ♦ Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. Cím: 9021 Győr, Újlak utca 4/a. Felelős vezető: Szabady Balázs műszaki igazgató. ♦ Online aprohirdetes-felvétel a nap 24 órájában: <https://www.aprohirdetesguru.hu/budapesti-kerületi-lapok/hegyvidek/> – Fizetési lehetőség: az interneten keresztül bankkártyával, vagy készpénzzel bármely bankfiókban, vagy banki utalással. ♦ Kéziratokat, rajzokat, fotókat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

mOmKult

MINDENSZENTEK

ARS NOVA SACRA ÉNEKEGYÜTTES KONCERTJE

[XII. KERÜLETI LAKCÍMKÁRTYÁVAL INGYENES]

2025.11.28. [K] 19:00

MayerágnesszínKÉP

2025. november 10. - december 6.

Megnyitó:
November 10. 18.00

G12

galeria12.hu

A belépés díjtalan

BAJOR GIZI SZÍNHÁZMÚZEUM

Szubjektív tárlatvezetés az állandó kiállításában

Vendég: Kubik Anna színésznő

Közreműködik: Gajdó Tamás színháztörténész

Regisztráció szükséges! (szebenyi.agnes@oszmi.hu)

október 25. 15 óra | Belépő: 1500 Ft

Színháztörténeti előadás

Töröcsik Mari 90 – fotókiállítás

Közreműködik: Gajdó Tamás színháztörténész

november 6. 15 óra | Belépő: 1500 Ft

„Színészek a kávéházban”

Közreműködik: Saly Noémi művelődéstörténész

Regisztráció szükséges! (szebenyi.agnes@oszmi.hu)

november 19. 15 óra | Belépő: 1500 Ft

Helyszín: 1124 Budapest, Stromfeld Aurél út 16.

Bajor Gizi Színházmúzeum

www.oszmi.hu

XII

HEGYVIDÉKI
HELYTÖRTÉNETI
GYŰJTEMÉNY

A JÓKAI
ISKOLA
ÉPÜLETÉNEK
TÖRTÉNETE

ÉPÍTÉSZET HÓNAPJA

2025.10.22. [SZE] 17:00

barabás.villa
VÁROSMÁJON

ÉLŐ EMLÉKEZET

A PEPSI-ÉRZÉS

2025.10.30. [CS] 19:00

JÓKAI KLUB
KULTÚRA MAGASÁN

JAZZPÉNTÉK

DELOREAN TRIÓ

2025.11.07. [P] 19.00

HEGYVIDÉK
GALÉRIA

MÁRIÁS ISTVÁN aka HORROR PISTA,
PINCZÉS JÓZSEF, SOLTIS MIKLÓS
ÉS SZÖLLŐSI GÉZA

KÖZÖS KIÁLLÍTÁS

2025.11.18-IG

EGYSZÜLŐS
KÖZPONT

1122 Budapest,
Jakobinusok tere 1.
www.egyszulo.hu

Menő-manó élménytorna

2025.11.04.(K) 10:00;

Rhyme Time angol zenebölcsi

2025.11.03.(H) 9:45

HEGYVIDÉKI
KULTURÁLIS
SZALON

CSODÁLATOS VADÁLLATOK

TÖRÖK FERENC FILMJE

KISVILÁGUNK KISFILMJEINK SOROZAT

2025.10.29. [SZE] 19:00

LÓVASÚT
KULTURÁLIS
ÉS RENDEZVÉNYKÖZPONT

ÜVEGFAL

ZENÉS FELOLVASÓSZÍNHÁZ

DOBRAY SAROLTA KÖNYVE NYOMÁN

2025.10.31. [P] 19:00

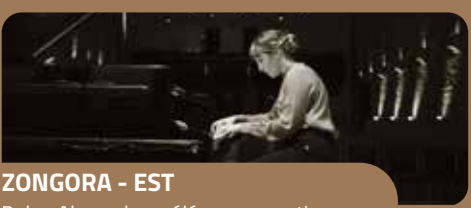
MAKOVECZ
KÖZPONT ÉS
ARCHÍVUM

AKTUÁLIS KIÁLLÍTÁS

Megtékinthető nyitvatartásunk idejében.

[H] [SZ] [P] 14:00 - 17:00 között

ZONGORA - EST

Balog Alexandra szóló zongoraestje.

2025.11.04. [K] 19:00

www.makovecz.hu

SZENT LÁSZLÓ
HÁZ

HUBAY MIKLÓS: A ZSENIK
ISKOLÁJA

CELLASZÍNHÁZI ELŐADÁS

2025.10.29. (SZ) 19:00

ÖSSZMŰVÉSZETI CSALÁDI NAP

KÖNYVBEMUTATÓ HARMATH ARTEMISZSEL
ÉS MOLNÁR GYÖRGGYEL

2025.11.08 (SZ) 15:00 - A BELEPÉS DÍJTALAN!

1125 Budapest, Cédrus utca 2 szilaszőlőház.hu

A rovarhoteleket és a „kínzóházat” is megnéztük a Normafán

A Fácánoshoz kalauzolta az érdeklődőket az idei utolsó hegyvidéki környezetismereti és kultúrtörténeti séta két vezetője. A kétszáz éve létrehozott fogadó története, amelyben Krúdy és Petőfi is rendre megszállt, ugyanúgy magával ragadott minket, mint a Jókai-korabeli oleanderszender és az Aranycsapat egykori szálláshelyének története.

Olyan állatokat is felsorol Jókai Mór a svábhegyi kertjéről készített feljegyzéseiben, amiket ma már hiába keresnénk a környéken. Ezek közül a legmeglepőbb talán az óriási oleanderszender, amely az író korában rendszeres látogatója volt a környékünknek.

A 12 centiméter szárnyfesztávolságú rovar ritka vendég az országban, a fővárosban pedig egyáltalán nem jellemző a felbukkanása. Tulajdonképpen az sem ismert, hogy bő százötven évvel ezelőtt mi szél hozta ide. A felmelegedés hatására visszatérhet, hiszen délszaki fajról van szó, amely nagy távolságokra elrepül a számára megfelelően forró és száraz időszakokban. Egyelőre gyakori „kistestvére”, a kacsafarkú szender szitáló röptében gyönyörködhetünk.

AZ ARANYCSAPAT A VÖRÖS CSILLAGBAN
Mindez azon a „szabadtéri biológiaórán” hangzott el, amivel az októberi környezetismereti és kultúrtörténeti séta kezdődött a kiindulóponton, a fogaskerekű Széchenyi-hegyi végállomáson.

Ma néptelen a svábhegyi Golf, későbbi Vörös Csillag Szálló

másánál. A korábbi tapasztalatok alapján ugyanis a helytörténeti nevezetességek mellett a természeti környezet érdekességeire is nagyobb hangsúlyt helyezett tematikus programjai szervezésekor a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület. A lakossági igényeket is figyelembe véve emiatt most több helyen érintettük a beporzó tanösvény állomásait.

A Hegyvidék akkor vált kiemelten népszerű üdülőhellyé, amikor Magyarország elvesztette hegységei nagyobb részét

– mesélte Halácsy Ágnes biológianár és Devescovi Balázs irodalomtörténész, a XII. kerületi önkormányzat közösségépítő pályázatán nyertes egyesület két munkatársa. Mint hozzátették, ebben az időszakban nőttek ki a földből a szállodák, amelyek szobáit gyakran egész nyárra kivet-

ték a kikapcsolódni vágyó fővárosiak.
Először a Golf Szálló épült meg – magyaros, historizáló stílusban – a mai Rege út és Golfpálya út sarkán. A későbbi Vörös Csillag olyan előkelő hely volt, hogy magyar ember meg sem engedhette magának. Kívétel az Aranycsapat tagjait, akik számára téli szálláshelyül szolgált az illusztris épület.

SZABADULÁS AZ ÁVÓ TITKOS BÖRTÖNÉBŐL
A Normafa Park Látogatóközpont felújított épületében ma sítörténeti kiállítás látható, de nem volt mindig ilyen békés a vadászház-hangulatú épület. A séta egyik résztvevője gyerekkori emlékeire támaszkodva elmondta, hogy a „kínzóházként” is emlegetett épületben az ÁVÓ vert tanyát – és foglyokat... Iskolába menet mindennap elhaladt mellette, de még csak arra felé nézni sem volt szabad.
Aztán az '56-os forradalom és szabadságharc idején hirtelen elnéptelenedett a környék, és egy nemzetőr bukkant fel, aki a gyerekeket faggatta, hogy mi van a házban. Miután megtudta, hogy börtön, egyszerűen körbelötte a zárat, és a gyerekekkel együtt ment be oda.

A séta témájával választott sokféleség számtalan formában megmutatkozott. Láthattunk különböző stílusban megépített rovarhoteleket, emellett a Fülemléti lakóteleptől a környék patinás nyaralóiig a legkülönbözőbb épületek bukkantak elő a színesedő lombú fák mögül.
Közben meglevenedett a Hegyvidék múltjának számtalan időszaka. Szó esett a Gestapo főhadiszállásáról és Eötvös báró villájáról, előtűnt egy ismeretlen

A szép időben egészen a Mátráig el lehetett látni

eredetű szabadkőműves címer, és megsejlelthettük a Normafa egykor népszerű sítáncpályáinak – mára erősen beerdősült – nyomait is.

MENNYIRE TERMÉSZETKÖZELIEK A NORMAFA RÉSZEI?
Az élővilág sokszínűségét előbb az Agancs úti méhlegelő kapcsán figyelhettük meg, majd rögtönzött természetességi mérést végezhattunk a Normafánál. Egy ugrókötél által találmányra körülhatárolt területen a nyírt és intenzíven használt Anna-réten mindössze hét növényfajt lehetett megszámolni, míg a néhány méterre fekvő, meredek domboldalon legalább a duplá-

ját. A látványos kísérlet után néhány perc alatt kitölthettük a területek természetességére vonatkozó kérdősort, amelynek az eredménye jól rámutatott a kasszálatlan, érintetlen domboldal magas fokú természetközelségére.

A kellemes őszi időben a Harang-völgybe ereszkedve egészen a Mátráig elláttunk. A séta végén célpontunkhoz, a Fácánoshoz érve az irodalomtörténész elmondta, hogy itt állt Buda egyik legnépszerűbb vendéglője, a Fácán, amelynek a neve Mátyás király legendás környékbeli vadászatainak állított emléket. Az épület ma a Zugligeti Általános Iskolának ad otthont, ahol már

csak a tananyag részeként kerül szóba
Kossuth, Petőfi, Krúdy vagy Barabás Miklós. Ők egykor szívesen időztek a kétszáz éve alapított fogadóban.

A jó hangulatú bálóknek is ott-hont adó hely népszerűségét kihasználva a közelben valóságos üdülőközpont épült, fürdővel, parkkal, cukrászdával, pékséggel. Jelenleg a környék lezárt természetvédelmi terület, háborítatlan erdővel. A diverzitás szempontjából – a Hegyvidék sok más elhagyott telkéhez hasonlóan – fontos szerepet játszik a természetközeli növénytakarás fennmaradásában, élőhelyet nyújtva megannyi kisebb-nagyobb állatnak is. A külső szemlélő számára talán első látásra rendetlennek ítélt menedékek nélkül bizonyosan szegényebb lenne a XII. kerület élővilága.
Barta István

A sünök már elköltöztek. Ki a következő?

Aki ismeri kerületünk erdőszéleit, apró tisztásait és vadvirágos rétjeit, az lényegében ismeri a „Kertemben a természet” pályázat idei győztes természetközeli kertjét is. Amikor egy ilyen helyre belépünk, tetszetős növényzetre és népes állatseregletre számíthatunk. Megkapjuk ezt is – mellette viszont legalább ugyanannyira hangsúlyosan a klímaváltozás és a Hegyvidék benépesülése lesújtó jeleinek sokaságát.

„Persze örülünk, hogy a kertünk nyert, de valójában szomorú, hogy már díjazni kell ezeket, annyira megritkultak a természetközeli kertek a Hegyvidéken” – hangzik a „Kertemben a természet” pályázat idei győztesének sommás értékelése. Ami nem a négy generációt befogadó kertnek szól, sokkal inkább a környezete átalakulásának.
A 30-as években, amikor a család ideköltözött, a Diós árok oldalában vadvirágos rétek húzódtak. A nagyszülők számára a kert élelmiszerforrás volt. A gyümölcsfák törzse körül tyúkok csipegették a konyhakertben

termő zöldségek héját, tojásaikat pedig a környező bokrok alá rejtették. Ekkor érkeztek a környékbeli erdőkből, cserjésekből azok a magok, amikből a kerítések mellett észrevétlenül sövény növekedett.
Aztán a kert funkciója lassan megváltozott, már nem szőlőként szolgált a családot, hanem békés álomba szenderülve alakult, a saját kedve szerint. Bár voltak kisebb módosítások, ültetések, de ahogy fokozatosan elvadult, az újabb generációk felfedezték a természet közelségének felbecsülhetetlen értékét, és örömmel segédkeztek az öntörvényű metamorfózisban.

Közben a környező telkeken társasházak épültek, a zabolázatlan réti helyét nyírt gyeppel vette át – a pillangók és más rovarok helye pedig üresen maradt...
A lassan körbeépített zöld oázis szerencsére az állatok kedvelt területe. Az ágak között jár-kele a pele és a mókusz, a kertben elhelyezett vadkamera pedig nemrégiben egy természetes borzot is megörökített. Nyest és denevér is előfordul itt.

Csak a sünöket keressük hiába. Pedig évtizedekig kötött útvonalon jártak be a környéket minden este 10 óráig indulással és reggel 6-os érkezéssel. Aztán az őrzáratok egyre korábbra tolódtak, már napvilágnál, 8 körül megkezdődtek, és gyakran másnap reggel 8-ig tartottak. Végül a sünök teljesen eltűntek, mert hiába fordítottak nyolc helyett tizenkét órát a táplálkozásra, így sem tudták megtölteni a hasukat. Egyszerűen eltűntek a rovarok. Nincs fényesen csillogó futrinka, csíkos potrohú posz-

A benépesüléssel nem előnyére változott a környezet, ennyi maradt például az egykor tágas, szép rétből

méh, sem az ezernyi egyéb ízelt-lábú, amelyek korábban benépesítették a réteket.
Ahogy tíz éve egy júliusi hajnalon megszámlálhatatlan madárfaj rengeteg példánya énekelt a völgyben, addig most ugyanabban az időszakban jó, ha féltucat madarat hallani. „Szívszorító” –

mondják egybehangozóan a kert tulajdonosai, a természetfotós-biológus testvérpár tagjai, akik még jól emlékeznek, milyen volt kiülni a kertbe egy vasárnap hajnalon, amikor semmi sem zavarta a madárkoncertet.
És hogy mit kell csinálni egy ilyen kertben? Erre a kérdésre is

megszívlelendő választ kapunk: amíg a tulajdonosok figyelme régen a kerítésen belülre összpontosult, addig ma egyre nagyobb mértékben a kívülről érkező veszélyeket kell felfedezni, és – amennyire lehet – megóvni ezektől zöld birodalmukat.
BI.

DÍJNYERTES KERTEK
A Hegyvidéki Zöld Iroda évek óta a „Kertemben a természet” pályázat útján irányítja a figyelmet a XII. kerület leginkább természetközeli magánkertjeire. 2025-ben az alábbi cím alatt megbújó kertek kaptak díjat: Diós árok 41., Fodor utca 81/b, Istenhegyi út 49., Vöröskő utca 9., Zugligeti út 42.
Gratulálunk a kertek ápolóinak!